

Spis treści

Wstęp	3
ROZDZIAŁ I	
ZAGADNIENIA OGÓLNE	
1.1. Rewitalizacja: pojęcie – przedmiot – cel	4
ROZDZIAŁ II	
CHARAKTERYSTYKA MIASTA LEGNICY	
2.1. Uwarunkowania geograficzne, krajobrazowe i przyrodnicze	5
2.2. Stan środowiska naturalnego	6
2.3. Zasoby mieszkaniowe	7
2.4. Infrastruktura techniczna miasta	8
2.5. Gospodarka	9
2.5.1. Działalność gospodarcza	10
2.5.2. Spółki prawa handlowego	10
2.5.3. Spółki komunalne	12
2.5.4. Podmioty wspierające rozwój gospodarczy	12
2.5.5. Główni pracodawcy na terenie Legnicy	13
2.5.6. Rolnictwo	14
2.6. Sfera społeczna	14
2.6.1. Bezrobocie	15
2.6.2. Opieka społeczna	17
2.6.3. Ochrona zdrowia	18
2.6.4. Patologie społeczne	19
2.6.5. Edukacja	21
2.6.6. Stowarzyszenia w mieście	22
2.7. Analiza SWOT	22
ROZDZIAŁ III	
NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW ROZWOJU	
GOSPODARCZEGO, SPOŁECZNEGO I PRZESTRZENNEGO MIASTA	
I REGIONU	
3.1. Uwarunkowania realizacji Programu Rewitalizacji Terenów Po - wojskowych w Legnicy wynikające z akcesji Polski do Unii Europejskiej	24

3.2. Uwarunkowania realizacji Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy wynikające ze Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2004-2014	25
3.3. Uwarunkowania realizacji Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy wynikające z pozostałych dokumentów	27

ROZDZIAŁ IV

ZAŁOŻENIA PROGRAMU I UZASADNIENIE WYBORU OBSZARÓW REWITALIZACJI

4.1. Tereny po-wojskowe wytypowane do rewitalizacji	28
4.1.1. Kryteria negatywne charakteryzujące tereny objęte Programem Rewitalizacji	29
4.1.2. Rys historyczny terenów po-wojskowych	29
4.1.3. Stan obecny poszczególnych terenów po-wojskowych i ich przewidywane funkcje	32
4.2. Sytuacja społeczna na terenach po-wojskowych	50
4.2.1. Demografia	50
4.2.2. Patologie społeczne	50
4.2.3. Sytuacja materialno-bytowa mieszkańców	50
4.2.4. Plan zamierzeń na lata 2007-2013	53
4.5. Priorytety, cel ogólny i cele szczegółowe rewitalizacji terenów po-wojskowych	56
4.5.1. Priorytety rewitalizacji	57
4.5.2. Cel ogólny rewitalizacji	57
4.5.3. Cele szczegółowe działań rewitalizacyjnych	57

ROZDZIAŁ V

REWITALIZACJA W UJĘCIU PROJEKTOWYM

5.1. Wykaz projektów wskazanych do realizacji na obszarach rewitalizacji	57
5.2. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	59
5.3. Plan finansowy rewitalizacji	59
5.4. System wdrażania	59
5.5. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej	60

ZAŁĄCZNIKI	61
------------	----

Wstęp

Program Rewitalizacji jest interdyscyplinarnym dokumentem operacyjnym, obejmującym okres wielu lat. Opiera się na zasadzie współfinansowania projektów przez gminę, mieszkańców, właścicieli nieruchomości i pozyskane środki zewnętrzne. Jego najważniejszym celem jest poprawa warunków życia ludzi zamieszkujących bądź też funkcjonujących na rewitalizowanych obszarach a zawarte w nim projekty integrują zjawiska społeczno-gospodarcze i demograficzne z problemami związanymi z infrastrukturą techniczną. Zgodnie z powyższą zasadą, nie są to projekty ograniczające się jedynie do remontów i renowacji infrastruktury.

W rozdziale I niniejszego opracowania opisana została definicja pojęcia rewitalizacji, jego przedmiot i cel.

W rozdziale II została ujęta ogólna charakterystyka miasta zarówno w ujęciu środowiskowym jak i gospodarczo - społecznym. Została też przedstawiona analiza SWOT.

Rozdział III dotyczy opisu powiązań Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy z najważniejszymi dokumentami Unii Europejskiej i regionu z zakresu rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego.

Założenia przyjęte do opracowanego Programu i uzasadnienie wyboru poszczególnych terenów po-wojskowych do rewitalizacji zostały opisane w rozdziale IV.

Rozdział V zawiera wykaz projektów i zadań do realizacji na terenach wytypowanych do rewitalizacji łącznie z planem finansowym oraz systemem wdrażania Programu i sposobem jego monitorowania, oceny i komunikacji społecznej.

Z chwilą przystąpienia do realizacji Programu, Pełnomocnik Prezydenta ds. Rewitalizacji powinien w dalszym ciągu kontynuować prace nad tworzeniem pełniejszego, ciągle udoskonalanego katalogu zadań. Takie działanie jest zgodne z twierdzeniem, iż rewitalizacja jest procesem ciągłym, długofalowym i powinna dostosowywać się do wykrywanych podczas planowych działań problemów.

ROZDZIAŁ I

ZAGADNIENIA OGÓLNE

1.1. Rewitalizacja: pojęcie – przedmiot – cel

Pod pojęciem rewitalizacja, zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Gospodarki i Pracy, rozumie się kompleksowe, zintegrowane, lokalne, kilkuletnie programy zainicjowane przez władze lokalne, które mają na celu realizację działań technicznych, społecznych i gospodarczych (w zgodzie z zasadami spójności terytorialnej oraz ochrony środowiska), na zdegradowanych, po-przemysłowych i po-wojskowych obszarach miejskich.

Właściwa definicja wg dr hab. Krzysztofa Skalskiego z Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, prezesa Zarządu Forum Rewitalizacji, określa rewitalizację jako kompleksowy program remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków, w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. **„Rewitalizacja jest to połączenie działań technicznych, jak np. remonty, z programami ożywienia gospodarczego i działaniami na rzecz rozwiązywania problemów społecznych występujących na tych obszarach takich jak bezrobocie, przestępczość, brak równowagi demograficznej.** Za niewłaściwe należy więc uważać mówienie o rewitalizacji jednego budynku, czy rewitalizacji placu miejskiego, jeśli działania dotyczą jedynie modernizacji budynków czy rewaloryzacji zabytków”¹

Jeszcze trafniej definiuje rewitalizację dr Andreas Billert; **„...Rewitalizacja odnosi się do kompleksowego procesu odnowy obszaru zurbanizowanego, którego przestrzeń, funkcje i substancja uległy procesowi strukturalnej degradacji, wywołującej stan kryzysowy, uniemożliwiający lub znacznie utrudniający prawidłowy rozwój ekonomiczny i społeczny tego obszaru jak i zrównoważony rozwój całego miasta”².**

Podstawowym celem rewitalizacji jest przywrócenie dotychczasowych funkcji zdegradowanego społecznie, ekonomicznie i środowiskowo obszaru, bądź zamiana jego dotychczasowych funkcji na nowe.

Program rewitalizacji powinien łączyć w sobie trzy cele:

- 1) rozwój gospodarczy łącznie z poprawą warunków mieszkaniowych i infrastruktury publicznej na rewitalizowanych obszarach,
- 2) „włączenie społeczne” osób bezrobotnych na rynek pracy wraz z zapobieganiem degradacji osób i grup zagrożonych marginalizacją,
- 3) poprawę warunków środowiskowych łącznie ze środowiskiem kulturowym obszaru rewitalizowanego i z elementami bezpieczeństwa publicznego.

Ważnym celem programu rewitalizacji jest zachęcanie do rozwijania nowych form aktywności gospodarczej generującej miejsca pracy, poprzez oferowanie infrastruktury do prowadzenia działalności dostosowanej do potrzeb nowych przedsiębiorstw, przy równoczesnej trosce o ochronę stanu środowiska naturalnego warunkującego zrównoważony rozwój gospodarczo – społeczny.

Za pomocą zintegrowanych działań rozwoju i odnowy miasta należy przeciwdziałać strukturalno-budowlanemu i socjalnemu „rozpadowi” miasta i jego dzielnic, dokonującemu się w wyniku niekontrolowanych, problematycznych kierunków rozwoju.

---

¹ K. Skalski, Rewitalizacja obszarów starej zabudowy w miastach.

² A. Billert; Centrum staromiejskie w Żarach; problemy, metody i strategię rewitalizacji.

ROZDZIAŁ II

CHARAKTERYSTYKA MIASTA LEGNICY

2.1. Uwarunkowania geograficzne, krajobrazowe i przyrodnicze

Miasto Legnica położone jest w południowo-zachodniej części Polski, na krawędzi Pogórza Kaczawskiego i Niziny Śląskiej, w widłach ujścia rzeki Czarnej Wody do Kaczawy (lewego dopływu Odry). Obszar Miasta i najbliższych okolic jest terenem nizinnym, stopniowo obniżającym się w kierunku północno-wschodnim (168-113 m n.p.m.).

Legnica jest także atrakcyjna pod względem komunikacyjnym. Krzyżują się tu dwa ważne szlaki transportowe: droga krajowa nr 3 łącząca południe Europy z wybrzeżem Bałtyku i autostrada A4, biegnąca od granicy z Niemcami do przejścia granicznego z Ukrainą. Odległości do drogowych przejść granicznych wynoszą: z Czechami w Jakuszycach - 80 km i z Niemcami w Zgorzelcu - 90 km. Odległość do granicy z Ukrainą w Medyce wynosi – 590 km.

Miasto zajmuje powierzchnię 56,3 km², którą zamieszkuje 106 245 osób³ i jest to trzecie co do wielkości miasto na Dolnym Śląsku. Stanowi centrum gospodarcze, kulturalne i edukacyjne regionu. Jest siedzibą władz powiatu grodzkiego i ziemskiego, a także diecezji kościoła rzymskokatolickiego.

Walory środowiska przyrodniczego Legnicy stanowią w powiązaniu z funkcją ekologiczną, rekreacyjną, estetyczną i turystyczną, istotny czynnik atrakcyjności miasta. Wysoki udział terenów zielonych w strukturze użytkowania gruntów - 47,1 % (w tym tereny zieleni miejskiej

³ Dane statystyczne na podstawie biuletynów statystycznych oraz informacji uzyskanych w Urzędzie Statystycznym w Legnicy (na dzień 30.06.2005 r.)

i sportowo - rekreacyjne – 6,5 %, użytki rolne oraz lasy i wody – 40,6 %) korzystnie wyróżnia Legnicę spośród innych miast⁴.

Pomimo znacznego oddziaływania przemysłu na środowisko przyrodnicze, w obrębie Legnicy znajdują się obszary o łącznej pow. 23,4 ha, które odgrywają istotną rolę w ekologii tego obszaru. Są to ekosystemy, stwarzające dogodne miejsca dla bytowania i rozmnażania się wielu chronionych gatunków roślin i zwierząt.

Na terenie Legnicy występują gleby mineralne i gleby organiczne. Powierzchnia użytków rolnych na terenie miasta wynosi 2.167 ha, co stanowi 38,5 % jego powierzchni. Liczba indywidualnych gospodarstw rolnych wynosi 327 przy średniej powierzchni 3,45 ha.

W granicach administracyjnych miasta znajduje się łącznie 453,67 ha terenów zieleni. Są to:

Parki i zieleńce	- 78,60 ha,
Cmentarze	- 44,15 ha,
Zieleń izolacyjna w strefie ochrony Huty	- 101,00 ha,
Parki leśne	- 52,81 ha,
Ogrody działkowe	- 172,00 ha,
Bazy zieleni (szkółki)	- 5,11 ha.

Kierunki realizacji polityki zagospodarowania przestrzennego miasta zawarto w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy”

2.2. Stan środowiska naturalnego

Na terenie miasta Legnicy w roku 2003 w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadzono pomiary jakości powietrza, wód powierzchniowych (rzek), wód podziemnych i gleb.

Badania jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi, są przeprowadzane w 7 stałych stacjach pomiarowych w zakresie podstawowych wskaźników, tj. dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, pyłu zawieszonego PM₁₀, tlenku węgla, benzenu i ołowiu, dla których określone są wartości kryterialne w przepisach polskich oraz dyrektywach Unii Europejskiej. W 2003r., w wyniku tych pomiarów, odnotowano ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀ na terenie miasta i przekroczenie dopuszczalnych norm ołowiu w strefie ochronnej Huty Miedzi „Legnica”. Podstawową przyczyną występowania zwiększonych stężeń zanieczyszczeń pyłem zawieszonym PM₁₀ na terenie miasta jest emisja z obiektów zaliczanych do sektora komunalno-bytowego, tj. lokalnych kotłowni i palenisk domowych, w dużej mierze opalanych węglem wyposażonych w niskie emitory, zlokalizowane w centralnych, gęsto zabudowanych obszarach miasta oraz emisja związana z ruchem samochodowym. W zakresie zanieczyszczeń gazowych nie odnotowano przekroczeń w odniesieniu do wartości kryterialnych. Analizując zmiany stężeń średniorocznych w wieloleciu tj. w latach 1990-1998, stwierdzono znaczny spadek wartości stężeń dwutlenku siarki, pyłu zawieszonego i dwutlenku azotu. W latach następnych zaobserwowano zahamowanie tendencji spadkowej, a stężenia zanieczyszczeń utrzymują się na zbliżonym poziomie.

W ramach państwowego monitoringu środowiska badany jest stan jakości rzeki Kaczawy- „ujęcie wody dla miasta Legnicy” i „miejscowości Piątница oraz rzeki Czarnej Wody-„ujście do Kaczawy”. Jakość wód w tych rzekach w roku 2003 została sklasyfikowana w III klasie czystości jako wody zadawalającej jakości. Jednocześnie stwierdzono pogorszenie stanu sanitarnego wód w porównaniu do ostatnich 2 lat.

---

⁴ Dane na podstawie informacji z Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa UM Legnicy

Badanie wód podziemnych przeprowadził w roku 2003 Państwowy Instytut Geologiczny (PIG) Oddział Dolnośląski we Wrocławiu, w jednym punkcie pomiarowym. Jakość wód sklasyfikowano w klasie III jako wody zadawalającej czystości. W porównaniu do 2002 roku jakość wody nie uległa zmianie.

Badanie gleb przeprowadzono w 6 punktach pomiarowych zlokalizowanych wokół składowiska komunalnego w Legnicy. Z nieużytków położonych wokół składowiska pobrano 5 prób, natomiast z terenu pól uprawnych jedną próbę. W odniesieniu do wartości dopuszczalnych dla tego rodzaju gruntów, w badanych próbach nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnych miedzi, ołowiu, rtęci, cynku, kadmu, niklu i chromu.⁵

2.3. Zasoby mieszkaniowe

Mieszkaniowe zasoby komunalne, którymi administruje w imieniu gminy Zarząd Gospodarki Mieszkaniowej, obejmują 1521 budynków mieszkalnych i mieszkalno-użytkowych (wg stanu na 31.12.2005r.).

Z ogólnej liczby 1 521 budynków, 766 stanowi 100% własność gminy Legnica, a w 755 budynkach funkcjonują wspólnoty mieszkaniowe, w których gmina posiada udziały. Z 755 wspólnot mieszkaniowych 596 zarządzane jest przez obcych zarządców, a 159 wspólnotami zarządza Zarząd Gospodarki Mieszkaniowej.

Gmina jest właścicielem 11 224 lokali mieszkalnych, w których zamieszkuje 31 578 osób.⁶

Większość budynków mieszkalnych administrowanych przez ZGM stanowią budynki stare, mocno wyeksploatowane. Dominujący jest udział zasobów najstarszych, charakteryzujących się brakiem łazienek i WC w mieszkaniach, zastosowaniem stropów drewnianych w kuchniach, brakiem przewodów wentylacyjnych oraz dużym stopniem zużycia technicznego. Średni wiek budynków wynosi ok. 90 lat.

W skutek istniejącego dużego zapotrzebowania na kupno mieszkań i lokali użytkowych przez dotychczasowych najemców oraz w oparciu o przyjęty przez Radę Miejską Legnicy Uchwałą Nr IX/73/03 z dnia 26 maja 2003 roku „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem miasta Legnicy na lata 2003-2008”, przeprowadza się systematyczną prywatyzację zasobów mieszkaniowych. W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2005 roku gmina Legnica sprzedała na własność 912 mieszkań komunalnych.

Obecnie na mieszkania komunalne oczekuje 1 971 osób.⁷

Legnicka Spółdzielnia Mieszkaniowa dysponuje 7.920 lokalami o powierzchni 385.755,82 m² w tym:

- na osiedlu Kopernik I – 4.050 lokali o pow. 204.034,66 m²,
- na osiedlu Kopernik II – 1.076 lokali o pow. 54.451,46 m²,
- w pozostałej części miasta – 2.794 lokale o pow. 127.269,70 m².

Wiek budynków kształtuje się w przedziale od 10 do 44 lat. Ostatnie trzy budynki oddano do eksploatacji w roku 1994. Ogólny stan techniczny budynków ocenia się jako dobry.

Na mieszkania oczekuje 84 członków.

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Piekary” dysponuje 6.564 lokalami o łącznej powierzchni 365.152,12 m².

Wiek budynków kształtuje się w przedziale od 10 do 25 lat. Ogólny stan techniczny budynków ocenia się jako dobry.

Na mieszkania oczekuje obecnie 938 członków i 2.457 kandydatów⁸.

⁵ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu, Delegatura w Legnicy „Informacja o stanie środowiska na terenie miasta Legnicy w 2003 roku” Wrocław, 2004r.

⁶ Wg danych Wydziału Infrastruktury Komunalnej na dzień 31.12.2005r.

⁷ Program budownictwa mieszkaniowego dla miasta Legnicy na lata 2004-2014.

W Legnicy funkcjonują także **małe spółdzielnie mieszkaniowe**. Formuła zagospodarowania obiektów po-wojskowych przez takie spółdzielnie sprawdziła się i jest w dalszym ciągu kontynuowana. Ogółem w ten sposób zostały pozyskane 475 mieszkania.

2.4. Infrastruktura techniczna miasta

Z zakresu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej teren miasta zaopatrzone jest w następujące sieci:

- sieć wodociągowa - 292,1 km,
- sieć kanalizacyjną - 250,9 km.

Sieci wodno – kanalizacyjne

Administrowane i eksploatowane są przez Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. (LPWiK S.A.), które zasięgiem swego działania obejmuje również gminy ościenne: Kunice, Miłkowice, Krotoszyce, Legnickie Pole, Ruja i Wądroże Wielkie. Od 1979 roku funkcjonuje mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków, której obecna przepustowość wynosi 50 tys. m³/d. Odbiornikiem jest rzeka Kaczawa poprzez potok Kopanina i rzekę Wierzbak.

Zaopatrzeniem miasta w wodę zajmuje się Zakład Produkcji Wody, który ujmuje wody powierzchniowe z rzeki Kaczawy w ilości 60 tys. m³ na dobę.

Obszar doliny rzeki, na którym wybudowano ujęcie wód zajmuje powierzchnię ok. 110 ha i objęty jest strefą ochrony bezpośredniej. Na obszarze całej zlewni rzeki Kaczawy ustanowiona została strefa ochrony pośredniej. Zbiornik retencyjny w pobliskiej miejscowości Słup pozwala na całkowicie bezpieczne zasilanie miasta Legnicy i Lubina w wodę.

W Zakładzie Produkcji Wody zastosowano nowoczesną technologię uzdatniania wody opartą na infiltracji sztucznej, którą realizuje się dzięki rozbudowie i eksploatowaniu 24 ha stawów infiltracyjnych. Woda pitna z legnickich wodociągów spełnia wymogi norm europejskich.

Energia elektryczna

Dostarczana jest poprzez sieć elektroenergetyczną obejmującą:

- ✓ stacje transformatorowe - 311,
- ✓ węzły sieciowe - 8,
- ✓ linie średniego napięcia: napowietrzne (59 km) i kablowe (178 km),
- ✓ linie niskiego napięcia: napowietrzne (117 km) i kablowe (321 km);
- ✓ linie oświetleniowe: napowietrzne (42,5 km) i kablowe (43 km).

Sieci energetyczne eksploatowane są przez EnergiaPro Koncern Energetyczny Oddział w Legnicy, Rejonowy Wydział Dystrybucji Legnica.

Sieć gazowa

Dane techniczne:

- ✓ długość czynnej sieci gazowej rozdzielczej wynosi 134.981 m i obejmuje 3.854 przyłączy gazu,
- ✓ typ gazu i jego kaloryczność - gaz ziemny wysokometanowy GZ-50
- ✓ ciepło spalania 39,5 MJ/m³ - zgodnie z obowiązującą od 1.10.2003r. taryfą gazową,
- ✓ ilość odbiorców gazu – 33.134.

---

⁸ Dane otrzymane ze Spółdzielni Mieszkaniowych

Sieć gazowa w Legnicy eksploatowana jest przez Dolnośląską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o. we Wrocławiu Oddział Legnica.

Infrastruktura energii cieplnej

Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A. (WPEC S.A.) odpowiedzialne jest za scentralizowany system ciepłowniczy w mieście. System oparty jest na trzech źródłach ciepła, jakimi są Centralna Ciepłownia, Ciepłownia Górka, Ciepłownia Szpitala.

Dane techniczne:

- ✓ długość sieci magistralnej - 28,5 km,
- ✓ długość sieci rozdzielczej - 31,9 km,
- ✓ długość przyłączy ciepłych - 18,9 km,
- ✓ moc zamówiona - 152,1 MW,
- ✓ temperatura zasilania / powrotu wody sieciowej - 150° C/ 70°C.

Komunikacja miejska

Mieszkańcy miasta korzystają z usług świadczonych przez Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. (MPK), które dysponuje 78 autobusami obsługującymi 25 linii autobusowych, w tym 6 zamiejskich międzymiastowych i 2 nocnych. Długość linii wynosi 414,3 km. Rocznie MPK przewozi 13,5 mln pasażerów. Ponadto legniczanie mogą skorzystać z usług 32 prywatnych przewoźników, świadczących usługi komunikacji zamiejskiej.

2.5. Gospodarka

Miernikiem stopnia rozwoju lokalnej przedsiębiorczości jest liczba podmiotów gospodarczych przypadająca na tysiąc mieszkańców. W 1993 r. wskaźnik ten dla Legnicy wynosił 51,9, natomiast w I półroczu 2005 r. osiągnął poziom 87,5.

Na koniec czerwca 2005 r. zarejestrowanych było 9.279 przedsiębiorców, w tym 638 spółek handlowych zarejestrowanych w systemie REGON i 8.641 firm prowadzonych przez osoby fizyczne na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.

Dominujące w Legnicy branże (zgodnie z PKD) na koniec czerwca 2005 r. to usługi w zakresie handlu, łącznie z naprawą pojazdów mechanicznych i artykułów użytku osobistego oraz sprzętu domowego, przetwórstwo przemysłowe, budownictwo, obsługa nieruchomości oraz działalność związana z obsługą podmiotów gospodarczych.

Jednym z zauważalnych korzystnych trendów w przeobrażeniach społeczno-gospodarczych miasta jest zmniejszająca się ilość pracowników w sektorze publicznym ze znacznym przyrostem zatrudnienia w sektorze prywatnym.

ZATRUDNIENIE WG SEKTORÓW

ROK	2003	2004
Sektor prywatny	13.827	15.637
Sektor publiczny	12.350	12.119 ⁹

⁹ Dane z Wydziału Rozwoju Miasta

2.5.1. Działalność gospodarcza

W gminnej ewidencji działalności gospodarczej na dzień 30 czerwca 2005r. zarejestrowanych było 8.641 przedsiębiorców.

Biorąc pod uwagę charakter działalności prowadzonej przez osoby fizyczne, dominującym rodzajem jest handel (handel i naprawy, hotele i restauracje) – 3.292 przedsiębiorców. Poza szeroko ujmowanym handlem, 1.625 przedsiębiorców wskazuje jako podstawową działalność obsługę nieruchomości i firm, 562 przedsiębiorców produkcję przemysłową, 907 – budownictwo, 804 - transport, łączność i gospodarkę magazynową., 475 – ochronę zdrowia, 449 – pośrednictwo finansowe. Pozostałych 527 przedsiębiorców wskazuje inne, różne rodzaje działalności gospodarczej.¹⁰

Lp	Sekcja PKD	Liczba przedsiębiorców
1	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	17
2	Przemysł	562
3	Budownictwo	907
4	Handel i naprawy	3.111
5	Hotele i restauracje	181
6	Transport, gospodarka magazynowa, łączność	804
7	Pośrednictwo finansowe	449
8	Obsługa nieruchomości i firm; nauka	1.625
9	Edukacja	121
11	Ochrona zdrowia	475
12	Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	389
Ogółem:		8.641

2.5.2. Spółki prawa handlowego

Na podstawie danych Urzędu Statystycznego na koniec czerwca 2005 r. w systemie REGON zarejestrowane były 638 spółki prawa handlowego z siedzibą w Legnicy, w tym:

- spółki partnerskie - 9,
- spółki akcyjne - 22,
- spółki z o. o. - 529,
- spółki jawne - 73,
- spółki komandytowe - 5.

¹⁰ Dane z Wydział Rozwoju Miasta UM Legnicy, stan na 30.06.2005r.

Spółki handlowe wg sekcji PKD i formy prawnej – stan na 30 czerwca 2005 r.

Lp	Sekcja PKD	Spółki prawa handlowego forma prawna				
		partnerskie	akcyjne	z o. o.	jawne	komandytowe
1	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	0	0	3	0	0
2	Przemysł	0	7	109	6	0
3	Budownictwo	0	3	84	5	0
4	Handel i naprawy	0	2	190	47	2
5	Hotele i restauracje	0	0	5	0	0
6	Transport, gospodarka magazynowa, łączność	0	1	27	2	0
7	Pośrednictwo finansowe	0	1	13	1	0
8	Obsługa nieruchomości i firm; nauka	6	8	78	9	3
9	Edukacja	0	0	1	0	0
10	Ochrona zdrowia	3	0	10	3	0
11	Pozostała działalność, usługowa komunalna, społeczna i indywid.	0	0	9	0	0
Ogółem:		9	22	529	73	5

Na dzień 31 grudnia 2004r. liczba pracujących osób wynosiła 27 756, w tym 13.683 to kobiety i w porównaniu do 31 grudnia 2003r. liczba pracujących wzrosła o 945 osób.

Pracujący wg stanu na 31 grudnia 2004 r.

Lp	Sekcja PKD	Liczba pracujących
1	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	107
2	Przemysł	8.666
3	Budownictwo	1.498
4	Handel i naprawy	2.717
5	Hotele i restauracje	354
6	Transport, gospodarka magazynowa, łączność	2.564
7	Pośrednictwo finansowe	715
8	Obsługa nieruchomości i firm; nauka	2.992
9	Administracja publiczna	2.573
10	Edukacja	2.847
11	Ochrona zdrowia	2.021
12	Pozostała działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna	702
Ogółem		27.756

Tab. Dane dotyczące liczby pracujących podane są bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób i bez pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych.

2.5.3. Spółki komunalne

Na początku lat dziewięćdziesiątych władze miasta zdecydowały o formie prowadzenia przez gminę gospodarki komunalnej, wybierając kierunek przekształceń przedsiębiorstw komunalnych w spółki prawa handlowego.

Na cztery gminne spółki funkcjonujące obecnie, trzy powstały poprzez komercjalizację przedsiębiorstw a jedna z nich powstała od podstaw. Są to :

- Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. (LPWiK) - jednoosobowa spółka gminy,
- Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. (LPGK) - jednoosobowa spółka gminy
- Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o. (MPK) – z 93,68% udziałem gminy,
- Strefa Aktywności Gospodarczej Sp. z o.o. (SAG) - jednoosobowa spółka gminy.

Gmina posiada również mniejszościowe udziały w innych spółkach: Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna S.A., Rolno - Przemysłowy Rynek Hurtowy „Giełda Hurtowa” S.A., Przedsiębiorstwo Przemysłu Chłodniczego „ALGOR” Sp. z o.o., Telewizja Regionalna Zagłębia Miedziowego Sp. z o.o. w Lubinie oraz Legnicka Oficyna Wydawnicza Sp. z o.o.

2.5.4. Podmioty wspierające rozwój gospodarczy

W Legnicy działa kilka instytucji otoczenia biznesu, które świadczą różnorodne usługi na rzecz przedsiębiorstw. Należą do nich:

Agencja Rozwoju Regionalnego „ARLEG” S.A. w Legnicy działa od roku 1991 i świadczy usługi doradcze oraz szkoleniowe dla małych i średnich przedsiębiorstw z zakresu marketingu, prawa, eksportu, finansów, podatków i jakości. Posiada akredytację Krajowego Systemu Usług dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw.

Izba Przemysłowo - Handlowa działa od 1991 r. Izba zrzesza 70 przedsiębiorców, głównie w branżach budowlanych i handlowych, w tym 30 przedsiębiorców z Legnicy.

Rada Federacji Stowarzyszeń Naukowo -Technicznych Naczelnej Organizacji Technicznej “Zagłębia Miedziowego” została powołana w 1983 r. Jest ośrodkiem akredytowanym w Krajowym Systemie Usług dla MSP w zakresie usług szkoleniowych i doradczych. Posiada też akredytację Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości i zrzesza 36 stowarzyszeń naukowo-technicznych.

Federacja Pracodawców Polski Zachodniej działa w kierunku ochrony praw i interesów pracodawców. Zrzesza 21 związków pracodawców i 550 przedsiębiorców, głównie z branży budowlanej, transportowej, finansowej i gospodarki komunalnej.

Legnicki Związek Pracodawców Prywatnych prowadzi działalność na rzecz swoich członków w zakresie: doradztwa prawnego, szkoleń, badania rynku, ekspertyz i doradztwa ekonomicznego. Członkami Związku jest 42 przedsiębiorców, w tym 37 z Legnicy, przeważają przedsiębiorcy branży budowlanej.

Cech Rzemiosł Różnych świadczy usługi na rzecz zrzeszonych rzemieślników i reprezentuje ich interesy. Zrzesza 80 rzemieślników, w tym 77 z Legnicy. Dominujące branże to: fryzjerstwo, cukiernictwo, piekarnictwo, mechanika pojazdowa.

Zrzeszenie Prywatnego Handlu i Usług działa na rzecz swoich członków oraz świadczy usługi doradztwa podatkowego i prowadzi księgi rachunkowe. Zrzesza 38 przedsiębiorców z Legnicy, głównie z branży spożywczej.

Legnicka Unia Gospodarcza działa na rzecz integracji środowiska przedsiębiorców w regionie. Do Unii przystąpiło 31 przedsiębiorców.

2.5.5. Główni pracodawcy na terenie Legnicy

Znaczącymi zakładami pracy, a zarazem największymi pracodawcami w Legnicy są:

- Huta Miedzi „Legnica”,
  - ZANAM – LEGMET,
  - Instytut Metali Nieżelaznych,
  - SANHA Polska Sp. z o.o.,
  - „KRAKMET” Fabryka Maszyn i Wyrobów Metalowych,
  - „MASTERS” S.A.,
  - EHL Polska Sp. z o.o.,
  - „PATELEC - ELPENA” Sp. z o.o.,
  - LN Polska Sp. z o.o.,
  - „AMERICANOS” Sp. z o.o. Zakład Pracy Chronionej Oddział w Legnicy,
  - Przedsiębiorstwo Budownictwa Komunikacyjnego ABM Sp. z o.o.,
  - „CYNK - MAL” Sp. z o.o.,
  - Dejon i Dąbrowski - Materiały Budowlane Sp. z o.o.,
  - „CHEMIA” Przedsiębiorstwo Handlu Chemikaliami Oddział Legnica,
  - Przedsiębiorstwo Państwowej Komunikacji Samochodowej,
  - „URBEX” Sp. z o.o. Zakład Stolarski,
  - Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A.,
  - VIESSMANN Technika Grzewcza Sp. z o.o.,
  - UZIN Polska Produkty Budowlane Sp. z o.o.,
  - SBT Polska Sp. z o.o.,
  - WINKELMANN Sp. z o.o.
  - ANIMAK-Kopcza Sp.c.
  - FAURECIA Legnica Sp. z o.o.
  - ADO Sp. z o.o.
  - WEZI-TEC Sp. z o.o.
  - HURAS Sp. z o.o.
  - GATES Polska Sp. z o.o.,
  - BRUGMAN Fabryka Grzejników Sp. z o.o.,
  - GRUCA Polska spółka jawna,
  - C + P Systemy Meblowe,
  - Zakład Energetyczny S.A.,
  - Zakład Gazowniczy,
  - Telekomunikacja Polska S.A.,
  - RAAB KARCHER Materiały Budowlane,
  - Przedsiębiorstwo Budownictwa Specjalistycznego i Melioracji Sp. z o.o.,
  - Legnickie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.,
  - Legnickie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.,
  - Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Sp. z o.o.,
  - Wrocławskie Zakłady Zielarskie „HERBAPOL” S.A. Zakład w Legnicy.
  - „Modernbud” Przedsiębiorstwo Budowlane Sp. z o.o.,
  - „Cobex” Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Usługowe Budownictwa Specjalistycznego Sp. z o.o.,
  - Przedsiębiorstwo Wielobranżowe “ENTER”,
  - Warszawska Fabryka Platerów “HEFRA” S.A. Zakład Produkcyjny w Legnicy,
- Dużą ilość miejsc pracy tworzą w Legnicy sklepy sieciowe, takie jak: Kaufland, Carrefour, Auchan, Real, Mercus, Baster, Biedronka, Lidl, Intermarche.

2.5.6. Rolnictwo

Powierzchnia **użytków rolnych** na terenie miasta wynosi 2.167 ha, co stanowi 38,5 % jego powierzchni. Liczba **indywidualnych gospodarstw rolnych** wynosi 327, natomiast średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa to ok. 3,45 ha.¹¹

Szacuje się, że ok. 50 % rolników określa swoją pracę w gospodarstwie rolnym jako główne lub wyłączne źródło utrzymania. W uprawach przeważają zboża - 77,8 % powierzchni zasiewów, a w dalszej kolejności rzepak, kukurydza na ziarno i ziemniaki. W pogłowie zwierząt dominuje hodowla trzody chlewnej - 534 sztuki i bydła - 73 szt.

2.6. Sfera społeczna

Według danych Urzędu Statystycznego na koniec 2003 roku liczba mieszkańców Legnicy wynosiła:

Ogółem	106.525 osób, w tym:
Mężczyźni	50.582
Kobiety	55.943

Z ogólnej liczby :

- 22.094 osoby osiągnęły wiek przedprodukcyjny,
- 69.628 produkcyjny,
- 15.173 poprodukcyjny¹².

W okresie tym do grupy pracujących należało 27.678 osób.

Struktura ludności według poszczególnych grup wiekowych przedstawia się następująco:

WIEK	OGÓLEM OSÓB	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY
0 – 4 lata	4.617	2.445	2.172
5 – 9 lat	5.727	2.947	2.780
10 – 14	6.825	3.487	3.338
15 – 19	8.724	4.400	4.324
20 – 24	8.998	4.488	4.510
25 – 29	8.396	4.255	4.143
30 – 34	7.079	3.511	3.568
35 – 39	6.336	3.132	3.204
40 – 44	8.258	3.965	4.293
45 – 49	9.939	4.735	5.204
50 – 54	9.677	4.515	5.162
55 – 59	5.280	2.474	2.806
60 – 64	4.368	1.866	2.502
65 i więcej	12.691	4.583	8.088

¹¹ Dane na podstawie Spisu Powszechnego 2002r.

¹² Urząd Statystyczny, dane na koniec 2002 roku

Według danych spisu powszechnego (V,VI 2002) **wykształcenie** ludności w wieku 13 lat i więcej przedstawia się następująco:

Wykształcenie	Kobiety	Mężczyźni	Łącznie kobiety i mężczyźni
wyższe	5.235	4.576	9.811 (10,6 %)
policealne	2.232	834	3.066 (3,3%)
ogólnokształcące	5.992	2.525	8.517 (9,2 %)
zawodowe	11.182	10.923	22.105 (23,9 %)
zasadnicze zawodowe	7.888	11.670	19.558 (21,2 %)
podstawowe ukończone	13.141	9.952	23.093 (25 %)
podstawowe nieukończone	1.603	809	2.412 (2,6 %)
nieustalone	1.894	2.011	3.905 (4,2 %)
Suma:	49.167	43.300	92.467 (100 %)

2.6.1. Bezrobocie

Poniższe zestawienie obrazuje poziom bezrobocia na terenie Legnicy i powiatu legnickiego w latach 2000- 2005, na tle wskaźników krajowych i wojewódzkich.

Rok	Liczba bezrobotnych wg stanu na 31 grudnia		Stopa bezrobocia (%)			
	PUP ogółem	Legnica	Kraj	Województwo	Legnica	Powiat legnicki
2000	15.482	9.482	15,0	18,1	18,7	24,7
2001	16.065	10.080	17,4	21,1	20,3	27,2
2002	17.038	10.546	18,1	22,5	21,7	28,0
2003	16.597	10.368	18,0	22,5	21,6	27,2
2004	15.202	9.510	19,2	22,3	20,4	30,0
2005	13.580	8.372	17,6	20,5	18,0	28,4

Wzrost bezrobocia w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia spowodowany był przede wszystkim likwidacją zakładów pracy, restrukturyzacją i ograniczaniem zatrudnienia w funkcjonujących podmiotach w skutek transformacji gospodarczej.

Od roku 2002 bezrobocie w Legnicy systematycznie spadało. **Na koniec 2005 roku status bezrobotnego posiadało 8.372 legniczan, z czego 16,1 % to bezrobotni zarejestrowani po raz pierwszy. Ponad połowę bezrobotnych, tj. 51,4 % stanowiły kobiety. Prawo do zasiłku posiadało 10,1 % ogółu bezrobotnych.**

Osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy, zarejestrowane jako bezrobotne, wg stanu na 31 grudnia 2005 r.:

- do 25 roku życia 1.365, tj. 16,3 % ogółu bezrobotnych,
- które ukończyły szkołę wyższą, do 27 roku życia 99, tj. 1,2% ogółu bezrobotnych,
- długotrwale bezrobotne 5.506, tj. 65,7 % ogółu bezrobotnych,
- powyżej 50 roku życia 1.926, tj. 23,0 % ogółu bezrobotnych,
- bez kwalifikacji zawodowych 2.021, tj. 24,1 % ogółu bezrobotnych,
- samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia 481, tj. 5,7 % ogółu bezrobotnych,
- osoby niepełnosprawne 437, tj. 5,2 % ogółu bezrobotnych.

Struktura bezrobotnych (stan na 31 grudnia 2005r.) wg:

1) wykształcenia :

wyższe	534 osoby, tj. 6,4% ogółu bezrobotnych,
policealne i średnie zawodowe	1.783 osoby, tj. 21,3% ogółu bezrobotnych,
średnie ogólnokształcące	615 osób, tj. 7,3% ogółu bezrobotnych,
zasadnicze zawodowe	2.764 osoby, tj. 33,0% ogółu bezrobotnych,
gimnazjalne i poniżej	2.676 osób , tj. 32,0% ogółu bezrobotnych,

2) czasu pozostawiania bez pracy

do 1 miesiąca	1.050 osób, tj. 12,5% ogółu bezrobotnych,
od 1 do 6 miesięcy	2.704 osoby, tj. 32,3% ogółu bezrobotnych,
od 6 do 12 miesięcy	1.184 osoby, tj. 14,1% ogółu bezrobotnych,
od 12 do 24 miesięcy	1.110 osób, tj. 13,3% ogółu bezrobotnych,
pow. 24 miesięcy	2.324 osoby, tj. 27,8% ogółu bezrobotnych,

3) wieku:

do 24 lat	1.364 osoby, tj. 16,3% ogółu bezrobotnych,
od 25 do 44 lat	3.836 osób, tj. 45,8% ogółu bezrobotnych,
od 45 do 54 lat	2.539 osoby, tj. 30,3% ogółu bezrobotnych,
powyżej 55 lat	633 osoby, tj. 7,6 % ogółu bezrobotnych,

4) stażu pracy

bez stażu	3.089 osób, tj. 36,9% ogółu bezrobotnych,
do 1 roku	439 osób, tj. 5,2% ogółu bezrobotnych,
od 1 roku do 10 lat	2.154 osoby, tj. 25,7% ogółu bezrobotnych,
od 10 do 20 lat	1.370 osoby, tj. 16,4% ogółu bezrobotnych,
20 lat i więcej	1.320 osób, tj. 15,8% ogółu bezrobotnych.

Wśród ogółu bezrobotnych najliczniejszą grupę - 65 % ogółu bezrobotnych, stanowili bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej gimnazjalnego oraz zasadniczym zawodowym. Grupa ta to aż 73,4 % ogółu bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy.

Struktura bezrobocia wg wykształcenia i pozostawania bez pracy powyżej 12 miesięcy

WYKSZTAŁCENIE	BEZROBOTNI	
	Ogółem	Pozostający bez pracy pow.12 m-cy
Wyższe	6,4 %	2,8 %
Średnie ogólnokształcące	7,3 %	5,1 %
Policealne i średnie zawodowe	21,3 %	18,7%
Zasadnicze zawodowe	33,0 %	33,1 %
Gimnazjalne i poniżej	32,0 %	40,3 %
Ogółem	100,0 %	100,0 %

Młodzi ludzie, do 24 roku życia, stanowili 16,3 % grupy bezrobotnych. Bezrobotni powyżej 44 roku życia to 37,9% zarejestrowanych w końcu 2005 roku.

Przyjmując za kryterium wiek i okres pozostawania bez pracy powyżej 12 miesięcy, wyróżnić można dwie zasadnicze grupy bezrobotnych:

- w wieku do 34 lat - 11,0 % ogółu bezrobotnych
- w wieku powyżej 35 lat - 30,0 % ogółu bezrobotnych.¹³

Bezrobocie, coraz częściej dotykało osoby z wieloletnim doświadczeniem zawodowym.

Wg stanu na koniec 2005 roku, 32,2 % ogółu bezrobotnych legniczan legitymowało się ponad 10 letnim stażem pracy. Natomiast bezrobotni, którzy wcześniej nie pracowali, a pozostawali bez pracy ponad 12 miesięcy, stanowili 22,5 % ogółu zarejestrowanych .

2.6.2. Opieka społeczna

W Legnicy ponad 10 % statystycznych mieszkańców korzysta z różnych form pomocy społecznej.

Zadania gminy w tym zakresie realizują Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (MOPS), Miejska Izba Wyrzeźwień, domy dziecka, świetlice terapeutyczne, Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności oraz Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W strukturze **Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej** funkcjonują:

- Noclegownia,
- Punkt Opieki nad Matką i Dzieckiem,
- Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych,
- Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci,
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej,
- Ośrodek Adopcyjno-Opiekuńczy,
- Świetlica Dworcowa dla Młodzieży,
- Klub Seniora
- Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii,
- Ośrodki opiekuńcze
- Dom Dziennego Pobytu.

¹³ Dane na podstawie informacji otrzymanych z PUP Legnica

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przyznaje pomoc osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Najbardziej powszechną formą pomocy w mieście są zasiłki okresowe, które dla ponad 2.000 rodzin są jedynym źródłem utrzymania. Największe kwoty przeznaczają się na wypłaty zasiłków stałych i zasiłków stałych wyrównawczych. Corocznie wzrastają też nakłady na zasiłki jednorazowe.

W **Miejskiej Izbie Wytrzeźwień** przebywa rocznie ok. 3.200 osób. Od 1997 roku, w ramach reorganizacji wewnętrznej, Izba pełni rolę noclegowni dla osób bezdomnych, w okresie zimowym udzielając 400 - 600 bezpłatnych noclegów.

Dom Dziecka, Rodzinny Dom Dziecka oraz Niepubliczny Dom Dziecka funkcjonujące w Legnicy, zapewniają dzieciom częściowo lub całkowicie pozbawionym opieki rodziców całodobową opiekę.

Pogotowie Opiekuńcze jest placówką resocjalizacyjną posiadającą 61 miejsc. Przy pogotowiu funkcjonuje szkoła podstawowa i gimnazjum. Przeznaczone jest dla dzieci wymagających zapewnienia doraźnej opieki całodobowej w nagłych sytuacjach kryzysowych.

Dwie **świetlice terapeutyczne** oraz **niepubliczne świetlice opiekuńczo-wychowawcze**, które funkcjonują przy parafiach chrześcijańskich zapewniają opiekę wychowawczą dzieciom z zaburzeniami zachowania, wychowującym się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju.

Miejski Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności orzeka o stopniu niepełnosprawności dzieci do 16 lat oraz osób powyżej 16 roku życia. Wydaje legitymacje osobom niepełnosprawnym.

Przy Wydziale Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta działa **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**, której działalność ukierunkowana jest głównie na łagodzenie skutków alkoholizmu, pomoc instytucjom zajmującym się profilaktyką oraz ludziom uzależnionym i ich rodzinom.

Na terenie miasta działa **Klub Abstynenta**, który Komisja wspiera poprzez pokrywanie kosztów związanych z utrzymaniem pomieszczeń. Komisja opiniuje też wnioski przedsiębiorców ubiegających się o udzielenie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych i przygotowuje propozycje podziału środków finansowych wpływających do budżetu miasta za wydawane zezwolenia.

Od 2003 roku w Wydziale Ochrony Zdrowia i Spraw Społecznych funkcjonuje również **Referat Do Spraw Osób Niepełnosprawnych**, którego Kierownik pełni funkcję Pełnomocnika Prezydenta ds. Osób Niepełnosprawnych. Referat realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

2.6.3. Ochrona zdrowia

Po przeprowadzonej w 2001 roku restrukturyzacji służby zdrowia na terenie miasta funkcjonują publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej oraz liczne specjalistyczne gabinety lekarskie i pielęgniarskie.

Opiekę stacjonarną zapewnia mieszkańcom **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny**, który w 2003 roku w ramach zakontraktowanych usług z Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ) zapewniał:

- opiekę szpitalną w 20 oddziałach,
- ambulatoryjną opiekę specjalistyczną w 28 poradniach specjalistycznych.

Podstawową opiekę zdrowotną zapewniają:

- trzy publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- sześć niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej,
- siedem praktyk lekarza rodzinnego.

W ramach podpisanych kontraktów z NFZ na terenie miasta udzielane są również świadczenia medyczne przez poradnie i zakłady specjalistyczne oraz 16 gabinetów pielęgniarskich w placówkach oświatowo – wychowawczych. Legniczanie mogą również odpłatnie korzystać z usytuowanych w mieście przychodni, gabinetów prywatnych prowadzonych przez lekarzy różnych specjalności.¹⁴

2.6.4. Patologie społeczne

Alkoholizm

Na podstawie danych Miejskiej Izby Wyrzeźwień do końca roku 2005 zatrzymanych zostało 4 040 osób nietrzeźwych (3 680 mężczyzn, 266 kobiet, 77 chłopców i 17 dziewcząt). Nie jest to jednak miernik, którym się można posłużyć przy ocenie rozmiaru tego patologicznego zjawiska. Do Izby Wyrzeźwień trafiają bowiem tylko osoby, które zakłócają porządek publiczny.

Ogółem osoby, które przebywały w Miejskiej Izbie Wyrzeźwień w Legnicy		4 040
Dorośli powyżej 18 lat:	mężczyźni	3 680
	kobiety	266
Małoletni do 18 lat:	chłopcy	77
	dziewczeta	17
Osoby, w wieku:	18-24	604
	25-29	378
	30-49	1 790
	50 i więcej	1 174
Osoby, które przebywały:	po raz drugi	927
	więcej niż 2 razy	947
Czynne zawodowo:	pracujący	174
	pracujący na własny rachunek	12
Bierne zawodowe:	studenci i uczniowie	91
	emeryci i renciści	123
	nie pracujący	3 640

Biorąc również pod uwagę dane Poradni Odwykowej i Oddziału Terapii Uzależnień można określić, że we wszystkich tych instytucjach przebywa rocznie ok. 4 000 osób, a mnożąc tę liczbę przez 4 - czyli liczbę członków statystycznej rodziny uzyskamy orientacyjną liczbę osób współuzależnionych tj. ok. 16 000 osób.

W celu zmniejszenia zjawiska alkoholizmu podejmuje się działania dotyczące tworzenia grup pomocowych, maratonów trzeźwościowych oraz innych form pracy z osobami współuzależnionymi. Działalność taką na terenie miasta prowadzi Niepubliczny Ośrodek Terapii od Alkoholu oraz Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Osobom Uzależnionym od Alkoholu, Osobom Współuzależnionym oraz Ofiarom Przemocy - "Nie jesteś sam".

¹⁴ Dane dostarczone z Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych UM

Alkohol ma znaczący wpływ na stan bezpieczeństwa w mieście. Wg danych uzyskanych z Policji do końca 2005 roku zatrzymano 1 287 pijanych kierowców, natomiast większość czynów przestępczych przeciwko rodzinie, przestępstw drogowych, napadów i rozbojów było popełnionych pod wpływem alkoholu.¹⁵

Narkomania

Na podstawie informacji z poradni “Monar” szacuje się, że w Legnicy jest ok. 500 czynnych narkomanów a liczbę osób zagrożonych tym uzależnieniem szacuje się na ok. 3000. Dane te zmieniają się wykazując tendencję zwyżkową. Konsekwencje uzależnienia odczuwają nie tylko osoby zażywające narkotyki, ale również ich otoczenie. Potrzeba zażycia środka odurzającego popycha młodych ludzi do popełniania przestępstw. W 2005 roku Policja wszczęła 143 postępowania w tej sprawie.

Najskuteczniejszą metodą eliminowania zjawiska jest prowadzenie szkolnych programów profilaktyki. W tym zakresie realizowane są programy profilaktyczne, m.in. program pracy ulicznej “Street Worker”, z którym pracownicy “Monar-u” docierają do środowisk uzależnionej młodzieży. Działa również Punkt Informacyjny ds. Narkomanii, Alkoholizmu i Przemocy na dworcu PKP oraz odbywają się szkolne spotkania Zespołu ds. Nieletnich i Patologii KMP.

Przemoc i agresja

Najczęstszymi przejawami agresji są: napastliwość fizyczna, słowna, podejrzliwość, uraza, drażliwość. W ostatnich latach obserwuje się stały wzrost dokonywanych przestępstw.

Prowadzone działania powinny stanowić punkt oparcia dla osób pokrzywdzonych. Wymaga to odpowiedniego programu edukacji zarówno służb porządku publicznego, jak i społeczności lokalnej.

Nikotynizm

Nikotyna uznawana jest dzisiaj jako uzależniający środek psychoaktywny. Jednym z największych zagrożeń jest palenie papierosów przez uczniów w szkołach. Z poniższego zestawienia widać jaki procent dzieci i w jakim wieku pali papierosy:

Wiek dzieci	%
do 6 lat	2,4
7-10 lat	7,1
11-12 lat	40,5
13-15 lat	50

Na terenie Legnicy od 4 lat aktywnie prowadzona jest kampania “Rzuć palenie i wygraj”. Rokrocznie, w ramach “Światowego Dnia bez Tytoniu” (31 maja) oraz “Światowego Dnia Rzucania Palenia” (20 listopada), Gmina współpracuje z Niepublicznymi Zakładami Opieki Zdrowotnej i pielęgniarkami środowiskowymi z placówek oświatowych w prowadzeniu zajęć edukacyjnych oraz kolportażu materiałów informacyjnych z zakresu profilaktyki antynikotynowej.

---

¹⁵ Informacje z Komendy Policji w Legnicy. Wydział Prewencji.

2.6.5. Edukacja

Wychowanie przedszkolne

Na terenie Legnicy funkcjonuje 21 placówek przedszkolnych (publicznych i niepublicznych). Ogółem do 31 oddziałów uczęszcza 677 dzieci.

Obecnie funkcjonują dwa przedszkola dla dzieci o szczególnych potrzebach edukacyjnych, w tym różnych rodzajach niepełnosprawności. Są to: Miejskie Przedszkole Nr 13 i Publiczne Przedszkole dla Dzieci z Zezem i Niedowidzeniem, gdzie dzieci niepełnosprawne przyjmowane są na podstawie orzeczenia Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. Dodatkowo w 9 placówkach zorganizowane są 5-godzinne oddziały dla dzieci 6-letnich, do których uczęszcza 382 dzieci.

Szkolnictwo podstawowe

Na terenie Legnicy funkcjonuje 13 szkół podstawowych, w których uczy się 6.991 dzieci. Średnia liczba uczniów na oddział wynosi 25,6.

Gimnazja

W roku szkolnym 2003/2004 na terenie miasta funkcjonuje 11 gimnazjów, w których uczy się 4.156 uczniów. Ponadto w Legnicy funkcjonuje Gimnazjum Niepubliczne św. Franciszka z Asyżu, w którym uczy się 198 uczniów oraz Gimnazjum dla Dorosłych przy Gimnazjum Nr 3 (Zespół Szkół Budowlanych), do którego uczęszcza 39 dorosłych mieszkańców miasta.

Szkolnictwo ponadgimnazjalne dla młodzieży i dorosłych

W funkcjonujących na terenie miasta szkołach ponadgimnazjalnych w 242 oddziałach uczy się 6.601 uczniów.

Kształcenie specjalne

Kształcenie specjalne w Legnicy prowadzi **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy oraz Pogotowie Opiekuńcze.**

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy obejmuje kształceniem specjalnym, opieką i wychowaniem ok. 450 dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym i głębokim. Ośrodek prowadzi również nauczanie indywidualne zorganizowane w domach na terenie miasta i gmin powiatu legnickiego.

Pogotowie Opiekuńcze obejmuje kształceniem i opieką ok. 130 dzieci i młodzieży.

Działalność szkół i placówek opiekuńczo-wychowawczych wspierają poradnie psychologiczno-pedagogiczne. W Legnicy funkcjonują dwie poradnie, ukierunkowane na udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i opiekunom, wychowawcom i nauczycielom, pedagogom i psychologom. Realizują swoje zadania poprzez działalność profilaktyczną, doradczą, terapeutyczną i diagnostyczną.

Szkolnictwo wyższe

W Legnicy funkcjonuje 6 wyższych uczelni: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Wyższa Szkoła Zarządzania, Wyższa Szkoła Menedżerska, Filia Politechniki Wrocławskiej, Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych, Wyższa Szkoła Medyczna, Wyższe Seminarium Duchowne. Uczy się tam łącznie ok. 14,5 tys. studentów.¹⁶

---

¹⁶ Informacje z Wydz. Oświaty, Kultury i Sportu UM Legnicy

2.6.6. Stowarzyszenia w mieście

W Legnicy działają 164 stowarzyszenia. Największa grupa stowarzyszeń w Legnicy skupia grupy zawodowe i techniczne lub zajmujące się problemami osób niepełnosprawnych i kwestiami prozdrowotnymi. Duży jest również udział stowarzyszeń, których działalność obejmuje oświatę i kulturę.

2.7. Analiza SWOT

Podczas Forum Gospodarczego, zorganizowanego w **kwietniu 2003 roku** z grupą legnickich przedsiębiorców, następnie w **październiku 2003 roku** podczas warsztatów z grupą kadry kierowniczej Urzędu Miasta, jednostek organizacyjnych oraz powiatowych służb, inspekcji i straży, przeprowadzone zostały analizy SWOT dla miasta Legnica.

Wypadkową obu analiz są następujące wyniki:

MOCNE STRONY LEGNICY

- Położenie geograficzne
- Sieć komunikacyjna, drogowa
- Historyczne i turystyczne walory miasta
- Stosunkowo dobry stan środowiska naturalnego
- Dobry poziom zabezpieczenia zbiorowych potrzeb komunalnych – ciepło, woda, kanalizacja
- Potencjał gospodarczy miasta
- Legnicka Specjalna Strefa Ekonomiczna
- Zasoby ludzkie
- Wyższe uczelnie
- Ulgi dla inwestorów
- Wysoka jakość oferty kulturalnej
- Imprezy międzynarodowe
- Dobra infrastruktura
- Siedziba diecezji Kościoła rzymskokatolickiego

SŁABE STRONY LEGNICY

- Niskie nakłady na inwestycje
- Słabo rozwijające się budownictwo mieszkaniowe
- Niezadowalający stan układu komunikacyjnego
- Bezrobocie
- Zagrożenie patologiami
- Starzenie się społeczeństwa – związane z bardzo niskim przyrostem naturalnym i migracją zarobkową
- Brak środków publicznych na rewitalizację i zagospodarowanie zdegradowanych terenów
- Brak lobbingu dla miasta i regionu
- Niskie poczucie bezpieczeństwa w mieście
- Niewystarczająca oferta pracy i spędzania wolnego czasu dla ludzi młodych
- Brak miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla atrakcyjnych inwestycyjnie terenów
- Nie wykorzystany atut miasta – teren lotniska

SZANSE WEWNĘTRZNE:

- Rozwijający się sektor Małych i Średnich Przedsiębiorstw
- Realizacja programów wspierania rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw
- Tworzenie preferencji dla przedsiębiorczości lokalnej
- Kompleksowe działania promocyjne
- Uzyskanie przez Urząd Miejski certyfikatu ISO
- Zwiększenie atrakcyjności miasta dla mieszkańców i inwestorów zewnętrznych
- Stały, szybki rozwój szkolnictwa wyższego
- Dostęp do nowoczesnych, zaawansowanych technologii
- Tereny przeznaczone pod inwestycje
- Możliwość korzystania z ofert Funduszu Poręczeń Kredytowych

SZANSE ZEWNĘTRZNE:

- Dostęp do Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności UE
- Kreacja przez instytucje finansowe instrumentów wspierających inwestycje miejskie i rozwój Małych i Średnich Przedsiębiorstw
- Napływ kapitału zagranicznego do miast Zagłębia Miedziowego
- Dostęp firm krajowych do jednolitego rynku europejskiego
- Dostęp Małych i Średnich Przedsiębiorstw do środków przeznaczonych na podnoszenie jakości produktów i usług, innowacje i technologie, inwestycje, wspieranie eksportu itp.

ZAGROŻENIA WEWNĘTRZNE:

- Wysoka stopa bezrobocia
- Emigracje ludności
- Dysfunkcje w życiu społecznym – obszary bezradności i niedostosowania do obecnych warunków
- Słaby stopień przygotowania przedsiębiorców do absorpcji zewnętrznych środków finansowych
- Konieczność dostosowania przedsiębiorstw do nowych norm, standardów, przepisów i procedur europejskich
- Wzrost patologii społecznych
- Przestępczość
- Powiększające się obszary biedy

ZAGROŻENIA ZEWNĘTRZNE:

- Konkurencja miast i regionów na rynku europejskim
- Konkurencja pozostałych miast LGOM
- Częste zmiany i nowelizacje przepisów
- Trudności w pozyskiwaniu środków z UE

ROZDZIAŁ III

NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW ROZWOJU GOSPODARCZEGO, SPOŁECZNEGO I PRZESTRZENNEGO MIASTA I REGIONU

3.1. Uwarunkowania realizacji Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy wynikające z akcesji Polski do Unii Europejskiej

Podstawowym ogniwem rozwoju regionalnego Unii Europejskiej jest region, stąd też uwarunkowania dla kierunków realizacji Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy rozpoczęto od analizy zapisów podstawowych dokumentów i zasad z zakresu polityki regionalnej. Ustalono następujące powiązania:

1. zgodność założeń Programu z podstawowym celem polityki regionalnej UE, jakim jest dążenie do wzmocnienia spójności społeczno-gospodarczej regionów Unii Europejskiej jak i Strategii Lizbońskiej¹⁷,
2. zgodność planowanych działań rewitalizacyjnych z kierunkami wsparcia rozwoju polityki regionalnej w Unii Europejskiej (w tym i w Polsce), zawartymi w Rozporządzeniu Rady UE Nr 1260/1999 z 21.06.1999 roku¹⁸ i w krajowych dokumentach programowych - Narodowym Programie Rozwoju, Podstawach Wsparcia Wspólnoty,
3. zgodność planowanych działań rewitalizacyjnych z podstawowymi zasadami udzielania finansowej pomocy wspólnotowej,¹⁹
4. kompleksowość Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych, rozumiana jako powiązanie projektów finansowych ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz dwóch Sektorowych Programów Operacyjnych – Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw i Rozwój Zasobów Ludzkich,
5. zharmonizowanie okresu programowania funduszy strukturalnych w Polsce z okresami planowanych działań w ramach Programu Rewitalizacji: 2004-2006 i 2007-2013,
6. wyznaczenie obszarów rewitalizowanych na podstawie kryteriów wskazanych w Zintegrowanym Programie Operacyjnym Rozwoju Regionalnego, Priorytet 3,
7. zgodność z celami cząstkowymi Priorytetu 3 - Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego.

Opracowany Program Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy jest zgodny z wyżej wymienionymi zasadami i celami polityki regionalnej Unii Europejskiej oraz ze szczegółowymi zapisami dotyczącymi finansowania rewitalizacji obszarów po-wojskowych z funduszy strukturalnych. Dotyczy działań określonych według warunków i wskaźników z tych terenów, tj. wysokiego wskaźnika dysfunkcji społecznych, zbyt niskiego poziomu aktywności gospodarczej, konieczności rekonwersji oraz konieczności zagospodarowania nie użytkowanych terenów i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji. Ponadto pozwala na uruchomienie mechanizmów

---

¹⁷ Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską, A. Budzyńska, M. Duszczyk, M. Gancarz, E. Gieroczyńska M. Jaczak, K. Wójcik. „Strategia lizbońska-droga do sukcesu zjednoczonej Europy”.

¹⁸ Rada Unii Europejskiej, Rozporządzenie z 21.06.1999, Nr 1260/1999 w sprawie ogólnych przepisów odnośnie Funduszy Strukturalnych.

¹⁹ Rada Unii Europejskiej, Rozporządzenie z 21.06.1999, Nr 1260/1999 w sprawie ogólnych przepisów odnośnie Funduszy Strukturalnych; E. Kawecka-Wyrzykowska, Unia Europejska. Przygotowania Polski do członkostwa.

zachęcających do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości i uwzględnia rozwiązywanie problemów społecznych, t.j. politykę „równych szans” nie tylko pomiędzy kobietami i mężczyznami ale również osobami niepełnosprawnymi oraz osobami podlegającymi wykluczeniu ekonomiczno-społecznemu. Uwzględnia zagadnienia z zakresu ochrony środowiska i społeczeństwa informacyjnego.

3.2. Uwarunkowania realizacji Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy wynikające ze Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2004-2014.

Program Rewitalizacji jest integralną częścią „Strategii Rozwoju Miasta Legnicy na lata 2004-2014”. Strategia określa kierunki i cele rozwoju miasta, która zawiera:

WIZJĘ - przyszłość miasta, gdzie zgodnie z założeniami Legnica będzie:

- miastem o przyjaznym środowisku, dzięki realizacji programów ekorozwoju i ochrony środowiska,
- ośrodkiem akademickim i kulturalnym o znaczącym zasięgu ponadregionalnym,
- atrakcyjnym rynkiem pracy, oferującym nowe zatrudnienie powstałe dzięki rozwojowi usług, wspieraniu małej i średniej przedsiębiorczości,
- miejscem przyjaznym dla mieszkańców i gości, dzięki realizacji programu „Porozumienie dla bezpieczeństwa Legnicy”,
- miastem stabilnym ekonomicznie dzięki wzmocnieniu lokalnej gospodarki,
- atrakcyjnym miejscem do zamieszkania dzięki bogatej ofercie mieszkaniowej,
- nowoczesna dzięki technikom telekomunikacyjnym i informacyjnym,
- interesująca ze względu na szeroką ofertę nauki, pracy, sportu, rekreacji i rozrywki dla młodzieży.

MISJĘ - rozwoju Legnicy:

„LEGNICA – MIASTO OTWARTE NA WYZWANIA XXI WIEKU”

Z wizji i misji miasta wynikają główne strategiczne cele, które też odnalazły odzwierciedlenie w Programie Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych, a mianowicie:

- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności miasta na tle regionu i kraju dzięki:
  - ożywieniu gospodarczemu miasta poprzez przygotowanie terenów dla nowych inwestycji, tworzenie nowych miejsc pracy i dogodnych warunków do podejmowania działalności gospodarczej, zorganizowanie Systemu Informacji Gospodarczej,
  - modernizacji i rozbudowie układu transportu publicznego o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym poprzez zakończenie budowy obwodnicy zachodniej, budowie nowej obwodnicy obejmującej południowo-wschodnią część miasta, modernizacji dróg krajowych, powiatowych i gminnych, modernizacji oświetlenia, budowie centralnego systemu monitorowania i zarządzania transportem publicznym, budowie nowych sygnalizacji świetlnych na newralgicznych skrzyżowaniach,
  - rozbudowie i modernizacji infrastruktury technicznej dzięki budowie oraz modernizacji istniejących sieci wodociągowych, kanalizacyjnych, gazowych, energetycznych i telekomunikacyjnych.

- Kreowanie wizerunku miasta o wysokiej jakości życia za pomocą:
  - odnowy (rewitalizacji) obszarów zdegradowanych w celu uchronienia cennych założeń urbanistycznych miasta o wielowiekowej historii, w tym: Kartuz - rejon ulic Henryka Pobożnego i Dworcowej, Śródmieścia i części Obrębu Fabryczna, Tarninowa, Glinek i Parku Miejskiego, Osiedla „Piekary” oraz terenów powojaskowych i przemysłowych,
  - promocji miasta poprzez kształtowanie wizerunku miasta jako najlepszego miejsca dla wybranych przedsięwzięć i inwestycji,
  - umocnienia pozycji miasta jako ośrodka nauki i kultury dzięki tworzeniu silnego ośrodka akademickiego, systematycznej współpracy władz miasta ze środowiskiem akademickim oraz większego wykorzystania jego kompetencji.

- Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego w celu:
  - utrzymania tytułu „Lidera Polskiej Ekologii” poprzez modernizację urządzeń służących ochronie miasta przed zalaniem i podtopieniem, budowę systemu kanalizacji rozdzielczej w centrum miasta, prace rekultywacyjne środowiska gruntowo – wodnego, zabiegi pielęgnacyjne i nasadzenia, modernizację i remont Parku Miejskiego, skwerów oraz zieleńców,
  - osiągnięcia podstawowych standardów Unii Europejskiej dla środowiska naturalnego poprzez wdrożenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi miasta, rekultywację terenów skażonych metalami ciężkimi w rejonie Huty i czynnikami ropopochodnymi, (na terenach po wojskach rosyjskich) kontynuację programu „Likwidacja Niskiej emisji” w celu zlikwidowania pieców węglowych, budowę zakładu recylingu złomowanych pojazdów, modernizację oczyszczalni ścieków w części biologicznej w celu usuwania związków biogenych.

- Podnoszenie poziomu i warunków życia mieszkańców poprzez:
  - zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych, w tym: wyznaczenie i uzbrojenie nowych terenów pod budownictwo mieszkaniowe na wynajem oraz budownictwo jednorodzinne (ul. Sudecka, Wileńska, Al. Rzeczypospolitej), sprzedaż lokali mieszkalnych na preferencyjnych warunkach, podjęcie działań w celu modernizacji starej substancji mieszkaniowej, przystąpienie Gminy do Towarzystwa Budownictwa Społecznego (teren po JAR-owski przy ul. Złotoryjskiej 170, były szpital zakaźny przy ul. Daszyńskiego),
  - zapewnienie dostępności do usług bytowych poprzez wymianę i modernizację niektórych odcinków sieci, szczególnie w centrum miasta, rozbudowę sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizację miejskiej oczyszczalni ścieków, minimalizację ilości składowanych odpadów, rozbudowę miejskiej sieci teleinformatycznej i systemów wymiany informacji,
  - zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom i ich mieniu dzięki utworzeniu Centrum Powiadomienia Ratunkowego (CPR), kontynuacji modernizacji wałów rzeki Kaczawy wraz z budową nadbrzeżnej promenady oraz realizację programu „Porozumienie dla bezpieczeństwa Legnicy” polegającego między innymi na monitorowaniu miasta,
  - podniesienie jakości usług w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia dzięki działaniom na rzecz ograniczenia zjawiska marginalizacji społecznej i przygotowaniu osób narażonych na wykluczenie społeczne do wejścia na rynek pracy,

- zapewnienie bogatej oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej m.in. poprzez modernizację stadionu miejskiego przy Alei Orła Białego, budowę sal gimnastycznych i boisk przy szkołach.

3.3. Uwarunkowania realizacji Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy wynikające z pozostałych dokumentów.

Zgodnie z Ustawą o Planowaniu i Zagospodarowaniu Przestrzennym, Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta określa politykę przestrzenną miasta. Jest ono wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Formułując założenia Programu w większości opierano się na analizach Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego.

Materiał jest również zgodny z założeniami zawartymi w takich dokumentach, jak:

- Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego do 2020r. roku,
- Uzupełnienie Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) z 25 sierpnia 2004r. z późniejszymi zmianami,
- Wieloletni Program Inwestycyjny na lata 2006-2008,
- Plany inwestycyjne przedsiębiorstw dostarczających energię, ciepło i gaz,
- Plany rozwojowe przedsiębiorstw telekomunikacyjnych,
- Program wspierania przedsiębiorczości na terenie Legnicy,
- Program pomocy horyzontalnej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw na terenie miasta Legnicy,
- Program likwidacji niskiej emisji,
- Program ekorozwoju,
- Program ochrony środowiska,
- Program zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków dla miasta Legnicy,
- Wieloletni plan gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy na lata 2003-2008,
- Strategia i kierunki uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej w zlewni rzeki Kaczawy.
- Zintegrowany program rozwoju transportu publicznego dla miasta Legnicy,
- Program budownictwa mieszkaniowego dla miasta Legnicy na lata 2004 – 2014.
- Program Gospodarki Odpadami dla Miasta Legnicy.

Wszystkie wymienione wyżej strategie, programy i plany zawierają wspólne dla Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy elementy w zakresie celów i priorytetów rozwojowych, tj.:

- poprawy jakości życia mieszkańców,
- zrównoważonego rozwoju,
- szeroko pojętego unowocześniania struktury gospodarczej,
- zwiększenia konkurencyjności.

CZĘŚĆ IV

ZALOŻENIA PROGRAMU I UZASADNIENIE WYBORU OBSZARÓW REWITALIZACJI

4.1. Tereny po-wojskowe wytypowane do rewitalizacji

Po szczegółowej analizie sytuacji obszarów po-wojskowych w Legnicy, wytypowano ostatecznie do rewitalizacji **12 terenów, rozlokowanych na obszarze całego miasta**, których położenie obrazuje *Załącznik nr 1*.

WYKAZ TERENÓW DO REWITALIZACJI

Teren nr 1. Powierzchnia – 10,9520 ha

Usytuowanie: północna część miasta; obszar wytyczony ulicami: Poznańską, Lubińską, Bydgoską, torami kolejowymi PKP.

Teren nr 2. Powierzchnia – 5, 5382 ha

Usytuowanie: północna część miasta; od skrzyżowania torów kolejowych i ul. Bydgoskiej, wzdłuż torów kolejowych do rzeki Czarna Woda.

Teren nr 3. Powierzchnia – 12,2644 ha

Usytuowanie: północno-zachodnia część miasta; teren wyznaczony przez ulice: Słubicką, Platanową, Chocianowską.

Teren nr 4. Powierzchnia – 6, 9175 ha

Usytuowanie: północno-wschodnia część miasta; obszar wytyczony ulicami: Gliwicką, Kobylińską, Wałami Rzecznymi, budynkiem Dworca Północnego PKP.

Teren nr 5. Powierzchnia – 22,6152 ha

Usytuowanie: zachodnia część miasta; obszar wytyczony ulicami: Chojnowską, Rolniczą, Drzymały, Gładysza, Domejki, Zachodnią.

Teren nr 6. Powierzchnia – 6,6763 ha

Usytuowanie: zachodnia część miasta; obszar wyznaczony ulicami; Żołnierską, Chojnowską, Lotniczą.

Teren nr 7. Powierzchnia – 16,4570 ha

Usytuowanie: zachodnia część miasta; obszar wytyczony ulicami; Hutników, Lotniczą, Saperską, Lindego, Chojnowską i Krótką, z wytyczeniem obiektu położonego przy ulicy Chojnowskiej 100 (Gimnazjum nr 5) i przy ulicy Panczernej 10 (Liceum nr IV).

Teren nr 8. Powierzchnia – 50,3646 ha

Usytuowanie: południowo – zachodnia część miasta; obszar wytyczony ulicami: Poselską, Kolbego, Rataja, Orzeszkowej, Wojska Polskiego, al. Zwycięstwa, ulicą Reja i Wybickiego (tzw. kwadrat).

Teren nr 9. Powierzchnia – 266,87 ha

Usytuowanie: południowo – wschodnia część miasta; al. Rzeczpospolitej - Lotnisko

Teren nr 10. Powierzchnia – 1,8669 ha

Usytuowanie: zachodnia część miasta; teren wytyczony przez ulice: Franciszkańską, Chojnowską, Działkową.

Teren nr 11. Powierzchnia - 29,50 ha

Usytuowanie: południowo-zachodnia część miasta; obszar wytyczony ulicą Złotoryjską, obwodnicą zachodnią, al. Zwycięstwa.

Teren nr 12. Powierzchnia – 14,37 ha

Usytuowanie: obszar położony na północny-wschód od miasta.

4.1.1. Kryteria negatywne charakteryzujące tereny objęte Programem Rewitalizacji.

Wskazane obszary charakteryzują się następującymi **kryteriami rewitalizacyjnymi**:

1. wysokim poziomem degradacji technicznej infrastruktury i budynków,
2. wysokim procentem nie użytkowanych terenów i obiektów,
3. wysokim wskaźnikiem dysfunkcji społecznych w tym bezrobocia,
4. wysokim poziomem przestępczości,
5. małą aktywnością ekonomiczną właścicieli terenów i zamieszkującej je ludności.

Powyższe kryteria negatywne wykazują zgodność z założeniami określonymi w dokumentach programowych funduszy strukturalnych odnośnie problemowych obszarów miast i szans na ich zrównoważony rozwój.

Poza możliwością wsparcia finansowego samorządu lokalnego ze Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego - Priorytet III, działanie: Zdegradowane obszary miejskie, Program Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy przygotowuje Miasto do udziału od 2007 roku w europejskiej Inicjatywie Wspólnotowej URBAN II, który będzie finansował działania na rzecz odnowy obszarów miejskich, charakteryzujących się wyżej wymienionymi kryteriami negatywnymi.

Na podstawie programów rewitalizacji istnieje również możliwość pozyskania środków z tzw. „Mechanizmu Norweskiego” i z nowo uruchamianego tzw. „Mechanizmu Szwajcarskiego”.

4.1.2. Rys historyczny terenów po-wojskowych

Wojska Federacji Rosyjskiej (dawniej Armii Radzieckiej) stacjonowały w Polsce od II Wojny Światowej do 17 września 1993 roku, na obszarze około 70 tysięcy ha w 59 obiektach wojskowych, na podstawie umowy między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich o statusie prawnym wojsk radzieckich czasowo stacjonujących w Polsce, podpisanej w Warszawie 17 grudnia 1956 roku.

W lipcu 1947 roku, Zarząd Miejski w Legnicy zawarł z dowództwem Północnej Grupy Wojsk Armii Radzieckiej (PGWAR) porozumienie w sprawie wytypowania dzielnic miasta dla instytucji i obywateli radzieckich. Rosjanie zarezerwowali do swej wyłącznej dyspozycji południową dzielnicę miasta, słynny „Kwadrat” oraz szereg innych obiektów usytuowanych w mieście. Łącznie w skład obiektu wojskowego Legnica wchodziło ponad 160 obszarów różnej wielkości i funkcji **zlokalizowanych w różnych rejonach miasta** oraz w jego najbliższej okolicy.²⁰

Obiekty o charakterze typowo militarnym na terenie Legnicy to 6 kompleksów koszarowych, lotnisko, kompleksy sztabowe. Najważniejszy kompleks sztabowy, mieszczący dowództwo PGWAR, a w latach 1984-1990 Sztab Zachodniego Kierunku Strategicznego znajdował się w rezydencjonalnej, willowej dzielnicy miasta, tzw. „Kwadracie”. Na 39-hektarowym terenie, obok gmachów sztabowych znajdowało się kilkadziesiąt willi zamieszkiwanych przez najwyższych oficerów, a także bank, sklepy, hotele oraz obiekty reprezentacyjne. Wszystkie zostały ulokowane w obszernych willach przedwojennych legnickich przemysłowców.

---

²⁰ Praca zbiorowa. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. „Identyfikacja i wycena Szkód Ekologicznych”

Rozległa była też baza zaplecza wojskowego, na którą składały się liczne magazyny, składy, stacje paliw, warsztaty, centrale telefoniczne i telegraficzne, urzędnia kolejowe, place ćwiczeń, strzelnice, bunkry, schrony, a także gmachy wojskowych prokuratur, sądów, aresztu, więzienia, komendy garnizonu, szpitale - rozlokowane w różnych punktach miasta.

Ostatni żołnierze wojsk radzieckich opuścili Legnicę 16.IX.1993r. W trakcie przekazywania przez stronę radziecką obiektów, stałym punktem zadrażnień był ich stan techniczny. Strona polska otrzymywała je nie tylko mocno zdekapitalizowane, lecz dodatkowo zdewastowane. Początkowo obiekty te przed przekazaniem ogoławano z wszelkiej armatury, instalacji, czasami z drzwi i okien. Większość z przejętych obiektów nie nadawała się do dalszej eksploatacji. Brakowało dokumentacji technicznej

Od tego czasu miasto zagospodarowało prawie cały pozostawiony przez JAR majątek. Na mapie Legnicy pojawiły się miejsca będące do tej pory białymi plamami, a miasto odzyskało swoje prawdziwe oblicze.²¹

Jednostki rosyjskie na terenie miasta Legnicy zajmowały ok. 17 km². Na tej powierzchni znajdowało się ponad 1200 obiektów. Budynki mieszkalne należące do wojsk rosyjskich stanowiły 1/3 starej, secesyjnej, centralnej części miasta. Skarb Państwa przejął łącznie 1.203 obiekty, w tym:

- 482 budynki mieszkalne,
- 721 obiektów niemieszkalnych.

Z tej liczby na rzecz gminy Legnica przekazano łącznie 786 obiektów, w tym:

- 367 budynków mieszkalnych,
  - 419 obiektów niemieszkalnych, w tym lotnisko,
- co stanowiło 65,3% przejętych obiektów.

Gmina stanęła przed wielkim wyzwaniem związanym z zagospodarowaniem odzyskanego mienia. Było to zadanie pionierskie, ponieważ wcześniej żaden z samorządów nie miał do czynienia z problemem tego typu i na taką skalę. Brakowało również rozwiązań prawnych w tym zakresie. Obiekty przejęte w różnym stanie technicznym, bardzo często zdewastowane, stanowiły nie lada problem. Zniszczona stolarka i instalacje, zasypane odpadami i zalane wodą piwnice, zaśmiecone poddasza, mieszkania i klatki schodowe, przeciekające dachy, brak osprzętu i armatury, to typowy ich obraz. Dodatkowy problem stanowiło lotnisko, którego teren był skażony i niebezpieczny ze względu na znajdujące się na nim materiały wybuchowe.

Zasadniczym celem jaki postawił sobie wówczas Zarząd Miasta Legnicy było ratowanie starej, zabytkowej zabudowy, a w szczególności reprezentacyjnych obiektów mogących służyć jako obiekty użyteczności publicznej. Ogromnym zadaniem było powstrzymanie procesu degradacji środowiska naturalnego (0,5 mln m³ gruntu zanieczyszczonego związkami ropopochodnymi, zwłaszcza na lotnisku, gdzie przez okres czterech lat szczyrpywano paliwo; prace na lotnisku są jeszcze kontynuowane). Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska umieściła w tamtym czasie likwidację zanieczyszczeń na legnickim lotnisku w grupie swoich zadań priorytetowych.

Ponadto Zarząd Miasta zdefiniował grupy odbiorców, do których głównie skierowany został projekt pn. "Zagospodarowanie mienia po wojskach Federacji Rosyjskiej". Uznano, że grupę tę mogą stanowić:

- osoby oczekujące na własne mieszkanie,
- przedsiębiorcy poszukujący zarówno obiektów na siedziby swoich firm, jak i frontu robót oraz zbytu na towary i usługi,

---

²¹ Legnica. Zarys monografii miasta pod redakcją Stanisława Dąbrowskiego

- instytucje kultury, oświaty, służby zdrowia i sportu oczekujące na własne siedziby oraz obiekty do prowadzenia działalności statutowej,
- bezrobotni oczekujący na utworzenie nowych miejsc pracy.

Od 1995r. Legnica brała udział w projekcie pn. „Tworzenie centrów konwersji dla efektywnego rozprzestrzeniania się i zastosowań know-how i ekspertyz demilitaryzacji – DEMCON”, utworzonym dla miast, w których znajdowały się radzieckie bazy wojskowe. W ramach realizacji projektu organizowane były spotkania robocze przedstawicieli 5 miast europejskich, na których uczestnicy wymieniali się informacjami dotyczącymi stanu technicznego baz wojskowych i planami ich zagospodarowania. Przekazywano informacje i doświadczenia jakie nabyto w trakcie rozwiązywania konkretnych problemów.

W związku z ogromnymi kosztami związanymi z zadaniem jakie gmina Legnica wzięła na swoje barki, władze miasta podjęły działania zmierzające do pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania procesu zagospodarowania mienia. Większość prac rozbiórkowych (117 obiektów) przeprowadzono w zamian za odzysk materiałów budowlanych. Z budżetu miasta przeznaczono środki na kredyty dla osób, które podjęły się remontu mieszkań i części wspólnych budynków na własny koszt.

Na remont **Akademii Rycerskiej** pozyskano środki z Funduszu Współpracy Polsko-Niemieckiej – dzięki poparciu niemieckiego miasta partnerskiego Wuppertal.

Z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej pozyskano środki na ratowanie zdegradowanego środowiska, w tym na utylizację zalegającego **na lotnisku** paliwa.

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa remontuje i adaptuje do swoich potrzeb obiekty w tzw. „Czerwonych koszarach” dzięki środkom z budżetu państwa. Pozyskano również środki finansowe z Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast, od Generalnego Konserwatora Zabytków oraz ze Strategicznego Programu Rządowego.

Po upływie dziesięciu lat miasto zagospodarowało ponad 95% przejętych od Skarbu Państwa obiektów, w tym budynki mieszkalne.

Zagospodarowanie przejętych na rzecz gminy Legnica 367 budynków mieszkalnych (2.984 mieszkania) przedstawia się następująco:

- 20 budynków (766 mieszkań) przeznaczono na mieszkania komunalne,
- 8 budynków (40 mieszkań) przeznaczono na mieszkania rotacyjne i zastępcze,
- 205 budynków (1022 mieszkania) przeznaczono do sprzedaży w drodze przetargu. Wszystkie budynki zostały sprzedane. W tej grupie znalazło się 8 budynków typu “Leningrad”, które zostały sprzedane na rzecz tzw. małych spółdzielni mieszkaniowych. Spółdzielnie te wyremontowały obiekty, w wyniku czego uzyskano ponad 500 mieszkań. Szacuje się, iż koszty remontu wyniosły ok. 12,0 mln zł,
- 128 budynków (975 mieszkań) przeznaczono na tzw. remont własny wykonywany na koszt przyszłych najemców. Dotychczas rozliczono i sprzedano 123 całe budynki (933 mieszkania) oraz 23 mieszkania w czterech budynkach. Szacuje się, iż koszty remontu wyniosły ok. 30,0 mln zł,
- 2 budynki (18 mieszkań) przeznaczono na cele niemieszkalne, tj. na potrzeby klubu sportowego – biura i hotel dla sportowców,
- 2 budynki (13 mieszkań) z uwagi na katastrofalny stan techniczny oraz lokalizację niezgodną z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego miasta przeznaczono do rozbiórki. Prace rozbiórkowe wykonano bez angażowania środków finansowych gminy, tj. w zamian za odzysk materiałów.

Na zagospodarowanie mienia po JAR w latach 1991-2004 wydatkowano środki w wysokości 62.962.820 zł, w tym ze środków własnych gminy Legnica 43.044.320 zł.²²

Źródłami finansowania programu były:

- środki własne Gminy,
- Wojewoda Legnicki,
- Strategiczny Program Rządowy,
- Fundusz Współpracy Polsko-Niemieckiej,
- Wojewódzki Konserwator Zabytków,
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- KGHM Polska Miedź S.A. oraz firmy „Dohle” i ARAL,
- Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Legnicy.

4.1.3. Stan obecny poszczególnych terenów po-wojskowych i przewidywane funkcje

Teren nr 1

Powierzchnia: 10,9520 ha

Usytuowanie: północna część miasta; obszar wytyczony ulicami: Poznańską, Lubińską, Bydgoską, torami kolejowymi PKP (załącznik nr 1 i 2).

Struktura własności

Teren w większej części należy do właścicieli prywatnych²³, znajdują się tu też działki których właścicielem jest Skarb Państwa i gmina Legnica (załącznik nr 3)

Istniejące zagospodarowanie

Teren po byłej bazie samochodowo-remontowej i budynkach koszarowych JAR. W większej części jest zainwestowany budynkami po-koszarowymi (mieszkalnymi i gospodarczymi), a rozległy plac zajmujący centralne miejsce jest zaasfaltowany. Część terenów znajdujących się między budynkami oraz skwery zlokalizowane w części południowej i północnej pokryte są zielenią. W bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się dawne magazyny i garaże które obecnie pełnią funkcje składowo-usługowe.²⁴ Część terenu jest objęta mpzp²⁵ - jest to obszar przy ulicy Poznańskiej, przeznaczony pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Pozostała część z istniejącymi obiektami działalności gospodarczej, nie wymaga zgodnie z polityką przestrzenną gminy sporządzenia planu.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest uzbrojony tylko wzdłuż torów kolejowych brak jest sieci gazowej. W miarę rozwoju terenu będzie konieczna budowa sieci kablowej 0,4 kV z istniejącej stacji.

Zieleń-pomniki przyrody

Brak pomników przyrody oraz obszarów uznanych za chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Teren średnio zadrzewiony nasadzeniami planowymi, regularnymi, o dużej wartości estetycznej (np. szpalery dębów czerwonych i topole kanadyjskie). Zadrzewiony (zielenią nieurządzoną) jest również pas terenu wzdłuż linii kolejowej biegnącej po nasypie wzdłuż północnej granicy terenu. Brak zieleni o wyjątkowych walorach przyrodniczych.

²² Wg. „Raportu dotyczącego zagospodarowania przez gminę Legnica mienia przejętego po wojskach Federacji Rosyjskiej” opracowanego przez Wydział Gospodarki Nieruchomościami.

²³ Osoby prywatne i podmioty gospodarcze

²⁴ Fizjo-Geo Badania z zakresu geologii, fizjografii i ochrony środowiska – Wrocław, „Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego przy ul. Poznańskiej w Legnicy”

²⁵ mpzp – miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

Poziom degradacji środowiska

W 1993 roku, na zlecenie PIOŚ, Wojskowa Akademia Techniczna w Warszawie wykonała Raport o zanieczyszczeniu gruntu i wód podziemnych produktami ropopochodnymi i innymi substancjami chemicznymi na obiekcie opuszczonym przez JAR w Legnicy przy ul. Poznańskiej (Bydgoska) Kompleks nr 12-13, woj. Legnickie. Wg tego opracowania, na badanym kompleksie:

-zanieczyszczenie gruntu na powierzchni terenu stwierdzono w sąsiedztwie stacji paliw, estakady remontowej oraz kanałów remontowych,

-wglębne zanieczyszczenie gruntu produktami ropopochodnymi stwierdzono w rejonie: stacji paliw, zlikwidowanej stacji paliw, myjni pojazdów B-1 oraz kanałów remontowych,

-zanieczyszczenie (nieznaczące) wód podziemnych produktami ropopochodnymi (benzyną i olejem napędowym) stwierdzono tylko przy stacji paliw płynnych.

Obiekt ten, z uwagi na niewielką skalę zanieczyszczenia nie został zakwalifikowany do przeprowadzenia rekultywacji.

Drogi

Dojazd do obiektów odbywa się głównie z ulicy Poznańskiej oraz z ul. Bydgoskiej. Konieczna jest budowa drogi publicznej łączącej ul. Poznańską z ul. Bydgoską wraz z chodnikami i oświetleniem. Pozostałe drogi wewnętrzne wymagają zainwestowania ze strony właścicieli przyległych posesji.

Ilość mieszkańców

515

Sytuacja społeczno-gospodarcza

Nazwa ulicy	Przedsiębiorcy			Bezrobotni	
	SPH	OF	Ogółem	Ogółem	w tym kobiety
Poznańska od nr 23- do 37	2	23	25	0	0
Lubińska	0	3	3	0	0
Bydgoska od nr 6 – nr 50	8	34	42	32	21
Razem teren nr1:	10	60	70	32	21²⁶

SPH – spółki prawa handlowego

OF – osoby fizyczne

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Budynki komunalne	Wspólnoty mieszkaniowe	Rok budowy	Ilość mieszkań	Zarządca	Stan techniczny	Plan remontów 2005-2006
Poznańska 31A,B	x	bd.	59	ZGM	dobry	Modernizacja 2002r. ²⁷

Przewidywane funkcje terenu

Zabudowa mieszkaniowa – wielorodzinna i zabudowa wielofunkcyjna.

²⁶ Dane z Wydziału Rozwoju Miasta i Urzędu Statystycznego z dnia 30.06.2005r.

²⁷ Dane z ZGM z dnia 30.06.2005r.

Teren nr 2

Powierzchnia: 5,5382 ha

Usytuowanie: północna część miasta; od skrzyżowania torów kolejowych i ul. Bydgoskiej, wzdłuż torów kolejowych do rzeki Czarna Woda (załącznik nr 1 i 2)

Struktura własności

W większej części właścicielem jest gmina Legnica, pozostałe działki należą do właścicieli prywatnych²⁸ (załącznik nr 3).

Istniejące zagospodarowanie

Teren po kompleksie koszarowo-mieszkaniowym. Częściowo zagospodarowany pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną (3 budynki). W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta strefa gospodarcza GII-GIII i strefa mieszkaniowa. Teren zgodnie z polityką przestrzenną gminy nie wymaga sporządzenia planu.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest uzbrojony, jedynie wzdłuż torów kolejowych brak jest sieci gazowej. Sieci przesyłowe prowadzone są z nielicznymi wyjątkami w pasach drogowych, istniejące uzbrojenie to sieci podziemne. W miarę rozwoju terenu istnieje potrzeba budowy stacji transformatorowej w południowej części terenu.

Zieleń-pomniki przyrody

Brak pomników przyrody oraz obszarów uznanych za chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Teren średnio zadrzewiony, brak zieleni o wyjątkowych walorach przyrodniczych. Duży, niezagospodarowany teren zielony stanowiący własność Gminy Legnica, położony w strefie potencjalnego zagrożenia powodziowego.

Poziom degradacji środowiska

Brak danych - teren nie był rozpoznawany pod kątem zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

Drogi

Droga dojazdowa wymaga przebudowy-wzmocnienia lub wymiany betonowej konstrukcji jezdni.

Ilość mieszkańców

158

Sytuacja społeczno-gospodarcza

Nazwa ulicy	Przedsiębiorcy			Bezrobotni	
	SPH	OF	Ogółem	Ogółem	w tym kobiety
Piątnicka	2	4	6	8	4
Razem teren nr 2:	2	4	6	8	4

SPH – spółki prawa handlowego

OF – osoby fizyczne

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Budynki komunalne	Wspólnoty mieszkaniowe	Rok budowy	Ilość mieszkań	Zarządca	Stan techniczny	Plan remontów 2005-2006
x	Bydgoska 24 A-D	1986	60 (w tym 28 kom.)	ERBUD	dobry	-
x	Bydgoska 26 A-E	1986	60 (w tym 19 kom.)	ERBUD	dobry	-
x	Bydgoska 28 A-D	1987	60 (w tym 18 kom.)	SAG	dobry	-

Przewidywane funkcje terenu

Strefa gospodarcza i strefa mieszkaniowa.

²⁸ osoby prywatne i podmioty gospodarcze

Teren nr 3

Powierzchnia: 12,2644 ha

Usytuowanie: północno-zachodnia część miasta; teren wyznaczony przez ulice: Słubicką, Platanową, Chocianowską (załącznik 1 i 2).

Struktura własności

Właścicielami poszczególnych działek są właściciele prywatni²⁹, Skarb Państwa, Skarb Państwa-zasób nieruchomości i gmina Legnica (załącznik nr 3)

Istniejące zagospodarowanie

Teren po byłej bazie samochodowej wojsk łączności JAR, tzw. R 30. Teren częściowo zagospodarowany pod zabudowę mieszkalną, różne działalności gospodarcze, usługi. Nie posiada ustaleń planu – w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego strefa wielofunkcyjna W oraz częściowo strefa gospodarcza GII i GIII-GIV.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest częściowo uzbrojony. Brak sieci gazowych - projektowany gazociąg średniego ciśnienia. Brak bezpośrednich sieci ciepłych. W miarę rozbudowy terenu konieczna budowa stacji transformatorowej z dowiązaniem liniowymi SN i nn północnej części terenu. Kanalizacja deszczowa przewidziana do przebudowy.

Zieleń-pomniki przyrody

Brak pomników przyrody oraz obszarów uznanych za chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Teren średnio zadrzewiony, brak zieleni o wyjątkowych walorach przyrodniczych.

Poziom degradacji środowiska

Wg wykonanych w 1993 roku, na zlecenie PIOŚ przez Wojskową Akademię Techniczną w Warszawie „Raportu o zanieczyszczeniu gruntu i wód podziemnych produktami ropopochodnymi i innymi substancjami chemicznymi na obiekcie opuszczonym przez JAR w Legnicy przy ul. Słubickiej-Kompleks nr 30R, woj. Legnickie”, na badanym kompleksie zlokalizowane były:

- 2 stacje paliw płynnych wraz z podręcznym magazynem paliw,
- 3 myjnie pojazdów mechanicznych,
- 2 kanały remontowe.

Z ww. opracowania wynika, że zanieczyszczenia gruntu produktami ropopochodnymi były niewielkie i nie wymagały specjalistycznego oczyszczania.

Drogi

Drogi gruntowe lub z nawierzchniami z kostki w bardzo złym stanie wymagają budowy nawierzchni jezdni i chodników wraz z oświetleniem. Istnieje możliwość wykorzystania kostki granitowej

Ilość mieszkańców

115

Sytuacja społeczno-gospodarcza

Nazwa ulicy	Przedsiębiorcy			Bezrobotni	
	SPH	OF	Ogółem	Ogółem	w tym kobiety
Platanowa	0	0	0	0	0
Miłkowicka	2	2	4	0	0
Chocianowska	0	6	6	16	9
Przemkowska	1	4	5	0	0
Radwanicka	0	0	0	0	0
Razem teren nr 3:	3	12	15	16	9

SPH – spółki prawa handlowego

OF – osoby fizyczne

²⁹ osoby prywatne i podmioty gospodarcze

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Budynki komunalne	Wspólnoty mieszkaniowe	Rok budowy	Ilość mieszkań	Zarządca	Stan techniczny	Plan remontów 2005-2006
x	Chocianowska1-5	1982	45	DOMENA	dobry	-

Przewidywane funkcje terenu

Strefa gospodarcza i mieszkaniowa.

Teren nr 4

Powierzchnia: 6,9175 ha

Usytuowanie: północno –wschodnia część miasta; obszar wytyczony ulicami: Gliwicką, Kobylińską, Wałami Rzecznymi, budynkiem Dworca Północnego PKP (załącznik nr 1 i 2)

Struktura własności

Właścicielami poszczególnych części gruntu są właściciele prywatni³⁰ i gmina Legnica (załącznik nr 4)

Istniejące zagospodarowanie

Opisywany obszar to tereny po byłej bazie samochodowo – remontowej JAR nr 17, 18, 19, zbywane na rzecz osób fizycznych i firm przez Gminę Legnica w latach 1995-1998. W większości teren jest zainwestowany budynkami magazynowymi, produkcyjnymi, usługowymi, biurowymi i mieszkalnymi o zróżnicowanym stanie technicznym. Istnieje wiele obiektów wymagających rozbiórki. Znajduje się tu także bocznica kolejowa. Cały obszar leży w strefie potencjalnego zagrożenia powodziowego. Teren posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest częściowo uzbrojony. Na ulicy Kobylińskiej brakuje sieci gazowej. Istnieje potrzeba rozbudowy kanalizacji deszczowej. Na tym terenie brak jest też sieci ciepłych. W nowo realizowanych kotłowniach lokalnych ustalono zakaz stosowania paliw stałych, zalecając stosowanie gazu przewodowego. Istniejący gazociąg w ulicy Gliwickiej jest przewidziany do wymiany.

Zieleń-pomniki przyrody

Brak pomników przyrody oraz obszarów uznanych za chronione na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody. Teren ubogi w zieleń. Przy dalszych pracach należy zachować zieleń przyuliczną oraz dokonać nowych nasadzeń zieleni wysokiej.

Poziom degradacji środowiska

Brak danych-teren nie był rozpoznawany pod kątem zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

Drogi

Dojazd kołowy odbywa się od zachodu ulicą Ścinawską, która krzyżuje się z torami kolejowymi w poziomie terenu. Wydzielone w latach 90-tych ulice dojazdowe nie są wykorzystywane i w praktyce włączone do nieruchomości poszczególnych inwestorów. Remontu wymagają wszystkie ulice i chodniki na tym terenie. Brak jest oświetlenia ulicznego.

Ilość mieszkańców

159

³⁰ osoby prywatne i podmioty gospodarcze

Sytuacja społeczno-gospodarcza

Nazwa ulicy	Przedsiębiorcy			Bezrobotni	
	SPH	OF	Ogółem	Ogółem	w tym kobiety
Gliwicka	3	11	14	2	2
Kobylińska	0	2	2	2	2
Wały Rzeczne	0	2	2	8	5
Bytomska	0	0	0	2	1
Wałbrzyska	2	4	6	0	0
Ścinawska 1	1	1	2	2	2
Razem teren nr 4	6	20	26	16	12

SPH – spółki prawa handlowego

OF – osoby fizyczne

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe, w których miasto posiada swoje udziały Brak

Przewidywane funkcje terenu

Obszar objęty planem jest częścią wyznaczonej strefy gospodarczej, gdzie sytuuje się nieuciążliwą produkcję, magazyny, handel hurtowy, bazy transportowe, składy, obiekty rzemiosła i innej działalności gospodarczej z możliwością zamieszkania, biura, handel detaliczny i usługi komercyjne. Istniejący budynek dawnej poczty przeznacza się do adaptacji na cele mieszkalnictwa zbiorowego.³¹

³¹ Biuro Urbanistyki i Architektury. Jelenia Góra. „Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego rejonu ulic Gliwickiej i Kobylińskiej w Legnicy”

Teren nr 5

Powierzchnia: 22,6152 ha

Usytuowanie: zachodnia część miasta; obszar wytyczony ulicami: Chojnowską, Rolniczą, Drzymały, Gładysza, Domejki, Zachodnią (załącznik nr 1 i 2).

Struktura własności

Teren należy do właścicieli prywatnych³², gminy Legnica i Skarbu Państwa (załącznik nr 3).

Istniejące zagospodarowanie

Były kompleks koszarowo – mieszkaniowy JAR. W większej części teren jest zainwestowany budynkami po-koszarowymi (mieszkalnymi). Od strony południowej usytuowany jest kompleks rezydencjonalny po JAR tzw. „geringówka” który jest objęty miejscowym planem zagospodarowania obszaru funkcjonalnego cmentarza komunalnego. Brak ustaleń planu dla części północnej terenu – w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego strefa mieszkaniowa MI i MIII. Została podjęta uchwała o przystąpieniu do sporządzenia planu.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest w większej części uzbrojony. W ulicy Zachodniej i Domejki brak gazociągu. W miarę tworzenia nowych podmiotów konieczna będzie rozbudowa sieci kablowej energetycznej 0,4 kV, a od strony torów PKP budowa nowej stacji transformatorowej. Przez teren planuje się przeprowadzić kanały deszczowe.

Zieleń-pomniki przyrody

Znajdują się tutaj następujące pomniki przyrody:

- grupa 8 drzew gatunku lipa węgierska przy ul. Wileńskiej,
- klon srebrzysty przy ul. Drzymały
- szpaler 8 sztuk klonów srebrzystych przy ul. Drzymały.

Brak obszarów chronionych.

Do innych cenniejszych drzewostanów na tym terenie należą:

- podwójny szpaler głogów, znajdujący się po północnej stronie ulicy Wileńskiej,
- daglezie zielone, rosnące po zachodniej stronie dawnego placu sportowego.

Poziom degradacji środowiska

Brak danych - teren nie był rozpoznawany pod kątem zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

Drogi

Drogi i chodniki w bardzo złym stanie. Obecnie w trakcie realizacji budowy kompleksu domów mieszkalnych budowane są drogi wewnętrzne. Niezbędna jest modernizacja przepustu na potoku Pawłówka oraz przebudowa dróg o nawierzchni betonowej na osiedlu Drzymały - wzmocnienie lub wymiana betonowej konstrukcji jezdni.

Ilość mieszkańców

1021

---

³² osoby prywatne i podmioty gospodarcze

Sytuacja społeczno-gospodarcza

Nazwa ulicy	Przedsiębiorcy			Bezrobotni	
	SPH	OF	Ogółem	Ogółem	w tym kobiety
Nowogródzka	0	2	2	0	0
Grodzieńska	0	0	0	14	8
Rolnicza	0	2	2	34	29
Zachodnia	0	0	0	0	0
Krzemieńska	0	0	0	19	8
Stryjska	0	1	1	12	7
Drohobycka	2	8	10	0	0
Tarnopolska	0	2	2	31	17
Stanisławowska	0	0	0	0	0
Pińska	0	0	0	17	7
Lwowska	0	7	7	2	0
Drzymały	0	6	6	0	0
Mała	0	1	1	0	0
Gładysza	0	0	0	2	2
Razem teren nr 5 i 5.1.	2	29	31	131	78

SPH – spółki prawa handlowego

OF – osoby fizyczne

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Budynki komunalne	Wspólnoty mieszkaniowe	Rok budowy	Ilość mieszkań	Zarządca	Stan techniczny	Plan remontów 2005-2006
x	Nowogródzka 1,3,5,7	1987	60	DOMENA	dobry	-
x	Nowogródzka 2,4,6,8	1987	60	DOMENA	dobry	-
x	Pińska 1,3,5	1982	45	DOMENA	dobry	-
x	Grodzieńska 1,3,5	1982	45	DOMENA	dobry	-
x	Stryjska 2,4,6,8	1982	60	DOMENA	dobry	-
x	Krzemieńska 2,4,6,8	1987	60	DOMENA	dobry	-

Przewidywane funkcje terenu

Strefa mieszkaniowa. Na obszarze objętym mpzp teren w sąsiedztwie „Geringówki” przeznaczony jest pod usługi zaś teren przy istniejącym budynku mieszkalnym – pod zabudowę wielorodzinną z oddzielającym pasem projektowanych garaży od strony torów.

Teren nr 6

Powierzchnia: 6,6763 ha

Usytuowanie: zachodnia część miasta; obszar wyznaczony ulicami; Żołnierską, Chojnowską, Lotniczą (załącznik nr 1 i 2).

Struktura własności

Teren należy do właścicieli prywatnych³³ i gminy Legnica (załącznik nr 4).

Istniejące zagospodarowanie

Były kompleks po areście śledczym JAR. Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W większej części teren jest zainwestowany budynkami po-koszarowymi, zagospodarowany pod zabudowę mieszkalną, różne działalności gospodarcze i usługi.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest uzbrojony, sieci przesyłowe prowadzone są z nielicznymi wyjątkami w pasach drogowych, istniejące uzbrojenie to sieci podziemne. W miarę tworzenia nowych podmiotów konieczna rozbudowa sieci kablowej energetycznej 0,4kV.

Zieleń-pomniki przyrody

Znajdują się tutaj dwa pomniki przyrody-topole kanadyjskie na terenie nieruchomości przy ul. Kawaleryjskiej. Obszarów uznanych za chronione-brak. Zieleń wysoka na terenie obiektu jest dość bogata. Drzewa skupione są głównie w części północnej terenu-wzdłuż jego granic i przy dużym prostokątnym dziedzińcu.

Poziom degradacji środowiska

Brak danych - teren nie był rozpoznawany pod kątem zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

Drogi

Ulice Kawaleryjska i Szwoleżerów wymagają remontu nawierzchni jezdni, remontu i uzupełnienia brakujących chodników, budowy oświetlenia ulicznego.

Ilość mieszkańców

212

Sytuacja społeczno-gospodarcza

Nazwa ulicy	Przedsiębiorcy			Bezrobotni	
	SPH	OF	Ogółem	Ogółem	w tym kobiety
Kawaleryjska	3	13	16	1	1
Szwoleżerów	1	4	5	0	0
Żołnierska	0	2	2	1	1
Olkuska	0	1	1	9	6
Zabrzańska	0	5	5	5	3
Razem teren nr 6	4	25	29	16	11

SPH – spółki prawa handlowego

OF – osoby fizyczne

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Brak

Przewidywane funkcje terenu

Zabudowa wielofunkcyjna o przewadze funkcji usługowych.

³³ osoby prywatne i podmioty gospodarcze

Teren nr 7

Powierzchnia: 16,4570 ha

Usytuowanie: zachodnia część miasta; obszar wytyczony ulicami: Hutników, Lotniczą, Saperską, Lindego, Chojnowską i Krótką, z wytyczeniem obiektu położonego przy ulicy Chojnowskiej 100 (Gimnazjum nr 5) i przy ulicy Pancernej 10 (Liceum nr IV) (załącznik nr 1 i 2).

Struktura własności

Poszczególne działki należą w większości do właścicieli prywatnych³⁴ oraz w pozostałej części do Skarbu Państwa, Skarbu Państwa-zasobu gruntów, Gminy Legnica, Gminy Legnica-zasób gruntów (załącznik nr 3).

Istniejące zagospodarowanie

Teren po byłej bazie samochodowo –remontowej i budynkach koszarowych JAR, posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego i jest w większości zainwestowany. Obejmuje dwa sąsiadujące ze sobą tereny. Pierwszy z nich to kwartał ograniczony ulicami Chojnowską, Lotniczą i Lindego. Jest to kompleks koszarowy JAR 38 i 42. Drugi teren to także kompleks po JAR nr 44 położony pomiędzy ulicą Chojnowską, Pancerną, Artyleryjską i terenem Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej (PWSZ). Dominuje zabudowa obiektami administracyjno-usługowymi, budynkami jednorodzinnymi i garażowymi. Wiele budynków jest w trakcie remontów. Na tych terenach usytuowane są obiekty, z których większość wymaga remontów ze względu na długą przerwę w użytkowaniu, a posesje wymagają prac porządkowych i zagospodarowania. Teren wokół budynków jest w większości nieurządzony, pokryty niską zielenią, resztkami asfaltu i fragmentami ogrodzeń. Występują także zespoły obiektów garażowych i garażowo-warsztatowych, rampy samochodowe i czołgowe. Większość garaży znajduje się w złym lub średnim stanie technicznym. Część obiektów tego typu została przeznaczona do rozbiórki.³⁵

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest w pełni uzbrojony-wyposażony w sieci: wodociągową, kanalizację ogólnospławną, gaz przewodowy, sieci elektroenergetyczne i teletechniczne, sieć ciepłą, a także sieć oświetlenia ulicznego. Wiązki sieci infrastruktury technicznej poprowadzone zostały w pasach ulic oraz w części zachodniej, równoległe do ul. Lindego, we wnętrzu kwartału.

Zieleń-pomniki przyrody

Znajdują się tutaj dwa pomniki przyrody:

-orzech włoski na terenie nieruchomości przy ulicy Pancernej

-jesion pensylwański zlokalizowany j.w.

Brak jest obszarów uznanych za chronione. Zieleń wysoka dosyć bogata.

Zieleń wysoka towarzysząca obiektom koszarowym, ze względu na obecność wielu okazałych oraz starych drzew, określona została jako zieleń pochodzenia kulturowego o znaczeniu zabytkowym.

³⁴ osoby prywatne i podmioty gospodarcze

³⁵ Biuro Urbanistyki i Architektury. Jelenia Góra „Zmiany MPOZP miasta Legnicy obszaru położonego pomiędzy ul. Chojnowską, terenem PWSZ, Artyleryjską i Pancerną i obszaru ograniczonego ul. Chojnowską, Pancerną, Lotniczą i Lindego. Etap I. Inwentaryzacja stanu istniejącego.”

Poziom degradacji środowiska

Po nabyciu części terenu przez PWSZ im. Witelona pod budowę kompleksu sportowo-rehabilitacyjnego (teren od ul. Pancерnej), dopiero w roku 2003, w wyniku przeprowadzonych wierceń geologicznych stwierdzono, że grunt jest zanieczyszczony produktami ropopochodnymi (benzyna i olej). Oszacowano, że rekultywacji należy poddać ok. 35 000 m³ gruntu celem doprowadzenia go do wymaganych (od 2002r.) standardów jakości gleby i ziemi. Brak jest informacji o stanie zanieczyszczenia wód podziemnych. PWSZ planuje rozpocząć rekultywację gruntu (metodą biologiczną *ex situ*) w bieżącym roku.

Drogi

Konieczność odtworzenia i zachowania historycznego układu ulic. Należy wybudować przedłużenie ciągu ulicy Lindego do włączenia w ulicę Chojnowską i wybudowanie sygnalizacji świetlnej na skrzyżowaniu: ul. Chojnowska-Nowy Świat-Działkowa

Ilość mieszkańców

3552

Sytuacja społeczno-gospodarcza

Nazwa ulicy	Przedsiębiorcy			Bezrobotni	
	SPH	OF	Ogółem	Ogółem	w tym kobiety
Hutników	0	14	14	81	39
Lotnicza	0	31	31	78	31
Saperska	0	10	10	13	7
Piechoty	0	11	11	16	7
Pancerna	0	10	10	36	19
Lindego	0	1	1	3	1
Artyleryjska	1	18	19	54	29
Razem teren nr 7	1	95	96	281	133

SPH – spółki prawa handlowego

OF – osoby fizyczne

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Budynki komunalne	Wspólnoty mieszkaniowe	Rok budowy	Ilość mieszkań	Zarządca	Stan techniczny	Plan remontów 2005-2006
Chojnowska 112	x	1890	Bud. uż.-przychodnia	ZGM	dobry	(modernizacja 1998r.)

Przewidywane funkcje terenu

Teren przeznaczony pod usługi i administrację, dopuszcza się również mieszkalnictwo wielorodzinne z usługami.

Teren nr 8

Powierzchnia: 50,3646 ha

Usytuowanie: południowo –zachodnia część miasta; obszar wytyczony ulicami: Poselską, Kolbego, Rataja, Orzeszkowej, Wojska Polskiego, al. Zwycięstwa, ulicą Reja, Wybickiego (tzw. Kwadrat) (załącznik nr 1 2).

Struktura własności

Poszczególne działki należą w większości do właścicieli prywatnych³⁶ oraz w pozostałej części do Skarbu Państwa, Skarbu Państwa-zasobu gruntów, Gminy Legnica, Gminy Legnica-zasób gruntów.

Istniejące zagospodarowanie

Teren ograniczony ulicami Poselską, Kolbego, Rataja, Orzeszkowej, Wojska Polskiego, al. Zwycięstwa, ulicą Reja i Wybickiego stanowiły po 1945 roku zamkniętą część miasta (Kwadrat) dla potrzeb JAR. Zabudowa terenu składa się z kwartałów z zabudową mieszkaniową, willową, wolnostojącą na działkach z zielenią, z układem ulic kształtowanym swobodnie, z zastosowaniem łagodnych łuków. Willowy typ obiektów stanowi podstawowy typ zabudowy tego terenu. Najokazalsze wille znajdują się wzdłuż ulicy św. M. Kolbe, Okrzei i Rataja. Skromniejsza zabudowa jednorodzinna występuje w najpóźniej zagospodarowanej części dzielnicy, na południe od ul. Grabskiego.³⁷ Teren objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest uzbrojony, istniejące uzbrojenie to sieci podziemne. W miarę tworzenia nowych podmiotów konieczna rozbudowa linii kablowej 0,4 kV.

Zieleń-pomniki przyrody

Teren bogato zadrzewiony. Drzewa rosną wokół poszczególnych willi oraz w ciągach ulicznych. Wśród nich występuje wiele egzemplarzy przedwojennych. Znajdują się tutaj następujące pomniki przyrody:

- aleja lipowa (117 drzew) wzdłuż ulicy Grabskiego,
- buk zwyczajny odmiana czerwonolistna na posesji przy ul. Grabskiego,
- wierzba biała odmiana zwisająca na posesji przy ul. Grabskiego,
- dąb szypułkowy na posesji przy ul. Kościuszki.

Ze względu na wysokie walory, zieleń terenu „Kwadratu”, w „Inwentaryzacji przyrodniczej miasta Legnicy” określona została jako zieleń pochodzenia kulturowego o znaczeniu zabytkowym

Poziom degradacji środowiska

Brak danych - teren nie był rozpoznawany pod kątem zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

Drogi

Planowana budowa ulicy Reja z kanalizacją i oświetleniem ulicznym. Istnieje potrzeba budowy ścieżek rowerowych na głównych ciągach komunikacyjnych, wzdłuż ul. Grabskiego i Poselskiej.

Ilość mieszkańców

4734

---

³⁶ osoby prywatne i podmioty gospodarcze

³⁷ Pracownia Autorska Architektoniczna Wrocław „Projekt mpzp dzielnicy Tarninów w Legnicy w obszarze wyznaczonym ulicami: Muzealną, Skarbka, Korfantego, Mickiewicza, al. Zwycięstwa, Leśną, Złotoryjską, Hutników, Nowy Świat”.

Sytuacja społeczno-gospodarcza

Nazwa ulicy	Przedsiębiorcy			Bezrobotni	
	SPH	OF	Ogółem	Ogółem	w tym kobiety
Poselska	0	8	8	18	8
Kolbego	4	1	5	1	14
Rataja	8	41	49	41	19
Orzeszkowej	4	17	21	79	44
Wojska Polskiego	5	34	39	87	39
Reja	6	11	17	2	2
Grabskiego	2	17	19	13	7
Słowackiego	1	3	4	0	0
Kubusia Puchatka	0	0	0	0	0
Grunwaldzka	1	15	16	6	3
Konopnickiej	0	0	0	0	0
Okrzei	8	19	27	15	8
Kościuszki	8	39	47	55	29
Wyspiańskiego	0	1	1	13	7
Marcinkowskiego	0	7	7	8	3
Mieszka	0	1	1	2	1
Sienkiewicza	0	5	5	0	0
Żeromskiego	1	5	6	13	9
Zdrowia	0	0	0	0	0
Razem teren nr 8	48	224	272	353	193

SPH – spółki prawa handlowego

OF – osoby fizyczne

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Budynki komunalne	Wspólnoty mieszkaniowe	Rok budowy	Ilość mieszkań	Zarządca	Stan techniczny	Plan remontów 2005-2006
Poselska 12	x	1910	11	ZGM	dobry	-
W. Polskiego 33	x	1982	75	ZGM	dobry	(modernizacja 1996)
x	Poselska 2	1903	8	DOMENA	dobry	-

Przewidywane funkcje terenu

Obszar uzupełnienia zabudowy rezydencjonalnej w zieleni.

Teren nr 9

Powierzchnia: 266,87 ha

Usytuowanie: południowo –wschodnia część miasta; al. Rzeczypospolitej – Lotnisko (załącznik nr 1 i 2).

Struktura własności

Poszczególne działki należą w przeważającej części do Gminy Legnica a także do właścicieli prywatnych³⁸ oraz w niewielkiej części do Skarbu Państwa, Skarbu Państwa-zasobu gruntów, Gminy Legnica-zasób gruntów. Teren lotniska należący do Gminy Legnica jest zarządzany przez Strefę Aktywności Gospodarczej sp. z o.o. z siedzibą w Legnicy, której właścicielem jest miasto.

Istniejące zagospodarowanie

Cały obszar po JAR położony jest na płaskim terenie ograniczonym od wschodu zelektryfikowaną linią kolejową, od zachodu kompleksem wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, od północy terenem ogrodów działkowych i terenami jednostki wojskowej, od południa linią równoległą do ul. Jaworzyńskiej i Gniewomierskiej. Na terenie lotniska znajdują się obiekty: hangary, budynki warsztatowo-garażowe, administracyjne, techniczne, magazyny, wiaty, pas startowy betonowy o dł. 1600m wraz z drogami kołowania, bocznice kolejowe i drogi wewnętrzne. Część północna jest zabudowana obiektami (budynkami i hangarami) służącymi kiedyś jako elementy zagospodarowania lotniska wojskowego. Południowa część zawiera drogi kołowania samolotów (betonowe i asfaltowe) oraz powierzchnie trawiaste

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest uzbrojony w sieć elektroenergetyczną, wod-kan, kanalizację deszczową i sieć gazową z wyłączeniem części terenu północnego. Sieci przesyłowe prowadzone są z nielicznymi wyjątkami w pasach drogowych, pod ziemią. Brak jest sieci ciepłych. Na całym terenie nie przewiduje się lokalizacji centralnego źródła ciepła, przewidziano tu ogrzewanie indywidualne gazowe lub na ropopochodne (bez paliw stałych). Przed udostępnieniem terenów użytkownikom należy wykonać pełne, przewidziane w ustaleniach dotyczących infrastruktury technicznej uzbrojenie terenu. Szczególnie wymagana jest realizacja nowego kolektora ścieków sanitarnych.³⁹ W przypadku powstawania nowych podmiotów na terenie lotniska konieczna jest budowa nowej infrastruktury energetycznej.

Zieleń-pomniki przyrody

Brak pomników przyrody oraz obszarów objętych ochroną prawną na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody.

Drzewa i krzewy skupione są: na obrzeżach lotniska, przy drogach oraz przy granicy obiektu. Najcenniejsza zieleń znajduje się w północnej części tego terenu w sąsiedztwie budynków koszarowych. Jednak około 80% drzewostanu na całym opisywanym terenie tworzą gatunki krótkowieczne i o niskiej wartości, takie jak: topole amerykańskie, brzozy oraz robinie akacjowe.

Poziom degradacji środowiska

Na terenie byłego lotniska rozpoznanie stanu środowiska gruntowo-wodnego pod kątem jego degradacji przeprowadzone zostało w 1993 roku przez WAT w Warszawie, a wyniki badań przedstawiono w „Raporcie o zanieczyszczeniu gruntu i wód podziemnych produktami ropopochodnymi i innymi substancjami chemicznymi na lotnisku opuszczonym przez JAR w Legnicy, woj. legnickie.

Badaniami objęto następujące obiekty lotniska:

---

³⁸ Osoby prywatne i podmioty gospodarcze

³⁹ Biuro Urbanistyki i Architektury. Jelenia Góra „Raport z przebiegu prac nad projektem zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy dla północnej zabudowanej części lotniska w Legnicy”.

-magazyn paliw płynnych nr 1 (część południowo-wschodnia lotniska-obecnie teren bazy paliw „Dexpol”),

-magazyn paliw nr 2 (część południowo-wschodnia lotniska),

-kompleks warsztatowo-garażowy położony w północno-zachodniej części lotniska- obiekt nr 3, obejmujący: 1 stację paliw, 1 estakadę remontowo-przeglądową, 1 myjnię pojazdów mechanicznych, kompleks warsztatowo-garażowy położony w północno-wschodniej części lotniska- obiekt „W” obejmujący: 2 stacje paliw, 4 estakady remontowo-przeglądowe, 3 myjnię pojazdów mechanicznych rozmieszczone w różnych częściach kompleksu.

Na wszystkich ww. przebadanych obiektach stwierdzono zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego produktami ropopochodnymi.

Z uwagi na skalę zanieczyszczenia oraz jego relację względem cieku Kopanina, do rekultywacji zakwalifikowano tylko obszar magazynu nr 1 (obecnie teren bazy paliw „Dexpol”). Rekultywacja tego obszaru polegająca na spompowywaniu wolnego paliwa zalegającego na zwierciadle wód podziemnych prowadzona była w latach 1996-1998, w latach 1999-2001 prowadzono monitoring wód podziemnych, a od marca 2004 roku prowadzona jest rekultywacja zanieczyszczonego produktami ropopochodnymi środowiska gruntowo-wodnego metodą biologiczną *in situ*. Zakończenie oczyszczania środowiska gruntowo-wodnego zaplanowane jest na III kwartał 2006 roku.

Pod płytą lotniska przebiega zarurowany cieki Kopanina.

Teren lotniska z jego północną częścią (dawne hangary), był dwukrotnie poddany oczyszczeniu z niewybuchów – ostatnio w 1997 roku przed wizytą Papieża Jana Pawła II. Teren sprawdzano urządzeniami wykrywającymi metal na głębokości do 30cm od powierzchni gruntu. W przypadku realizacji inwestycji kubaturowych czynność sprawdzającą należy powtórzyć.

Drogi

Ulica Myrka wymaga przebudowy i dostosowania do obsługi komunikacji autobusowej celem lepszego z komunikowania terenu z miastem. Pozostałe tereny wydzielone na potrzeby pasa drogowego w północnej części lotniska nie spełniają podstawowych parametrów technicznych drogi. Konieczna jest budowa ulic z pełną infrastrukturą i uzbrojeniem podziemnym. Na północ od ul. Myrka drogi wewnętrzne wymagają zainwestowania ze strony właścicieli przyległych posesji. Realizacja nawierzchni ulic i parkingów powinna być prowadzona równolegle z realizacją kanalizacji deszczowej i separatorem wód opadowych.

Ilość mieszkańców

Teren niezamieszkały

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Brak

Przewidywane funkcje terenu

Strefa gospodarczo-usługowa i funkcja lotnicza.

Teren nr 10

Powierzchnia: 1,8669 ha

Usytuowanie: zachodnia część miasta; teren wytyczony przez ulice: Franciszkańską, Chojnowską, Działkową (załącznik nr 1 i 2).

Struktura własności

W większej części teren należy do Skarbu Państwa a także do właścicieli prywatnych⁴⁰ i gminy Legnica. Zespół klasztoru należy do właściciela prywatnego a kompleks psychiatryczny do Wojewody Dolnośląskiego (załącznik nr 3).

Istniejące zagospodarowanie

Teren w większości jest zabudowany. Od strony wschodniej zabudowany zespołem klasztoru, w którym mieściła się galeria handlowa i dalej na zachód, kompleksem po JAR, byłej poliklinice, obecnie zespołem budynków opieki psychiatrycznej i odwykowej opieki zdrowotnej. Zespół klasztoru podlega szczególnej ochronie Konserwatora Zabytków, a posesję ośrodka psychiatrycznego wraz z budynkami zaliczono do „zespołów obiektów o walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych, z przynależnymi działkami”.⁴¹

Teren objęty planem zagospodarowania przestrzennego.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest w pełni uzbrojony, sieci przesyłowe prowadzone są z nielicznymi wyjątkami w pasach drogowych, istniejące uzbrojenie to sieci podziemne.

Zieleń-pomniki przyrody

Teren bogaty w zieleń, która występuje na jego obrzeżach. Wśród licznych tutaj drzew, znajdują się następujące pomniki przyrody:

- platan klonolistny,
- jesion wyniosły,
- lipa drobnolistna,
- orzech czarny.

Brak innych chronionych obiektów przyrodniczych.

Poziom degradacji środowiska

Brak danych-teren nie był rozpoznawany pod kątem zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego.

Drogi

Brak dróg w zarządzie ZDM

Ilość mieszkańców

Teren niezamieszkały

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Brak

Przewidywane funkcje terenu

Funkcje usługowe.

---

⁴⁰ Osoby prywatne i podmioty gospodarcze

⁴¹ Biuro Urbanistyki i Architektury. Jelenia Góra „Miejscowy plan zagospodarowania Przestrzennego dla terenu położonego w rejonie ulic Chojnowskiej i Piastowskiej w Legnicy”

Teren nr 11

Powierzchnia: 29,50 ha

Usytuowanie: południowo-zachodnia część miasta; obszar wytyczony ulicą Złotoryjską, obwodnicą zachodnią, al. Zwycięstwa (załącznik nr 1 i 2).

Struktura własności

Poszczególne działki należą w większości do gminy Legnica i w pozostałej części do właścicieli prywatnych (TBS), (załącznik nr 3).

Istniejące zagospodarowanie

Teren po Jednostce Armii Radzieckiej - R32, na którym stacjonowała jednostka wojsk pancernych. Był wykorzystywany jako koszary oraz zespół garaży z zapleczem technicznym (stacja paliw płynnych, myjnia, estakada remontowa, estakada do wymiany olejów, hale technicznej obsługi pojazdów). Budynki mieszkalne i gospodarcze oraz większość garaży jest w złym stanie technicznym. W 2002 roku do władz Legnicy wpłynął wniosek Towarzystwa Budownictwa Społecznego dotyczący gotowości podjęcia adaptacji na cele mieszkaniowe nieużytkowanych obiektów kubaturowych, usytuowanych na terenie kompleksu⁴² wraz z wykonaniem dróg wewnętrznych, miejsc parkingowych, miejsc rekreacji i sieci instalacji zewnętrznych. Projekt został przyjęty i obecnie jest realizowany. Teren posiada plan zagospodarowania przestrzennego.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Teren jest częściowo uzbrojony. Na terenie kompleksu koszarowego znajdują się liczne przyłącza, są one jednak w bardzo złym stanie technicznym i jak wynika z uzgodnień z gestorami sieci – należy przewidzieć budowę nowych. W zakresie energetycznym, w latach 2005-2006 wybudowana zostanie stacja transformatorowa dla potrzeb budownictwa mieszkalnego (TBS). W dalszym czasie jest przewidziana budowa dwóch stacji transformatorowych. Brak sieci ciepłych i telekomunikacyjnych. Dla sieci telekomunikacyjnych obecnie przygotowywane są plany inwestycyjne mające na celu ich budowę (przewidywany termin zakończenia prac budowlanych –2006 rok). W al. Zwycięstwa i Obwodnicy brak jest gazociągu.

Zieleń-pomniki przyrody

Brak pomników przyrody i obszarów chronionych. Drzewa i krzewy występują głównie na obrzeżach tego terenu. Reprezentują one przeciętne walory przyrodnicze.

Poziom degradacji środowiska

Wg wykonanego w 1993 roku, na zlecenie PIOŚ przez Wojskową Akademię Techniczną w Warszawie „Raportu o zanieczyszczeniu gruntu i wód podziemnych produktami ropopochodnymi i innymi substancjami chemicznymi na obiekcie opuszczonym przez JAR w Legnicy przy ul. Złotoryjskiej-Kompleks nr R32, woj. legnickie, stwierdzono:

- zanieczyszczenie gruntu produktami ropopochodnymi (głównie olejami napędowymi i ciężkimi) jest niewielkie,
- wody gruntowe zanieczyszczone są głównie miedzią i ołowiem, a zawartość produktów ropopochodnych jest śladowa,
- niewielkie potencjał zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego nie stwarza konieczności podjęcia prac rekultywacyjnych.

Drogi

Konieczność rozbudowy i modernizacji drogi w al. Zwycięstwa. Drogi wewnętrzne wymagają zainwestowania ze strony właścicieli przyległych posesji.

Ilość mieszkańców

Teren niezamieszkały⁴³.

⁴² Biuro Urbanistyki i Architektury. Jelenia Góra. „Opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru b. JAR 32 ul. Złotoryjska w Legnicy”

⁴³ Dane na koniec roku 2005. W styczniu 2006 rozpoczęto zasiedlanie 2 budynków ze 150 mieszkaniami.

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Budynki komunalne	Wspólnoty mieszkaniowe	Rok budowy	Ilość mieszkań	Zarządca	Stan techniczny	Plan remontów 2005-2006
Złotoryjska 170	-		Budynki koszarowe	ZGM	-	Przeznaczone do adaptacji na cele mieszkalne TBS

Przewidywane funkcje terenu

Budowa i adaptacja istniejących obiektów na cele mieszkaniowe (TBS Kamienna Góra), południowa część, od strony obwodnicy-funkcje usługowe, handlowe, administracyjne i przemysłowe.

Teren nr 12

Powierzchnia: 14,37 ha

Usytuowanie: północny-wschód od Legnicy, obręb Pątnów Legnicki, gmina Kunice.

Struktura własności

Właścicielem terenu jest Legnickie Przedsiębiorstwo Komunalne, którego właścicielem w 100% jest gmina Legnica.

Istniejące zagospodarowanie

Teren po Jednostce Armii Radzieckiej Nr 146, na którym stacjonowała jednostka wojsk radiolokacyjnych i raketowych. Teren niezabudowany. Nie posiada aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego.

Sieci i urządzenia infrastruktury technicznej

Brak.

Zieleń-pomniki przyrody

Brak.

Poziom degradacji środowiska

Brak danych.

Drogi

Brak.

Ilość mieszkańców

Teren niezamieszkały

Budynki komunalne i Wspólnoty Mieszkaniowe w których miasto posiada swoje udziały

Brak

Przewidywane funkcje terenu

Budowa systemu przetwarzania i utylizacji odpadów komunalnych.

4.2. Sytuacja społeczna na terenach po-wojskowych

4.2.1. Demografia

Obszar terenów po-wojskowych zamieszkuje ok. 10 466 osób, co stanowi 10% ogółu legniczan. Najliczniejsza jest grupa w wieku produkcyjnym tj. od 18 do 55 roku życia, która liczy 5 873 osób. Kolejną liczną grupę stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym 2.373 mieszkańców. W dalszej kolejności dzieci i młodzież w wieku od 0 - 17 lat , których łączna liczba wynosi 2.220.⁴⁴

4.2.2. Patologia społeczna

Analiza stanu zagrożenia terenów po-wojskowych wskazuje na występowanie zjawisk patologicznych, tj. kradzieże metali kolorowych, włamania do samochodów oraz penetracja opuszczonych po JAR budynków celem nielegalnego pozyskania złomu.

4.2.3. Sytuacja materialno-bytowa mieszkańców:

Z przeprowadzonego rozeznania przez pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że dominujące problemy tych terenów dotyczą długotrwałej choroby, bezrobocia, alkoholizmu, trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu Zakładu Karnego. Z przeprowadzonej analizy wynika, że z ogólnej liczby rodzin objętych pomocą w 2004r. przez MOPS - 3,5% stanowią rodziny zamieszkujące na tych terenach.

Do przyczyn trudnej sytuacji materialno-bytowej świadczeniobiorców w pierwszej kolejności przyczynia się bezrobocie (158 rodzin), niepełnosprawność (107 rodziny), długotrwała choroba (49 rodzin), alkoholizm (19 rodzin), bezradność w prawach opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenie gospodarstwa domowego w rodzinach wielodzietnych i niepełnych (29 rodzin), trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego (10 rodzin) oraz narkomania w przypadku dwóch rodzin.

Mieszkańcy terenów po-wojskowych w ramach świadczeń z pomocy społecznej w pierwszej kolejności otrzymują zasiłki celowe, okresowe, bony obiadowe i usługi opiekuńcze.

W obrębie terenów po-wojskowych usytuowane są liczne placówki pomocowe oraz zakłady opieki zdrowotnej. Najliczniejszą stanowią instytucje z pionu pomocy społecznej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ul. Poselska 13 (teren nr 8) - siedziba Ośrodka. Rejony pracy socjalnej. Działy świadczeń mieszczą się przy ul. Chojnowskiej 112 (teren nr 7).

MOPS administruje 17 obiektami wchodzącymi w strukturę Ośrodka, z tego 4 znajdują się na terenach po-wojskowych, łącznie z siedzibą Ośrodka.

Pomocą finansową w 2004r. objęto 6975 rodzin (7172 osób) w całym mieście. Ze świadczeń finansowych przyznawanych w ramach zadań zleconych skorzystało 1251 rodzin (1270 osób) , natomiast ze świadczeń pieniężnych oraz pomocy w naturze w ramach zadań własnych skorzystały 6932 rodziny (7100 osób). Pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej udzielono 1509 rodzinom.

---

⁴⁴ Dane uzyskane z Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznej w UM Legnicy, wg stanu na dzień 30.06.2005r.

Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci ul. K. Puchatka 4 (teren nr 8).

Dom przeznaczony jest dla niepełnosprawnych intelektualnie dzieci i młodzieży. Placówka świadczy usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i rehabilitacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających.

W roku 2004 przebywały 42 mieszkanki z całego miasta.

Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych ul. W. Grabskiego 11 (teren nr 8).

Dom zapewnia całodobową opiekę dla 62 mieszkańców w wieku od 31 do 94 roku życia. Większość pensjonariuszy charakteryzuje się znacznym stopniem niepełnosprawności, nie porusza się samodzielnie, wymaga stałej opieki pielęgniarstwa, rehabilitacji, terapii i pracy socjalnej ukierunkowanej na rozwiązywanie problemów związanych z możliwościami radzenia sobie z chorobą.

Pogotowie Opiekuńcze ul. Wojska Polskiego 7 (teren nr 8).

Placówka posiada 61 miejsc w pięciu grupach wychowawczych od 3 do 15 roku życia. Zadaniem Pogotowia jest interwencja w sytuacji kryzysowej rodziny, resocjalizacja nieletnich oraz praca na rzecz powrotu dziecka do domu rodzinnego.

Okres pobytu dziecka w Pogotowiu nie może trwać dłużej niż 3 miesiące. W przypadku postępowania sądowego, w sprawie uregulowania sytuacji dziecka, pobyt przedłużany jest o kolejne 3 miesiące. Liczba dzieci przebywających w Pogotowiu jest płynna i obejmuje ok. 200 dzieci w ciągu roku z całego miasta.

Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Wojska Polskiego 20 (teren nr 8).

Dom zapewnia dzienną opiekę dla 35 osób niepełnosprawnych od 3 do 25 lat z upośledzeniem sprawności układu nerwowego zarówno w sferze ruchowej i umysłowej oraz towarzyszącym tej niepełnosprawności schorzeniom.

Działania skierowane są na zapewnienie uczestnikom opieki psychologicznej, lekarskiej, logopedycznej, neurologicznej, rehabilitacji ruchowej i terapii pedagogicznej. Uczestnicy przysposabiani są do samoobsługi, życia w rodzinie i w społeczeństwie. Niepełnosprawne dzieci mają zapewnione 3 posiłki dziennie oraz transport samochodem przystosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych. Od roku 2001 na podstawie umowy zawartej z Gminą, Środowiskowy Dom Samopomocy prowadzi Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób z Upośledzeniem Umysłowym i Ruchowym "Persona".

Dom Dziecka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety przy ul. Słubickiej 13 (w pobliżu terenu nr 3).

Jest to całodobowa placówka socjalizacyjna przeznaczona dla dzieci i młodzieży pozbawionych na stałe lub czasowo opieki rodzicielskiej. Dom jest przeznaczony dla 42 wychowanków. Aktualnie przebywa w nim 44 dzieci w wieku od 1 do 20 roku życia. Wychowankowie edukują się w szkołach podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Dzieci funkcjonują w trzech grupach rodzinkowych.

Idea pracy opiekuńczo-wychowawczej systemem rodzinkowym polega na stworzeniu optymalnego systemu wychowawczego opartego na wzorze rodziny naturalnej, gdzie w warunkach zbliżonych do środowiska rodzinnego dzieci i młodzież przygotowują się do samodzielnego życia.

Na **terenie po-wojskowym nr 3** funkcjonuje aktualnie jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza wsparcia dziennego - **Katolicka Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza "Rodzina" przy ul. Słubickiej 6**, która działa w najbliższym otoczeniu dzieci i młodzieży.

Do zadań świetlicy należy wspieranie rodziny w sprawowaniu jej podstawowych funkcji, zapewnienie pomocy rodzinie i dzieciom sprawiającym problemy wychowawcze, zagrożonych demoralizacją, przestępczością lub uzależnieniami.

Świetlica współpracuje ze szkołą, ośrodkiem pomocy społecznej i innymi instytucjami w zakresie rozwiązywania problemów wychowawczych. Również w dużej mierze organizuje dzieciom czas wolny, poprzez rozwój zainteresowań, organizację zabaw, zajęć sportowych, dożywianie.

Ww. świetlica zapewnia dla około 250 dzieci właściwe warunki wychowawcze i opiekuńcze w warunkach środowiska otwartego.

Teren zamieszkuje 1.105 dzieci od 7 - 14 roku życia i można powiedzieć, że w 25% dzieciom w tej grupie wiekowej zorganizowano wolny czas. Natomiast dla 470 dzieci w wieku 15 - 17 lat brak jest placówki zapewniającej organizację czasu wolnego.

Przeniesiona z Bramy Głogowskiej na ulicę Hutników 3 - **Poradnia Profilaktyki i Terapii Uzależnień Zakład Opieki Zdrowotnej "MONAR" (budynek w sąsiedztwie terenu nr 7)**, w skali roku udziela prawie 2.000 porad. Ponadto kieruje osoby uzależnione na oddziały detoksykacyjne oraz do ośrodków rehabilitacyjnych na terenie całego kraju.

W ramach profilaktyki i promocji zdrowia specjaliści "MONARU" organizują spotkania z uczniami, ich rodzicami i nauczycielami. Z porad korzystają również kuratorzy, pracownicy socjalni, policjanci i wszyscy, którzy w swojej pracy stykają się z uzależnieniami od środków odurzających.

Na zasadach pracy ciągłej od 6 lat kontynuowany jest program pracy ulicznej w środowisku narkomanów "Street Worker", którego celem jest: bezpośrednie docieranie do osób uzależnionych i ich rodziców w miejscach ich spotkań i zamieszkania, interwencje socjalne, rozdawnictwo sterylnych igieł i strzykawek w celu uniknięcia zakażeń HIV i innych chorób zakaźnych, udzielanie informacji nt. możliwości podjęcia leczenia, edukacji bezpiecznych zachowań, profilaktyki w szkołach.

NZOZ Stacja Opieki Centrum Pielęgniarstwa Rodzinnego Caritas Diecezji Legnickiej ul. Grabskiego 19 (teren nr 8).

W ramach pielęgniarstwa i położnictwa Zakład zatrudnia 29 pielęgniarek, które zapewniają dla 60 tys. legniczan opiekę pielęgniarską w domu chorego.

Caritas Diecezji Legnickiej ul. Okrzei 22 (teren nr 8).

Prowadzi wszechstronną działalność pomocową skierowaną głównie na: organizację pomocy rzeczowej i finansowej dla najuboższych, organizuje opiekę chorym, wypoczynek dla dzieci i osób starszych, akcje losowe ukierunkowane na odbudowę Iraku, pomoc ofiarom trzęsienia ziemi w Iranie. itd.

W strukturach Caritas uruchomiono Centrum Informacji Charytatywnej, Biuro Informacji dla Migrantów i Uchodźców, Dom Księża Emerytów, Biuro Aktywacji Bezrobotnych, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakład Aktywności Zawodowej i Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Jeleniej Górze.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Legnicy ul. Grabskiego 26 i ul. Wojska Polskiego 5 (teren nr 8).

Zakład realizuje przepisy o ubezpieczeniu społecznym w szczególności: stwierdzenie i ustalenie obowiązku ubezpieczeń, uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia oraz wypłacenie tych świadczeń, wymierzanie i pobieranie składek, orzekanie przez lekarzy orzeczników zakładu dla potrzeb ustalenia uprawnień do świadczeń.

Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności ul. Chojnowska 112 (teren nr 7).

Do obowiązku Zespołu należy ustalenie stopnia niepełnosprawności oraz niepełnosprawności dla celów pozarentowych, tj. zatrudnienia, szkolenia, konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, uczestnictwa w terapii zajęciowej, otrzymania zasiłku stałego, pielęgnacyjnego, ulg i uprawnień wynikających z niepełnosprawności.

W 2004r. Zespół orzekł stopień niepełnosprawności dla 2441 osób, w tym 450 dla osób przed 16 rokiem życia.

Na terenach po-wojskowym usytuowane są **3 zakłady opieki zdrowotnej:**

- **Centrum Profilaktyczne Diagnostyczno-Lecznicze Fundacji na Rzecz Dzieci Zagłębia Miedziowego ul. Okrzei 10 (teren nr 8)**
- **Praktyki Lekarza Rodzinnego ul. Chojnowska 112 (teren nr 7)**
- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Sprawni" ul. Chojnowska 112 (teren nr 7)**

Ww. zakłady w głównej mierze zapewniają świadczenia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz niektóre świadczenia specjalistyczne w przypadku podpisanej umowy z NFZ. Ponadto w tym rejonie usytuowane są liczne prywatne gabinety lekarskie, głównie stomatologiczne, okulistyczne i ginekologiczne.

Na omawianym terenie swoją siedzibę znalazły **3 organizacje pozarządowe:**

- Fundacja na Rzecz Dzieci Zagłębia Miedziowego ul. Okrzei 10 (teren nr 8)
- Polski Związek Głuchych. Terenowy Ośrodek Rehabilitacji i Wsparcia Społecznego dla Osób Niesłyszących Oddział Dolnośląski ul. Poselska 5/7 (teren nr 8)
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Osób z Upośledzeniem Umysłowym "Persona" ul. Wojska Polskiego 20 (teren nr 8)

W/w organizacje i stowarzyszenia lokalne skoncentrowane są na rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych, schorowanych, jak też rozwiązywaniu problemów innych grup osób, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Podejmowane przez w/w organizacje działania prowadzą do integracji społeczności legnickiej.

4.2.4. Plan zamierzeń na lata 2007 – 2013

Dla rozwoju naszego miasta duże znaczenie ma zapewnienie bezpieczeństwa społecznego, co jest szczególnie ważne w sytuacjach postępującego rozwarstwienia i ubożenia znacznej części jego mieszkańców.

Stwarza to potrzebę utworzenia w mieście spójnego systemu wspierania osób i rodzin w trudnych sytuacjach życiowych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Legnicy poprzez wielorakie działania i kompleksową pomoc dla najbardziej potrzebujących legniczan jest głównym realizatorem zadań z zakresu pomocy społecznej.

Do MOPS-u jak i wchodzących w skład Ośrodka placówek pomocowych zgłasza się dziennie od kilkudziesięciu do kilkuset osób po określone świadczenia.

Większość obiektów właśnie z powodu dużego obciążenia wymaga adaptacji, kapitalnych remontów i dostosowania do istniejących potrzeb.

W roku 2007 zaplanowano montaż windy osobowej w Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci przy ul. K. Puchatka 4 (teren nr 8)

W roku 2008 przewidziano remonty w łącznej wysokości 470.000 zł w tym:

- wymianę stolarki okiennej i elewacji w Ośrodku Pomocy Terapeutycznej przy ul. Okrzei 9 (teren nr 9) na kwotę 300.000 zł
- wymianę stolarki okiennej i remont elewacji w siedzibie MOPS-u przy ul. Poselskiej 13 (teren nr 9) na kwotę 170.000 zł.

MONAR w marcu br. pozyskał nową siedzibę przy ul. Hutników 3 (budynek graniczący z terenem nr 7). Ilość pomieszczeń jak i zaplecze w znacznym stopniu poprawi warunki pracy oraz pozwoli na uruchomienie planowanego od lat Młodzieżowego Ośrodka Profilaktycznego dla Dzieci i Młodzieży Zagrożonych Uzależnieniem.

Budynek od wielu lat był niezagospodarowany i wymaga remontu. Łączny koszt adaptacji obiektu to 250.000 zł., w tym: koszt przystosowania budynku pomieszczeń oraz przyległego terenu 200.000 zł, wyposażenie 50.000 zł.

Przeprowadzone badania w legnickich szkołach wykazują, iż około 20% młodzieży eksperymentowało z narkotykami. Coraz więcej w leczeniu stacjonarnym leczonych jest młodych ludzi w wieku 15 - 19 lat.

Dlatego jak najszybsze uruchomienie Ośrodka pozwoli na prowadzenie kompleksowych działań związanych z profilaktyką uzależnień w legnickich szkołach.

Caritas Diecezji Legnickiej w związku z pozyskaniem budynku przy ul. Poselskiej 14/16 (teren nr 8) planuje utworzyć Ośrodek Opiekuńczo-Edukacyjny. Projekt posiada kompletną dokumentację techniczną.

W części obiektu przeznaczonej na działalność opiekuńczą znajdują się warsztaty terapii zajęciowej, gabinety rehabilitacyjne, apteka, dom pomocy społecznej dla 14 pensjonariuszy, w tym gabinet lekarski i zabiegowy, jadalnia i pomieszczenia pomocnicze, kuchnia wraz z zapleczem. Pozostała część budynku zostanie przeznaczona na ośrodek edukacyjny dla młodzieży. W pomieszczeniach będą odbywać się szkolenia, kursy i spotkania młodzieży. Oprócz sal szkoleniowo-konferencyjnych przewidziano 14 miejsc noclegowych w pokojach gościnnych dla osób przyjezdnych. Budynek będzie również dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Z danych demograficznych wynika, że w Legnicy na koniec I kwartału 2004r. było 15.354 osób w wieku poprodukcyjnym. Stanowi to 14,45% ogółu mieszkańców.

Wzrost liczby i udziału osób niepełnosprawnych (ok. 12.000) i przewlekle chorych na skutek procesu demograficznego starzenia się legniczan, jest procesem naturalnym i ciągłym występującym nie tylko w naszej gminie.

Funkcjonujący w Legnicy Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych oraz w pobliskich gminach dwa Domy dla Przewlekle Chorych nie zabezpieczają narastających potrzeb. Czas oczekiwania do ww. placówek wynosi od 5 do 7 lat.

Uruchomienie Ośrodka Opiekuńczo - Edukacyjno przez Diecezję Legnicką wraz z wypożyczalnią sprzętu rehabilitacyjnego daje podstawę skutecznej pomocy i zrozumienie problemów jakie niesie starość.

Osobom, które mają problemy ze zdrowiem fizycznym lub psychicznym niejednokrotnie trudno jest znaleźć miejsce w otoczeniu. Istotne znaczenie ma ograniczenie samotności ludzi starszych, mając na uwadze jej destrukcyjny wpływ na zdrowie.

Dom Dziecka pw. Matki Boskiej Częstochowskiej Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety przy ul. Słubickiej (teren nr 3) w najbliższych latach planuje modernizację obiektu na kwotę 405.000 zł, w tym:

- na modernizację instalacji elektrycznej w całym domu, wymianę rozdzielni elektrycznej, odgromienia, wymianę rynien i rur spustowych oraz wymalowanie wszystkich pomieszczeń (240.000 zł),
- zaadaptowanie dużej świetlicy i warsztatów na pomieszczenia mieszkalne dla autonomicznej grupy mieszkaniowej - 6 pokoi sypialnych i jeden salon a także dwie łazienki (65.000 zł),
- kapitalny remont zaplecza kuchennego wraz z montażem windy do przewożenia czystych produktów z obieralni i z magazynów, a także produktów z kuchni (100.000 zł).

Wykorzystując naturalne warunki w starej zabudowie omawianych terenów rozważyć należy przystąpienie do odtworzenia małej architektury wewnątrz międzyblokowych. Do dzisiaj widać miejsca, gdzie stały ławki, rosną wieloletnie drzewa, podwórka przy budynkach wyłożone są cegłą.

Dla osób starszych, często samotnych, należałoby zagospodarować te miejsca do których bez problemów mogliby dotrzeć i odpoczywać wspólnie z innymi starszymi sąsiadami przez całe lato i jesień.

Do zagospodarowania i w późniejszym terminie do dbania o te miejsca, trzeba włączyć społeczność lokalną, głównie wspólnoty mieszkalne, zachęcając i przekonując o wspólnych korzyściach, które będą służyć zdrowiu, integracji oraz podniosą estetykę wewnątrz.

Lekarze, psycholodzy podkreślają, jak ogromnie ważne dla zdrowia wszystkich ludzi a zwłaszcza starszych jest utrzymanie niezależności i udziału w życiu społecznym.

Tak utworzona rekreacyjna baza podwórkowa będzie służyć wszystkim rodzinom z terenów po-wojskowych bez względu na wiek.

Zgodnie ze Strategią Miasta na lata 2004 - 2014 zaplanowano do realizacji **2006 - 2008 utworzenie Schroniska dla Ofiar Przemocy.**

W związku z tym, że na terenach po-wojskowych znajdują się liczne niezagospodarowane obiekty, zasadne byłoby rozważyć uruchomienie tej placówki na omawianym terenie.

Do zadań schroniska na co najmniej 20 miejsc (dla dzieci lub matek z dziećmi) należałoby zapewnienie całodobowej opieki, objęcie opieką wychowawczą i zagwarantowanie bezpieczeństwa, poczucia godności osobistej i ochrony przed przemocą psychiczną i fizyczną, a także pomoc w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych.

Prowadzenie ww. placówki należałoby zlecić jednemu z legnickich stowarzyszeń, które kompleksowo załatwiałyby sprawy ofiar przemocy.

Katolicka Świetlica Profilaktyczno-Wychowawcza "Rodzina", planuje wykonać rozbudowę budynku, w którym mieści się ww. placówka. Podjęte przedsięwzięcie rozbudowy podyktowane jest wysoką frekwencją dzieci i młodzieży.

W planach jest budowa nowej siłowni z zapleczem, sali komputerowej oraz sal do nauki języków. Planowany koszt inwestycji to ok. 800.000 zł.

Parafia Św. Józefa Opiekuna Zbawiciela w Legnicy ul. Ks. B. Gładysza 24 (teren nr 5) planuje uruchomić Świetlicę Środowiskową, w ramach której będzie prowadzona działalność m.in. edukacyjna, wychowawcza, plastyczna i teatralna na rzecz dzieci i młodzieży, przy udziale wolontariatu studentów duszpasterstwa akademickiego IKONA.

Ogólny koszt przedsięwzięcia szacunkowo określa się na **450.000 zł**, w tym:

- koszt prac remontowo-adaptacyjnych 300.000 zł,
- zakup wyposażenia 150.000 zł.

W planach rewitalizacji terenów po-wojskowych **Rzymsko-Katolicka Parafia pw. św. Jadwigi Śląskiej ul. Grabskiego 15 (teren nr 8)**, w roku 2009 planuje uruchomić świetlicę środowiskową dla około 100 dzieci zamieszkujących w obrębie parafii.

Koszt adaptacji pomieszczeń i wyposażenie oszacowano na około 100.000 zł.

Dodatkowa świetlica to kolejne przedsięwzięcie ukierunkowane na zrównoważenie szans edukacyjnych dzieci z rodzin wielodzietnych i znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej.

Na omawianym terenie zamieszkuje 1.105 dzieci w wieku 7 - 14 lat. Planowana świetlica będzie w sumie trzecią placówką wsparcia dziennego.

Z rozeznania przeprowadzonego przez pracowników socjalnych MOPS-u wynika, że uruchomienie jej pozwoli na zorganizowanie wyżywienia oraz czasu wolnego potrzebującym dzieciom z tej części miasta.

Na omawianym terenie, część wewnątrz międzyblokowych wyposażono w urządzenia sportowe. Brak jest jednak klubów sportowych, dyskusyjnych, muzycznych, ukierunkowanych na pracę z młodzieżą.

4.5. Priorytety, cel ogólny i cele szczegółowe rewitalizacji terenów po-wojskowych

Głównym celem Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy jest odbudowa potencjału społeczno-gospodarczego na rewitalizowanych terenach.

Wytypowane obszary to doskonałe tereny dla dalszego rozwoju przede wszystkim małych i średnich podmiotów gospodarczych a także do rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

4.5.1. Priorytety rewitalizacji

Osiami priorytetowymi programu są:

- poprawa warunków życia mieszkańców z tych terenów.
- promowanie wdrożenia właścicieli nieruchomości i mieszkańców do życia społecznego,
- pobudzenie aktywności gospodarczej,
- polepszenie warunków funkcjonowania przedsiębiorców,
- integracja tych terenów z miastem.

Mając na uwadze uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne miasta w aspekcie planowanej rewitalizacji oraz na podstawie zapisów prezentowanego Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy, wyznaczono następujące priorytety rewitalizacji:

- przygotowanie obszarów rewitalizacji pod rozwój i rozbudowę funkcji gospodarczych i mieszkalnictwa z poszanowaniem zasad ochrony środowiska,
- pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego.

4.5.2. Cel ogólny rewitalizacji

Celem ogólnym podejmowanej rewitalizacji jest podniesienie atrakcyjności gospodarczej, społecznej, przestrzennej i funkcjonalnej rewitalizowanych terenów, która w konsekwencji przyczyni się do pełniejszego rozwoju miasta i wzrostu jego atrakcyjności zarówno dla mieszkańców jak i inwestorów.

4.5.3. Cele szczegółowe działań rewitalizacyjnych

Do szczegółowych działań rewitalizacyjnych należy zaliczyć:

- budowę i uzupełnienie braków infrastruktury technicznej na terenach rewitalizowanych,
- pobudzenie wzrostu dynamiki rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw działających na tych terenach,
- poprawę warunków mieszkaniowych i infrastruktury publicznej,
- pozyskanie obiektów dla rozwoju nowych rodzajów usług społecznych,
- realizację prewencji społecznej uprzedzającej degradację osób i grup zagrożonych marginalizacją lub łagodzącą jej skutki.

ROZDZIAŁ V

REWITALIZACJA W UJĘCIU PROJEKTOWYM

5.1. Wykaz projektów wskazanych do realizacji na obszarach rewitalizacji

Planowane projekty w sferze techniczno-materialnej:

- przygotowanie terenów i adaptacja budynków pokoszarowych pod nowe funkcje usługowe, gospodarcze, społeczne,
- porządkowanie starej tkanki urbanistycznej poprzez wyburzenia i odpowiednie zagospodarowanie pustych przestrzeni,

- poprawa funkcjonalności struktury ruchu kołowego, ruchu pieszego i estetyki przestrzeni publicznych (budowa i remont dróg, chodników, placów, parkingów, ścieżek rowerowych, placów zabaw dla dzieci, boisk i stadionu, zieleni itp.),
- remonty nieruchomości i modernizacja infrastruktury umożliwiającej rozwój małej i średniej przedsiębiorczości (np. parkingi, gastronomia, kwatery turystyczne i hotele, budynki mieszczące inkubatory przedsiębiorczości, park przemysłowo-technologiczny),
- remonty nieruchomości i modernizacja infrastruktury umożliwiającej rozwój działalności społecznej, kulturalnej i zdrowotnej, w tym mających za zadanie odbudowę więzi społecznych wśród mieszkańców terenów zagrożonych wykluczeniem społecznym (np. szkoły, poradnie psychologiczne, świetlice dla dzieci i młodzieży),
- remonty nieruchomości i modernizacja infrastruktury umożliwiającej rozwój działalności szkoleniowej i edukacyjnej mających za zadanie podniesienie kwalifikacji osób bezrobotnych (np. kursy specjalistyczne),
- prace konserwatorskie, odnowienie fasad i dachów budynków o wartości architektonicznej i znaczeniu historycznym znajdujących się w rejestrze zabytków wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu, przyczyniające się do tworzenia stałych miejsc pracy bądź rozwoju kultury (np. budynki PWSZ, byłej polikliniki czy tzw. „Geringówki”),
- tworzenie stref bezpieczeństwa i zapobiegania przestępczości w zagrożonych patologiami społecznymi obszarach (zakup i montaż systemu monitoringu, budowa bądź modernizacja oświetlenia).

Planowane działania w sferze społecznej:

- wspieranie zatrudnienia młodzieży i osób niepełnosprawnych poprzez system subsydiowania,
- działania związane z opieką i aktywizacją osób samotnych, starszych i chorych,
- działania związane z zapobieganiem zjawisku odrzucenia i wykluczenia społecznego, zapobieganiem patologiom społecznym,
- działania związane z doradztwem i szkoleniami bezrobotnych,
- działania związane z tworzeniem „wspólnot mieszkańców” na różnych poziomach społeczności lokalnej.

Planowane działania w sferze gospodarczej:

- wdrażanie opracowanego Programu wspierania przedsiębiorczości,
- wdrażanie Programu pomocy horyzontalnej na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw na terenie miasta Legnicy,
- rozwój doradztwa organizacyjnego, podatkowego i inwestycyjnego dla przedsiębiorców,
- rozwój finansowych narzędzi wsparcia – dotacji i tanich kredytów,
- promowanie i pomoc w wykorzystywaniu środków przez osoby fizyczne i mikroprzedsiębiorstwa w ramach Działania 2.5. ZPORR „Promocja przedsiębiorczości”,
- promowanie i pomoc w wykorzystaniu środków na wspieranie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości w ramach Działania 3.4. ZPORR „Mikroprzedsiębiorstwa” i Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”,
- wypracowanie modelu realizacji wybranych zadań inwestycyjnych w oparciu o zasady inicjatyw lokalnych i partnerstwa publiczno-prywatnego,
- udostępnienie wybudowanych i zaadoptowanych pomieszczeń na cele usługowo-mieszkalne w celu zwiększenia ilości nowych miejsc pracy i pozyskania środków na finansowanie działalności charytatywnej,

Szczegółowy wykaz projektów i zadań do realizacji na obszarach rewitalizowanych zawiera **Załącznik nr 4** do Programu.

5.2. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć

Realizacja Programu Rewitalizacji powinna przyczynić się zarówno w krótszej, jak i dłuższej perspektywie do osiągnięcia:

1. dynamiczniejszego rozwoju przedsiębiorczości, zwłaszcza małych i średnich przedsiębiorców, wprowadzających innowacje gospodarcze lub powodujących transfer technologii – wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w poszczególnych latach
2. przeciwdziałanie bezrobociu poprzez tworzenie nowych i utrzymanie istniejących miejsc pracy
3. poprawa warunków mieszkaniowych i infrastruktury publicznej,
4. poprawienie stanu infrastruktury technicznej i drogowej w celu realizowania nowych inwestycji gospodarczych – wzrostu liczby zmodernizowanych i nowowytbudowanych dróg
5. poprawy stanu środowiska naturalnego, ograniczenie zanieczyszczeń przedostających się do środowiska naturalnego,
6. wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturalnego.

5.3. Plan finansowy rewitalizacji

Planowane źródła finansowania projektów wraz z zadaniami inwestycyjnymi włączonymi do realizacji w ramach Programu rewitalizacji terenów po-wojskowych są wykazane w zestawieniu stanowiącym **Załącznik nr 5**, który zawiera:

- nr terenu rewitalizowanego
- projekt wraz z zadaniami inwestycyjnymi
- planowany okres realizacji
- podmiot odpowiedzialny za realizację projektu
- zestawienie źródeł finansowania

Finansowanie projektów z zakresu rewitalizacji oparto na montażu finansowym obejmującym:

- środki własne gminy
- planowane wsparcie Unii Europejskiej
- kapitał prywatny
- środki własne pozostałych beneficjentów.

5.4. System wdrażania

Program rewitalizacji jest dokumentem określającym cele i programy działań miasta Legnicy w dłuższym okresie czasu. Proces jego wdrażania jest przedsięwzięciem złożonym, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem.

Program Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy zostanie przyjęty do realizacji przez Radę Miasta Legnicy podczas sesji. Osobą odpowiedzialną za jego prawidłowe wdrażanie będzie Pełnomocnik Prezydenta ds. Rewitalizacji, współpracujący ze Stałym Zespołem ds. Rewitalizacji, w skład którego wejdą specjaliści z zakresu:

1. zagospodarowania przestrzennego,
2. architektury,
3. gospodarki,

4. problemów społecznych,
5. ochrony środowiska.

W związku z tym, iż Program Rewitalizacji jest dokumentem określającym politykę miasta na kilka lat, niezbędne jest stałe śledzenie zmian zachodzących w otoczeniu oraz sytuacji wewnętrznej gminy i sprawne reagowanie na te zmiany.

Poszczególne projekty wdrażane będą w oparciu o harmonogram ich realizacji zawarty w załączonym do Programu zestawieniu (załącznik nr 4).

5.5. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej

Monitorowanie i ocena realizacji Programu Rewitalizacji będzie polegać na systematycznych badaniach i ujmowaniu wyników w sprawozdaniach opracowywanych przez odpowiednie Wydziały Urzędu Miasta Legnicy.

Na podstawie tych sprawozdań, upoważniony przez Prezydenta Miasta Legnicy **Pełnomocnik ds. Rewitalizacji** będzie składał raporty w określonych odstępach czasu i informował Prezydenta Miasta, Radę Miasta oraz mieszkańców o postępach we wdrażaniu Programu. Raporty będą zawierały informacje na temat wdrażanych projektów w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem analizy będzie zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem programu rewitalizacji, osoby odpowiedzialne powinny podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Sposób oceny Programu rewitalizacji opierał się będzie na następujących wskaźnikach:

1. liczba km (m) zmodernizowanych dróg i ulic, chodników, placów, ścieżek rowerowych
2. liczba nowych i utrzymanych miejsc pracy
3. liczba osób podejmujących własną działalność gospodarczą na rewitalizowanych terenach
4. wartość pozyskanych nowych inwestycji zewnętrznych
5. liczba nowo powstałych i zmodernizowanych obiektów instytucjonalnych
6. liczba oddanych lokali mieszkalnych w adaptowanych obiektach

Źródłem informacji na temat postępu prac na terenach rewitalizowanych będą informacje i dane otrzymane od Wydziałów Urzędu Miasta Legnicy, Powiatowego Urzędu Pracy, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, stowarzyszeń, instytucji pozarządowych oraz od prywatnych przedsiębiorców działających na tych terenach.

Podstawą współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi będą wspólne konsultacje, wymiana doświadczeń oraz stałe spotkania monitorujące.

Dystrybucja i promocja Programu Rewitalizacji Terenów Po-wojskowych w Legnicy będzie realizowana za pomocą publikacji zamieszczonych w lokalnych mediach, wysyłki pocztowej do uprzednio wytypowanych osób oraz spotkań z mieszkańcami miasta. Ważnym elementem promocji Programu będzie zastosowanie miejskich stron internetowych do jego publikacji.

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik nr 1

Lokalizacja rewitalizowanych terenów na obszarze Legnicy

Załącznik nr 2

Mapki sytuacyjne terenów po-wojskowych objętych Programem Rewitalizacji

Załącznik nr 3

Przedstawienie graficzne struktury własności na poszczególnych terenach

Załącznik nr 4

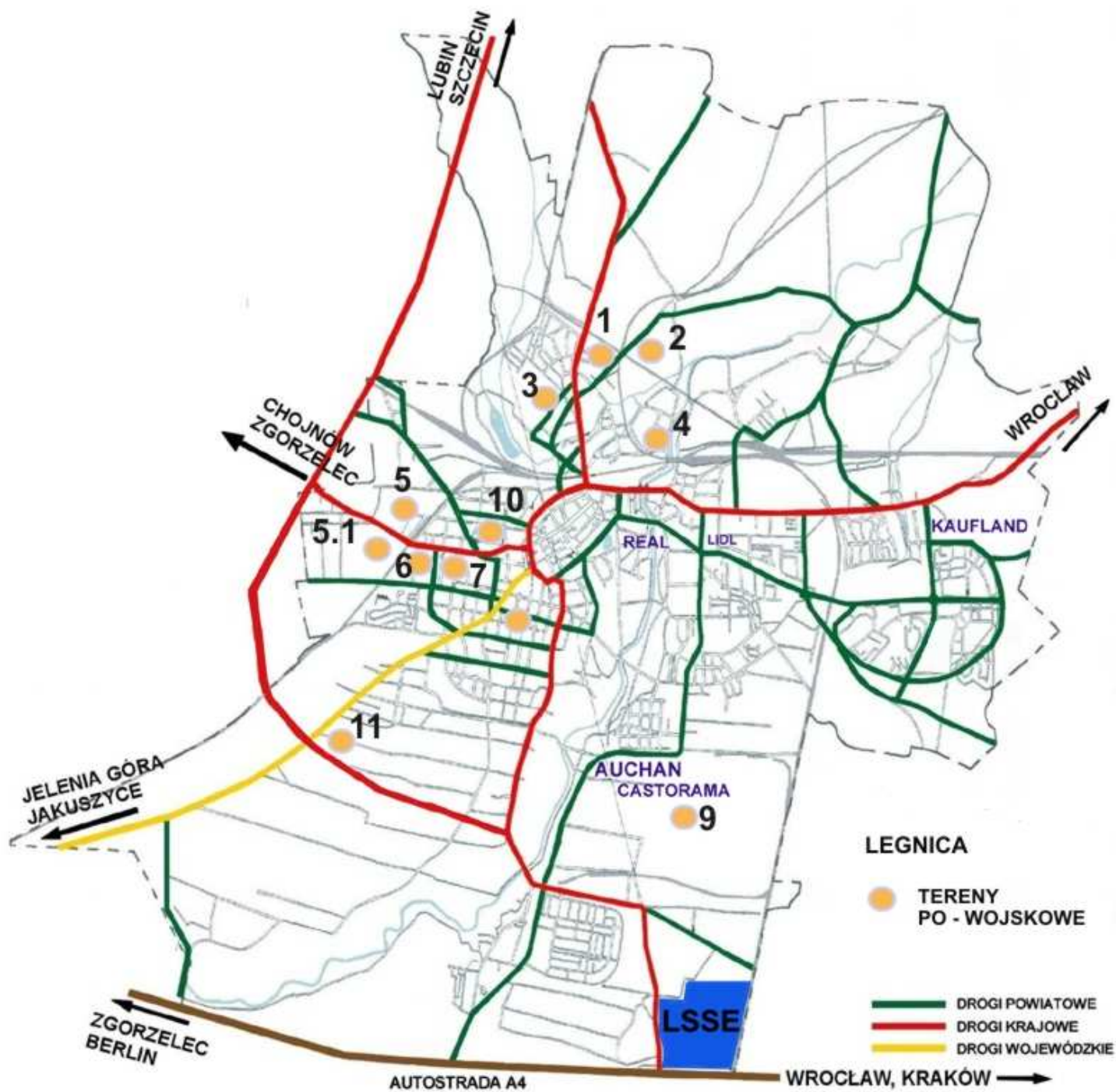
Wykaz projektów i zadań do realizacji na terenach rewitalizowanych

Załącznik nr 5

Planowane źródła finansowania projektów i zadań

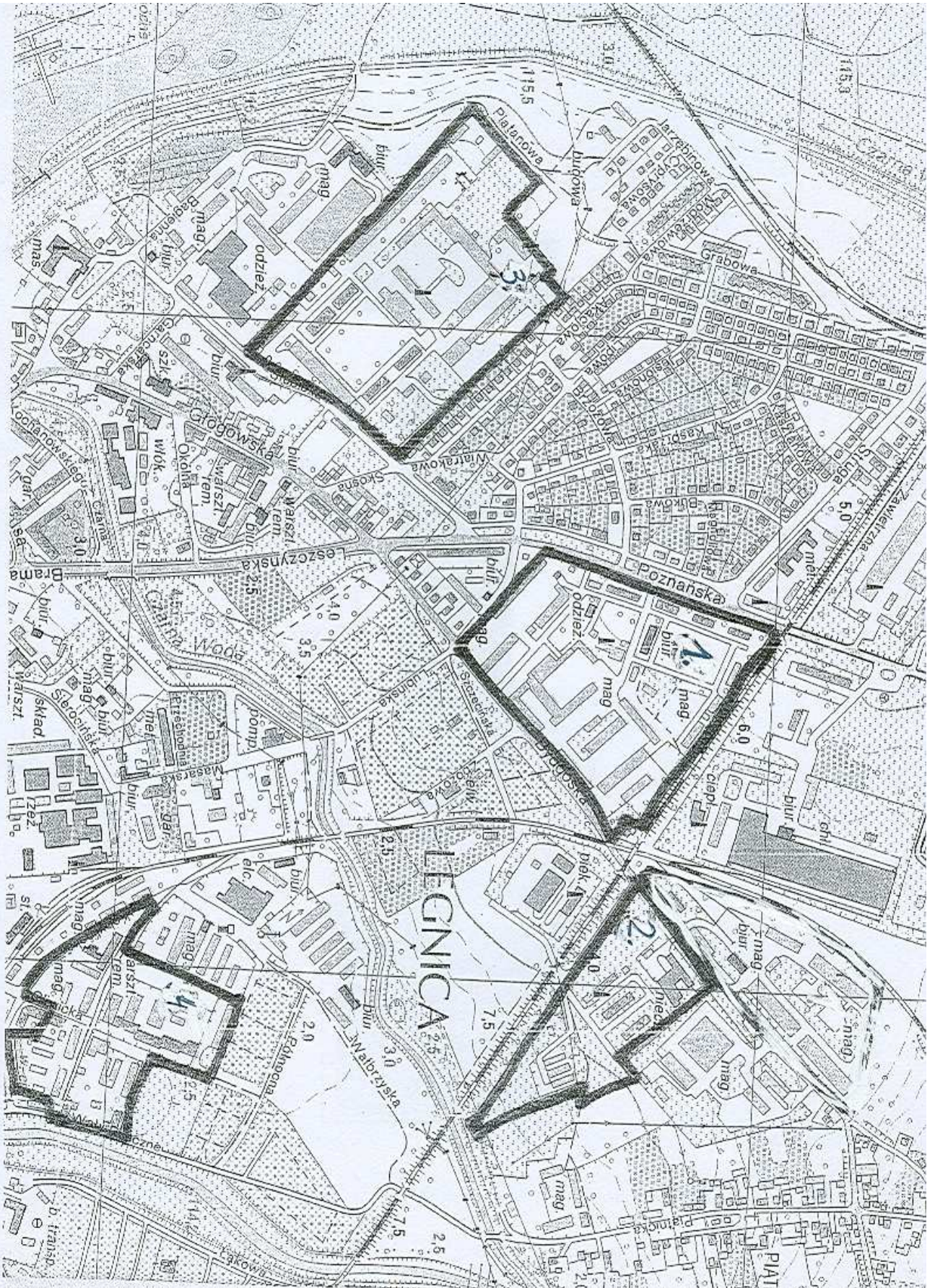
***LOKALIZACJA REWITALIZOWANYCH TERENÓW
NA OBSZARZE LEGNICY***

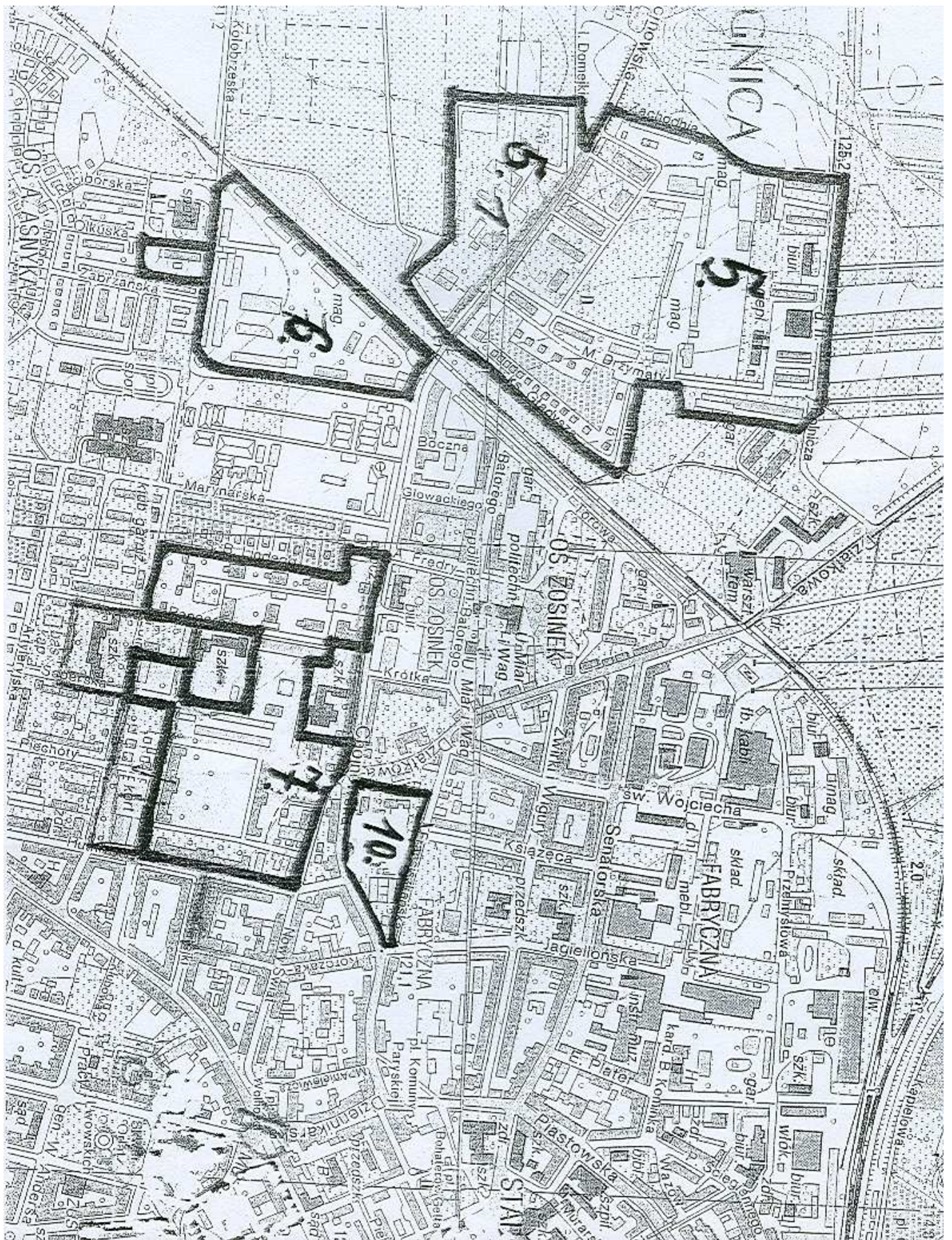
LOKALIZACJA REWITALIZOWANYCH TERENÓW NA OBSZARZE MIASTA LEGNICY

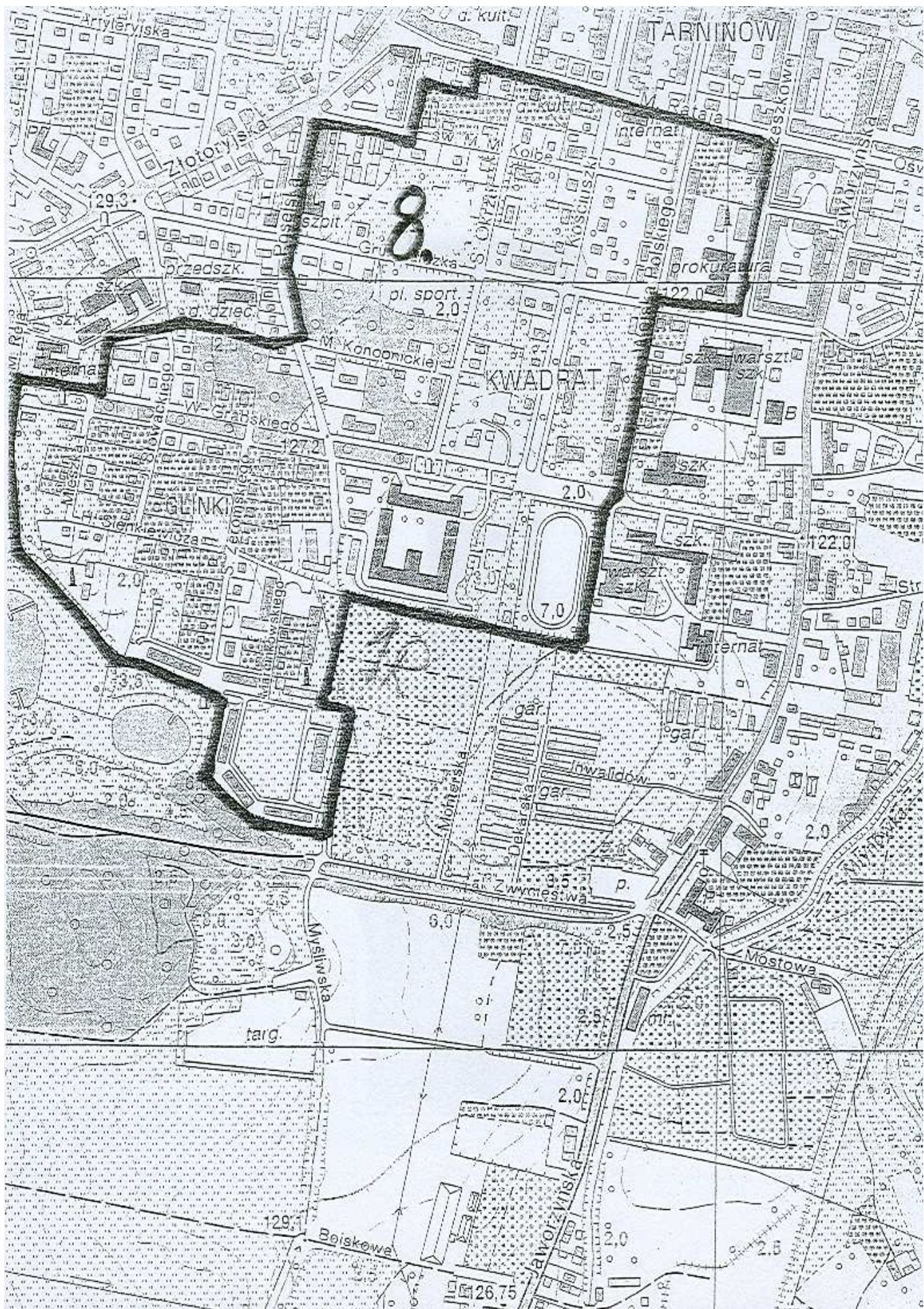

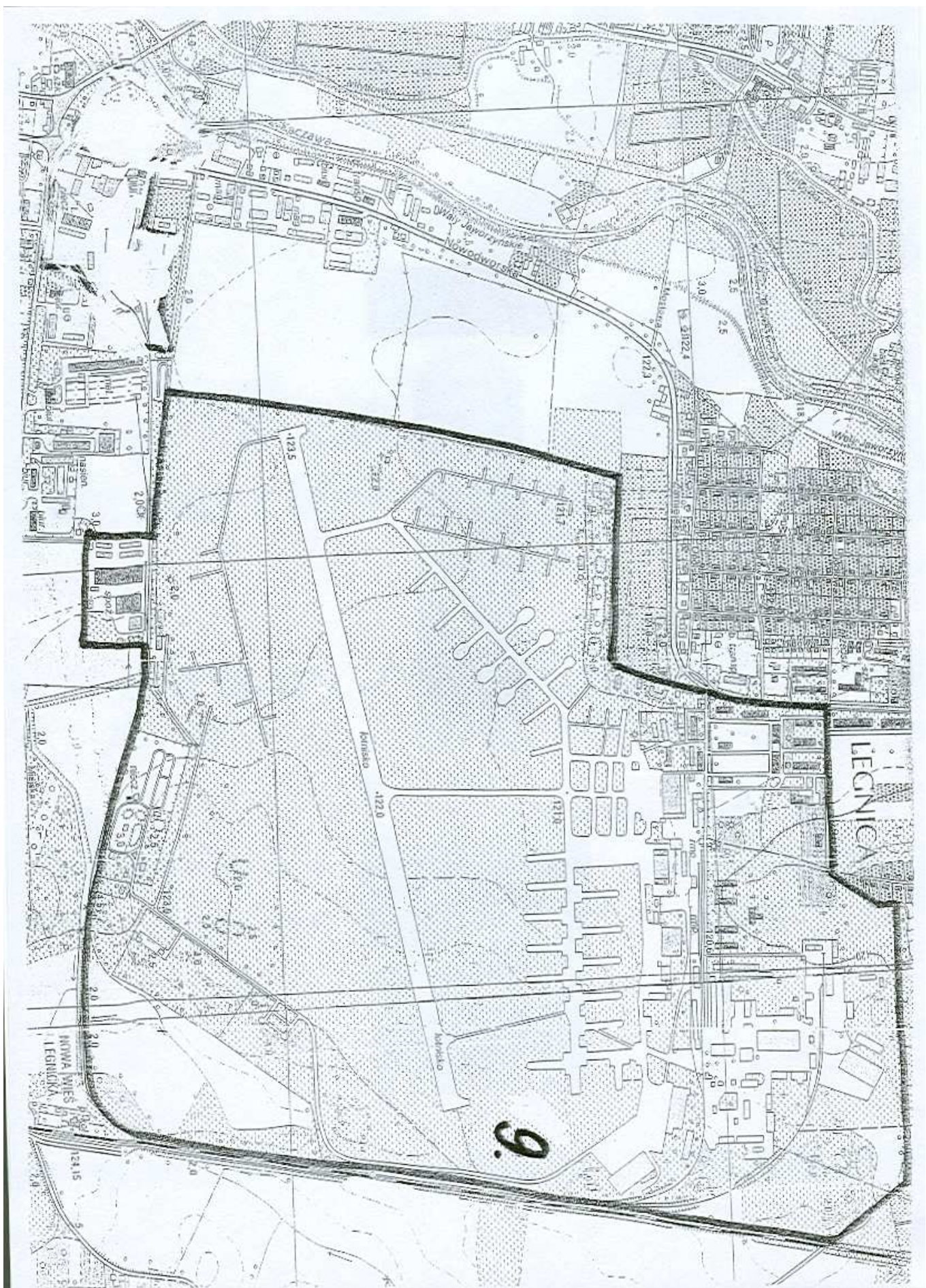
***MAPKI SYTUACYJNE TERENÓW PO-WOJSKOWYCH
OBJĘTYCH PROGRAMEM
REWITALIZACJI***

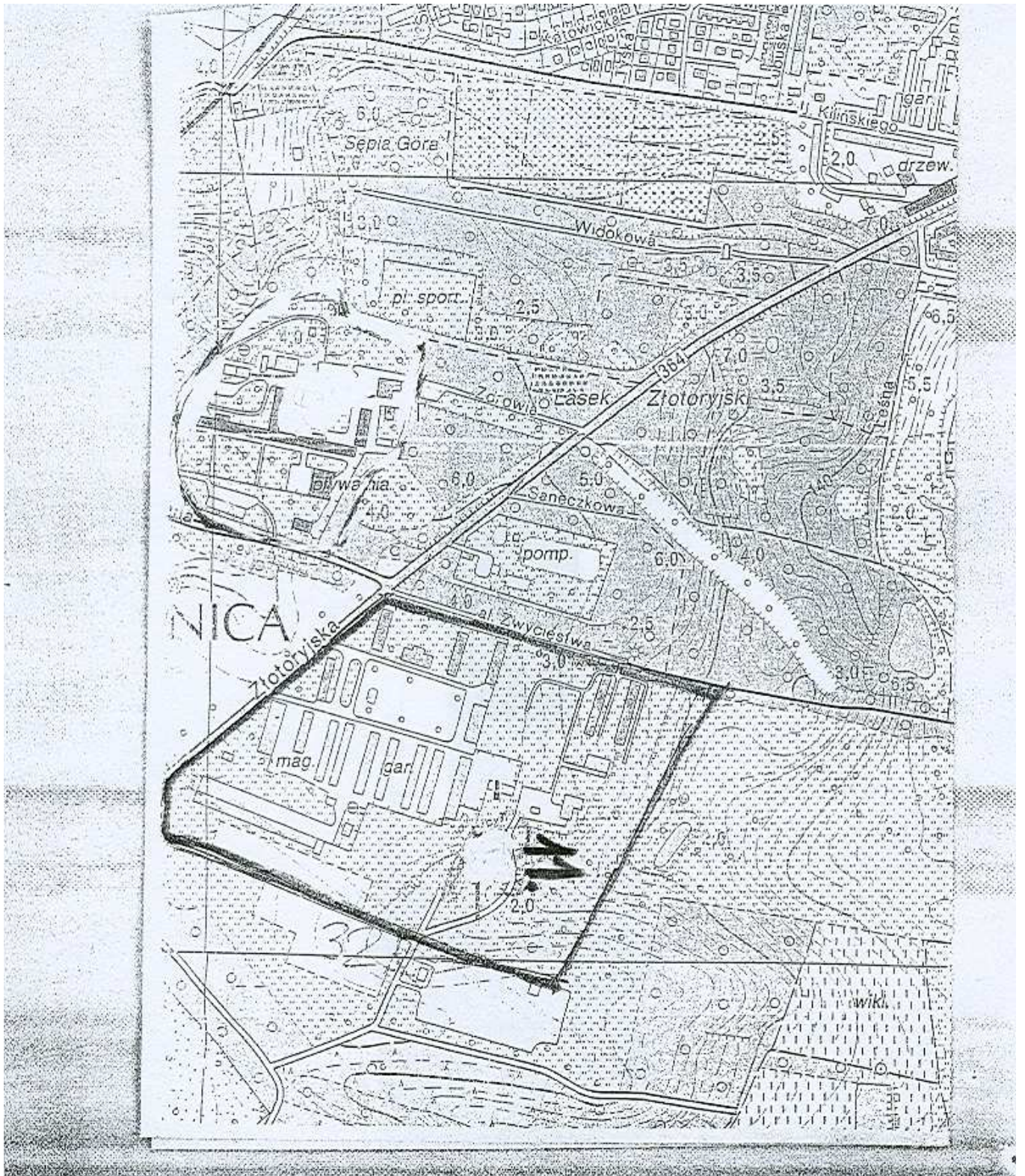

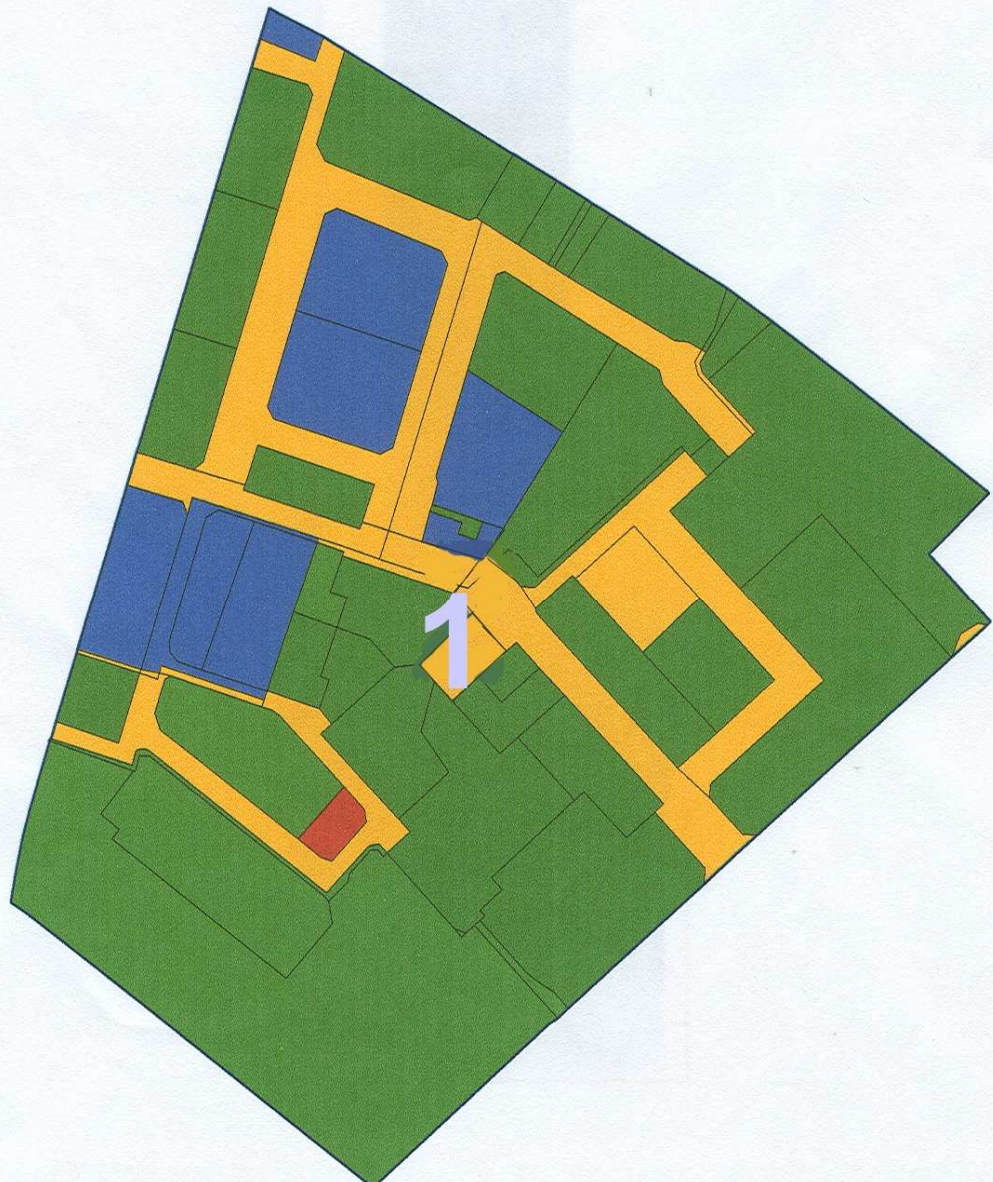
***PRZEDSTAWIENIE GRAFICZNE STRUKTURY WŁSANOŚCI
NA POSZCZEGÓLNYCH TERENACH***

TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

Legend

STRUKTURA WŁASNOŚCI

	SKARB PAŃSTWA
	SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
	WŁAŚCICIELE PRYWATNI
	GMINA LEGNICA
	GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

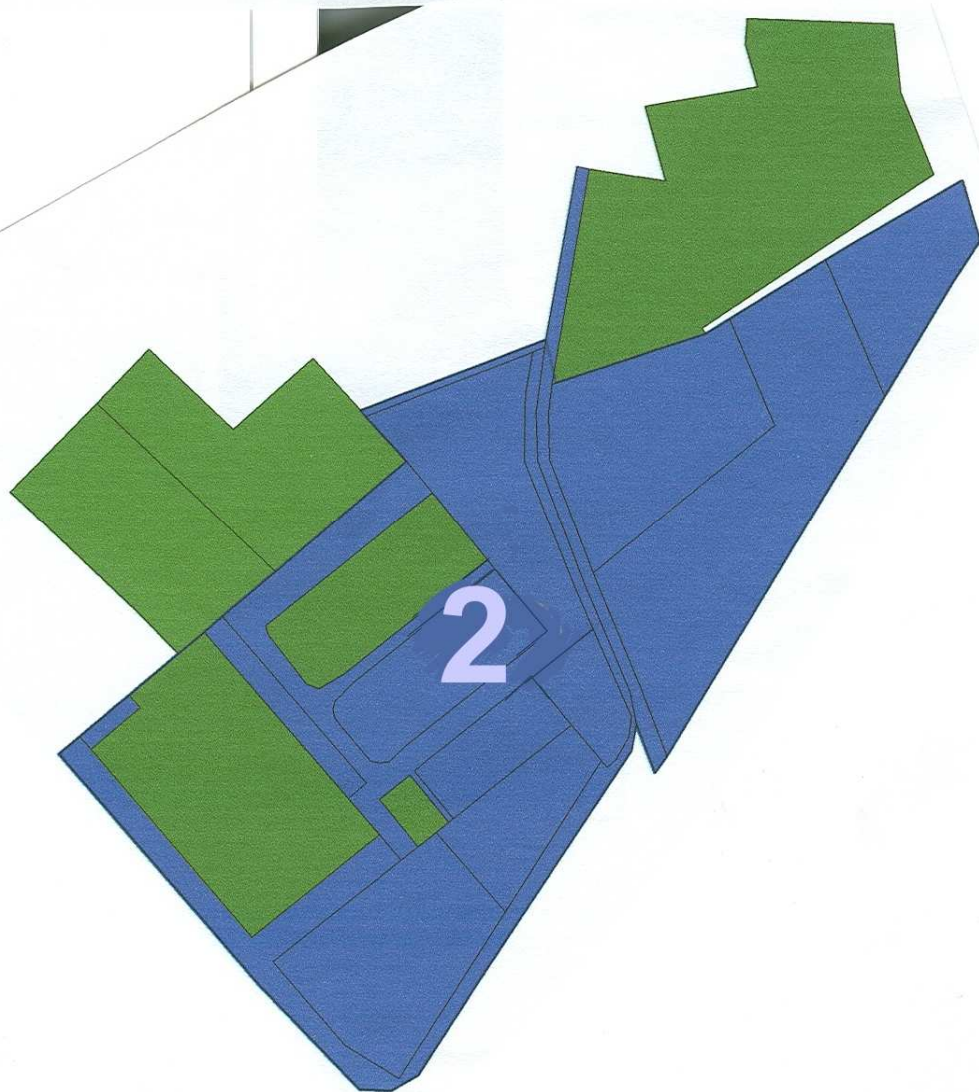

TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

LEGENDA

STRUKTURA WŁASNOŚCI

	SKARB PAŃSTWA
	SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
	WŁAŚCICIELE PRYWATNI
	GMINA LEGNICA
	GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

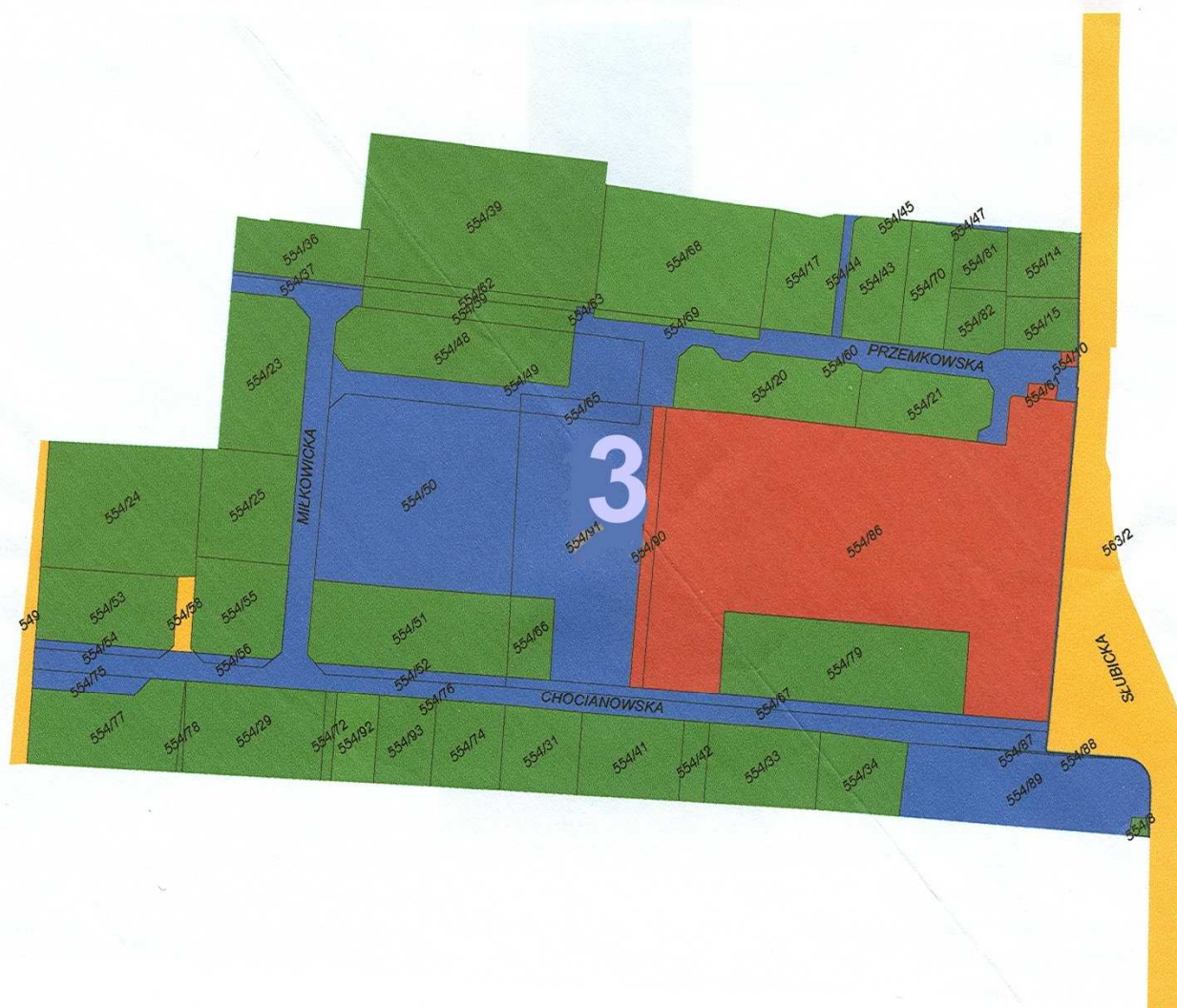

TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

LEGENDA

STRUKTURA WŁASNOŚCI

- SKARB PAŃSTWA
- SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
- WŁAŚCICIELE PRYWATNI
- GMINA LEGNICA
- GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

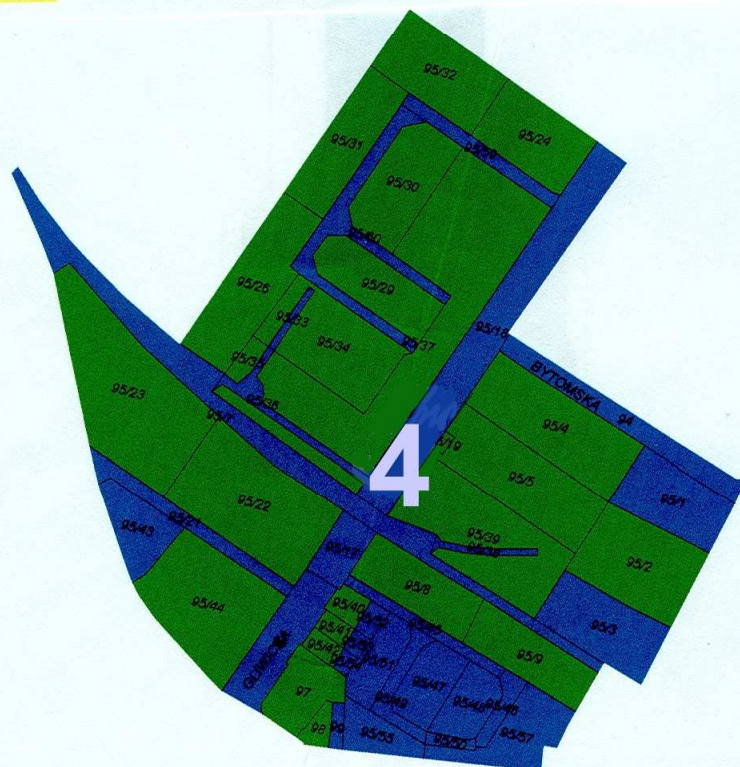

TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

LEGENDA

STRUKTURA WŁASNOŚCI

- SKARB PAŃSTWA
- SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
- WŁAŚCICIELE PRYWATNI
- GMINA LEGNICA
- GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

LEGENDA

STRUKTURA WŁASNOŚCI

- SKARB PAŃSTWA
- SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
- WŁAŚCICIELE PRYWATNI
- GMINA LEGNICA
- GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

LEGENDA

STRUKTURA WŁASNOŚCI

- SKARB PAŃSTWA
- SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
- WŁAŚCICIELE PRYWATNI
- GMINA LEGNICA
- GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

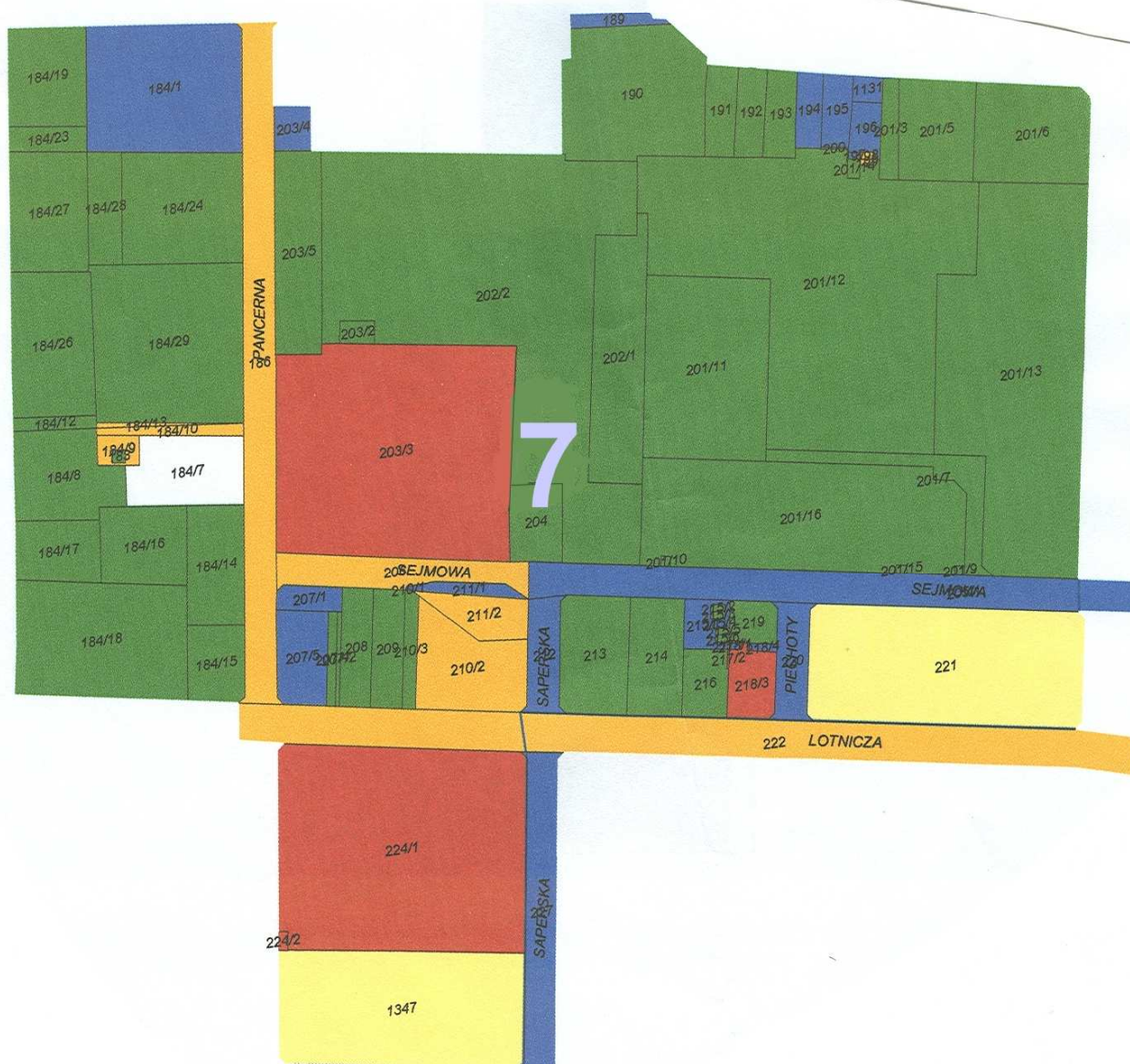

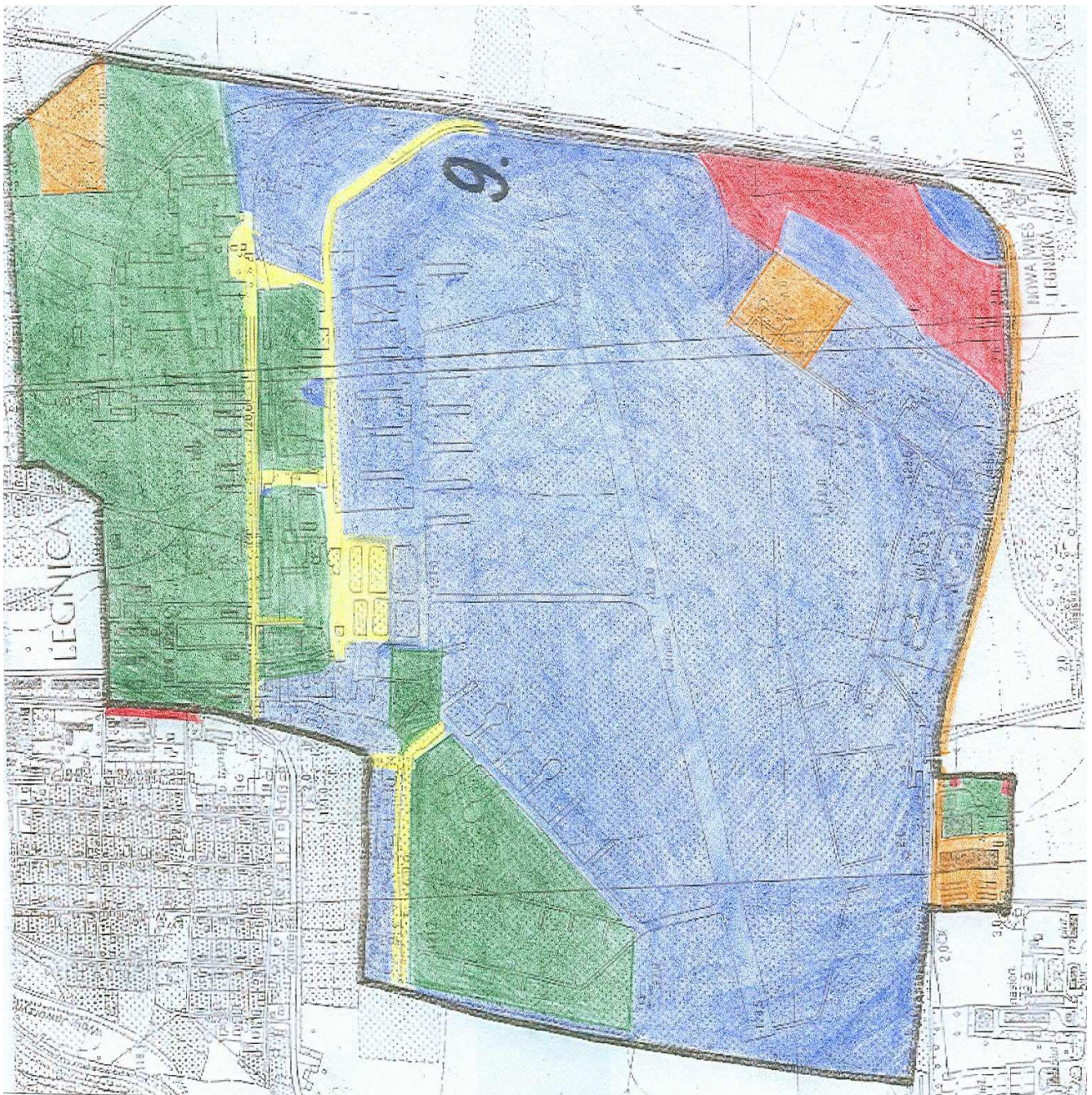
TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

LEGENDA

STRUKTURA WŁASNOŚCI

- SKARB PAŃSTWA
- SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
- WŁAŚCICIELE PRYWATNI
- GMINA LEGNICA
- GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

LEGENDA

STRUKTURA WŁASNOŚCI

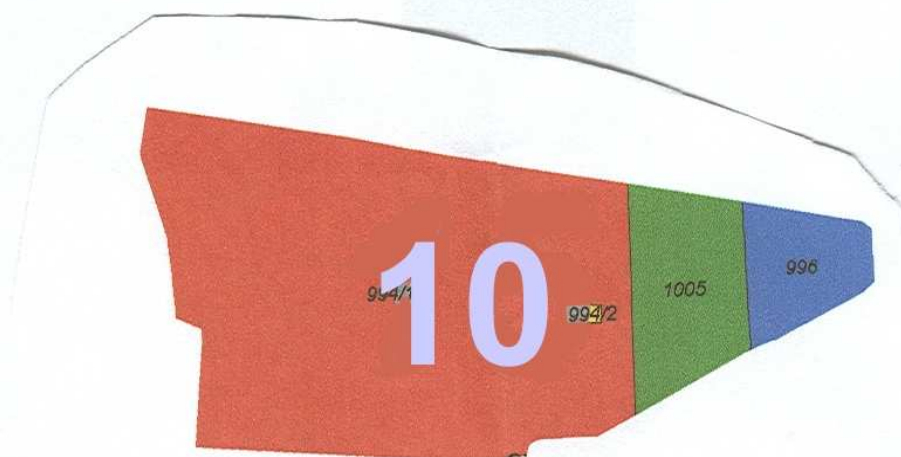
- SKARB PAŃSTWA
- SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
- WŁAŚCICIELE PRYWATNI
- GMINA LEGNICA
- GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

LEGENDA

STRUKTURA WŁASNOŚCI

	SKARB PAŃSTWA
	SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
	WŁAŚCICIELE PRYWATNI
	GMINA LEGNICA
	GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

TERENY PO-WOJSKOWE W LEGNICY

LEGENDA

STRUKTURA WŁASNOŚCI

- SKARB PAŃSTWA
- SKARB PAŃSTWA-ZASÓB GRUNTÓW
- WŁAŚCICIELE PRYWATNI
- GMINA LEGNICA
- GMINA LEGNICA - ZASÓB GRUNTÓW

